Nr 15-2001 ombrytning 01-11-28 18.17 Sida 785

Veterinär yrkesutövning – en värderingsdriven verksamhet?

Veterinäryrket är ett kall, har det sagts i många sammanhang. I fackliga diskussioner har veterinärförbundets förtroendevalda suckat över sina kolleger som hellre stannar uppe hela natten för att bota ett sjukt djur än frågar vad de får betalt. Uppenbarligen har den praktiserande veterinären en stark ideologisk motor i sitt arbete, men vad är det egentligen för värderingar som styr den svenska veterinärutövningen?

Det är väl självklart att vi ska sätta djurens väl och ve i första hand, kanske någon säger. Vi är ju trots allt djurens enda hopp, eller åtminstone vill vi tro det själva. Och visst har veterinären en mycket stor betydelse för skötsel och övervakning av djurhälsa och djurskydd. Men veterinärkårens grundläggande värderingar är hittills odokumenterade och därmed inte glasklara eller ens likartade när man frågar olika individer.

Inom fler och fler till veterinärområdet närbesläktade branscher börjar man nu fundera över och formulera etik- och värderingsdokument. Dessa ska vara ett sätt att definiera existerande värderingar, att ta avstånd från de dåliga och lyfta fram de goda, och att klargöra värderingarna för den egna kåren och för omvärlden.

Veterinärförbundet har visserligen etiska regler för sina medlemmar, och här ges tydliga direktiv hur en veterinär ska arbeta. Kanske skulle dessa behöva kompletteras med en mer flexibel samling övergripande värderingar av den veterinära verksamheten. Ett exempel på sådana värderingar uttrycktes i veterinärförbundets remissvar till remissen ”Ett förbättrat djurskydd” i april 2001. Förbundet skriver i ett inledande stycke: ”Veterinärförbundet anser att det är den svenska veterinärkårens skyldighet att tillvarata såväl djurens som konsumenternas intressen. Först därefter kommer producenternas intressen”.

Det finns en skillnad mellan denna viljemarkering och de i de etiska reglerna, t ex om att veterinär ska tillämpa vetenskap och beprövad erfarenhet. Den senare var sann för 100 år sedan och kommer att vara sann om ytterligare 100 år, medan den förra kanske inte alltid har varit och kommer att bli vägledande. Värderingar ändras med tiden på ett tydligare och snabbare sätt än etiska regler. Det aktiva engagemang i djurskydd som en majoritet av kåren visar idag, har inte alltid varit lika uttalat. Svenska veterinärers arbete för en minskad antibiotikaförbrukning har inte heller alltid varit självklart. Jämför vi med veterinärkårer i andra länder i Europa har den svenska veterinären utan tvekan avvikande åsikter i många frågor.

Ledare

Någonstans i den djupa veterinärsjälen finns grundläggande värderingar som förändras kontinuerligt och i takt med samhället i övrigt. Här finns en uppgift för veterinärförbundet att fånga upp dessa, sätta dem på pränt och sprida till alla som vill lyssna. För att ett sådant arbete ska bli meningsfullt krävs det att alla delar av förbundet är aktivt och lämnar synpunkter. Ett värderingsdokument måste komma nedifrån och avspegla den praktiserande medlemmens vardag, det kan aldrig påtvingas från förbundsledningen. Det måste också uppdateras regelbundet för att ha ett värde. Men det kan, om det skapas, bli ett viktigt hjälpmedel för den praktiserande veterinären genom att visa att detta är inte bara mina egna utan hela min kårs värderingar.

Det här var ett förslag inspirerat av omvärldens förändringar, nu ligger bollen hos er kära läsare och kolleger om ni vill jobba vidare med idén.

Johan Beck-Friis
chefredaktör, Svensk Veterinärtidning

Sveriges Veterinärförbund

Box 12 709, 112 94 Stockholm

Besöksadress: Kungsholms Hamnplan 7. e-post: office@svf.se hemsida: www.svf.se

Kansli
Telefon: 08-545 558 20
Telefax: 08-545 558 39

Kanslichef:
DAG HULTEFORS, leg. vet.
Dir.tel. 08-545 558 21
(Bost.tel. 035-17 35 88)
(Mobiltel. 070-566 08 36)
e-post: dag.hultefors@svf.se

Förhandlingschef:
ANDERS LEFRELL, jur kand.
Dir.tel. 08-545 558 25
(Bost.tel. 08-765 91 19)
(Mobiltel. 070-418 07 99)
e-post: anders.lefrell@svf.se

Generalsekreterare SVS:
CHRISTINA AROSENIUS, leg. vet.
Dir.tel. 08-545 558 24
(Bost.tel. 018-24 24 61)
(Mobiltel. 070-717 73 19)
e-post: christina.arosenius@svf.se

Informationschef:
JOHAN BECK-FRIIS, leg. vet.
Dir.tel. 08-545 558 33
(Bost.tel. 018-54 11 71)
(Mobiltel. 070-717 73 25)
e-post: johan.beck-friis@svf.se

Ombudsman:
AMELIE LOTHIGIUS, jur. kand.
Dir.tel. 08-545 558 26
(Bost.tel. 08-26 25 39)
(Mobiltel. 070-788 70 47)
e-post: amelie.lothigius@svf.se

Kamrer:
RUNE KOSKINEN
Dir.tel. 08-545 558 22
e-post: rune.koskinen@svf.se

Sekreterare:
BIRGITTA LARSSON
Dir.tel. 08-545 558 23
e-post: birgitta.larsson@svf.se

MARIANNE LUNDQUIST, SVS, AEA
Dir.tel. 08-545 558 27
e-post: marianne.lundquist@svf.se

AGNETA SVENSSON, SVF
Dir.tel. 08-545 558 28
e-post: agneta.svensson@svf.se

Telefontid:
9.00–11.30, 12.30–16.30

Postgiro: 83 80-8 Allmänna kassan
15 39 33-7 Understödsfonden

Bankgiro: 530-52 22 Allmänna kassan

Styrelse
Sveriges Veterinärförbund

Ordförande:	**Bost.tel**
DAG HULTEFORS	035-17 35 88
Vice ordförande.	
ÅSA BERGQVIST	0418-66 21 62
ILMARS DREIMANIS	035-509 84
TORKEL EKMAN	018-38 44 11
ANDERS FORSLID	0413-55 32 20
EVAMARI LEWIN	070-211 90 35
KARIN PETTERSSON	0525-102 13
PER SAHLANDER	0171-44 20 93
SUSANNA STERNBERG	018-30 39 33

Kollegium
Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap

Ordförande
ANDERS FORSLID

Vice ordförande
ANNE PEDERSEN MÖRNER

PETER FRANZÉN
KRISTER MARTIN
ANDERS SANDBERG
SUZANNE SANDQVIST
LENA STENGÄRDE

Svensk Veterinärtidning
Telefon: 08-545 558 30
Telefax: 08-545 558 29

Ansvarig utgivare och chefredaktör:
JOHAN BECK-FRIIS
Dir.tel. 08-545 558 33
(Bost.tel. 018-54 11 71)
(Mobiltel. 070-717 73 25)
e-post: johan.beck-friis@svf.se

Journalist:
KARIN ÅSTRÖM BENGTSSON (tjänstl)
KATARINA HÖRLIN BARNEKOW
Dir.tel. 08-545 558 32
e-post: katarina.horlin.barnekow@svf.se

Redaktionssekreterare, annonser:
BIRGITTA AHLKVIST
Dir.tel. 08-545 558 31
e-post: birgitta.ahlkvist@svf.se

Prenumerationspris 2001
Sverige: 765 kronor + moms.
Norden: 1020 kronor + moms.
Europa utanför Norden: 1090 kronor + moms.
Utanför Europa: 1235 kronor

Utgivningsdagar 2001

1	23 jan	10	15 aug
2	13 feb	11	5 sep
3	6 mar	12	26 sep
4	27 mar	13	17 okt
5	18 apr	14	7 nov
6	10 maj	15	28 nov
7	7 jun	16	19 dec
8–9	28 jun		

Manusdagar: 4 veckor före utgivningsdag. Korta repliker införes i nästkommande tidning om de är redaktionen tillhanda senast 2 veckor efter manusdag.

Annonsmaterialdagar: 3 veckor före utgivningsdag.

TS Fackpressupplaga 2000 = 2.800 ex.

Riksföreningar inom Sveriges Veterinärförbund

SVENSKA DISTRIKTSVETERINÄRFÖRENINGEN – DVF
Ordförande: Ilmars Dreimanis
Sekreterare: Kristina Olsson

SVENSKA BESIKTNINGSVETERINÄRFÖRENINGEN – BVF
Ordförande: Leif Skarhed
Sekreterare: Tone Lindvåg

SVERIGES YNGRE VETERINÄRERS FÖRENING – SYVF
Ordförande: Anette Karlsson
Sekreterare: Susanne Åkerblom

FÖRENINGEN VETERINÄRER I ENSKILD TJÄNST – FVET
Ordförande: Johan Hellander
Sekreterare: Christer Gyllerup

FÖRENINGEN FÖR VETERINÄRER I ADMINISTRATIV TJÄNST – VIAT
Ordförande: Torsten Jakobsson
Sekreterare: Anna Waldensten

FÖRENINGEN FÖR VETERINÄRER VID VETENSKAPLIGA INSTITUTIONER – FVVI
Ordförande: Ingrid Hansson
Sekreterare: Ursula Nord-Bjerselius

PRIVATPRAKTISERANDE VETERINÄRERS FÖRENING – PVF
Ordförande: Per Arvidsson
Sekreterare: Anneli Björsdorff

DJURSJUKHUSANSTÄLLDA VETERINÄRERS FÖRENING – DaVF
Ordförande: Fredrike Ritter
Sekreterare: Eva Hjortstad

Sektioner inom Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap

FÖRSÖKSDJURSSEKTIONEN
Ordförande: Krister Martin
Sekreterare: Patricia Hedenqvist

HUSDJURSSEKTIONEN:
Ordförande: Lena Stengärde
Sekreterare: Gösta Nyberg

HÄSTSEKTIONEN
Ordförande: Peter Franzén
Sekreterare: Bengt Johansson

LIVSMEDELSSEKTIONEN
Ordförande: Anders Sandberg
Sekreterare: Karin Granath

SMÅDJURSSEKTIONEN
Ordförande: Suzanne Sandqvist
Sekreterare: Helene Hansson

Nr 15-2001 ombrytning 01-11-28 18.17 Sida 787

Svensk Veterinär tidning

TIDSKRIFT FÖR SVERIGES VETERINÄRFÖRBUND VOLYM 53 NOVEMBER 2001 NR 15

Centraltryckeriet AB, Borås 2001 ISSN 0346-2250

INNEHÅLL

Granskade artiklar

789 **C Löhnn: Erosiva och vesikulösa hudsjukdomar hos hund och katt – en litteraturstudie**
Denna förkortade version av författarens skriftliga arbete för avläggande av specialistexamen beskriver diagnostik och behandling av olika dermatoser med erosioner och vesikelbildning som framträdande kliniska fynd.

785 **Ledare**
J Beck-Friis: Veterinär yrkesutövning – en värderingsdriven verksamhet

799 **E Örtenberg: Garantiprojekt 2000 – en granskning av de svenska salmonellagarantierna**
En granskning av Sveriges salmonellagarantier visade att det fortfarande finns avsevärda brister i efterlevnaden.

809 **A-M Hammarlund: Beteendeproblem hos hund – är psykofarmaka lösningen?**
I våras arrangerade Svenska Hunduppfödareföreningen ett symposium om problemhundar på SLU.

815 **Sjukgymnaster manade till mod: ”Våga tänk sjukgymnastiskt”**
Fyra föreläsningar under Sjukgymnastdagarna i oktober ägnades åt veterinärmedicin.

817 **Månadens Epiztel**

819 **Apotekarsocieteten om smärta och smärtlindring hos djur**

822 **Vad är djuromsorg i ett globalt perspektiv?**

825 **Vilken är din diagnos? – EKG**

827 **Veterinärhistoriska museet – ett sätt att bevara den veterinära identiteten**

833 **SACO LöneSök – ett nytt effektivt redskap för medlemmen**

835 **Stöd kattforskningen – sälj katt- och brandmannakalendern**

836 **Ansvarsärenden av principiell vikt för hästpraktiker**

836 **Vilken är din diagnos? – Svar**

Från sektionerna
840 Nya normer från Hästsektionens Normgrupp för Veterinär Hästpraktik

Från styrelsen
842 Rapport från förbundsstyrelsen

844 **Disputationer**

845 **Kongresser och kurser**

Läkemedel
846 Godkända läkemedel

Kanslinytt
846 Billigare bensin hos OKQ8

846 CAB Abstracts öppet för SVF-medlemmar

Noterat
846 Sammanställning av svensk parasitologi
847 Företagarguiden förenklar för företagare
847 Djurpratare orsakade djurplågeri
847 Winberg vill ha kastreringsförbud för smågris
848 Världssmådjurskongress i Danmark 2006?
848 Moderater kräver översyn av konkurrensneutralitet

848 **Stängt på förbundskansliet**

SVT nr	Utkommer	Senaste manusdag	Senaste annonsdag
16/01	19 dec	21 nov	28 nov
1/02	23 jan	20 dec	3 jan

Omslagsfoto: Johan Beck-Friis.
I en litteraturstudie på sidan 789 ges en ingående beskrivning av erosiva och vesikulösa hudsjukdomar hos hund och katt. Dessa lidanden kännetecknas av blåsbildningar som i senare stadium övergår i mer eller mindre djupa sår i huden.

- **Alltid en dos per dag – bekvämt**
- **Inget behov av intitrering – enkelt**
- **50/50 - eliminering via lever och njure – njurvänligt**
- **Storförpackning för stora och små hundar som räcker 140 - 280 dagar – ekonomiskt**

FORTEKOR® VET.
Benazepril

Det enkla sättet att pumpa nytt liv i ett gammalt hjärta.

För övrig information se FASS VET

NOVARTIS

Novartis Sverige AB, Veterinärmedicin • Lyngbyvej 172 • DK-2100 Köpenhamn
® Registrerat varumärke för Novartis AG, Basel, Schweiz

Nr 15-2001 ombrytning 01-11-28 18.18 Sida 789

Skriftligt arbete för specialistexamen

Erosiva och vesikulösa hudsjukdomar hos hund och katt – en litteraturstudie

*CECILIA LÖHNN, leg veterinär.**

Följande arbete utgörs i huvudsak av en litteraturstudie med syfte att beskriva kliniska tecken, diagnostik och behandling av olika dermatoser med erosioner och vesikelbildning som framträdande kliniska fynd. Tonvikten läggs på differentialdiagnostik mellan likartade hudsjukdomar.

Artikeln är en förkortad version av författarens skriftliga arbete för avläggande av specialistexamen i hundens och kattens sjukdomar. Handledare var Carl-Gustav Siwertsson, leg veterinär och Helene Hansson, VMD, leg veterinär.

Inledning

Hudproblem hos sällskapsdjur är en vanlig orsak till veterinärbesök. Föreliggande examensarbete utgörs huvudsakligen av en litteraturstudie avseende erosiva och vesikulösa hudsjukdomar hos hund och katt. Dessa sjukdomar är generellt sett ovanliga och ligger långt ner på differentialdiagnoslistan. Syftet är att visa hur man utreder och behandlar den här typen av kroniska hudproblem. De olika hudsjukdomar som beskrivs är ofta kliniskt mycket likartade medan de prognostiskt varierar kraftigt. Diagnostik, differentialdiagnoser och behandling diskuteras.

Erosiva och vesikulösa hudsjukdomar har beskrivits hos ett flertal däggdjur, däribland människa, häst, nöt, hund och katt. De kännetecknas av blåsbildningar som i ett senare stadium övergår i mer eller mindre djupa sår i huden. Hos hund och katt kan det blåsbildande stadiet vara svårt att upptäcka, då pälsen ofta döljer de tidiga förändringarna och deras tunna hornlager gör att blåsorna lätt går sönder.

Här tas ett antal dermatoser upp med erosioner, ulcerationer, vesikler och bullae som primära kliniska och histologiska drag. Inledningsvis förklaras en del av terminologin.

Terminologi

Vesikler, bullae och pustler är primära hudförändringar. En vesikel är en mindre än centimeterstor intraepidermal eller subepidermal spaltbildning fylld med ofärgad vätska, serum (17). En bulla är en vesikel som är större än en centimeter i diameter (17). En pustel är en liten cirkelformig upphöjning av epidermis vilken är fylld med pus. Pustler kan vara intraepidermala, subepidermala eller follikulära i sin lokalisation (17).

Sekundära hudförändringar som kan ses är krustor, erosioner och ulcerationer. Krustor är skorpor av mjäll, talgkörtelsekret, serum,

Figur 1. En vesikel är en mindre än centimeterstor intraepidermal eller subepidermal spaltbildning fylld med ofärgad vätska, serum. Foto: Kerstin Bergvall.

Figur 2. En pustel är en liten cirkelformig upphöjning av epidermis vilken är fylld med pus. Foto: Kerstin Bergvall.

blod eller var som sitter fast på hudytan (17). Erosioner är ytligt vätskande sår där endast epidermis är inblandad och som avläker utan ärrbildning (17). Ulcerationer däremot är djupa sår ner i dermis som ofta avläker med ärrbildningar (17). Andra patologiska förändringar som i samband med erosiva och vesikulösa hudsjukdomar framför allt ses histologiskt är akantos, hyperkeratos, akantolys och lichenoidinfiltrat.

Akantos innebär en ökad tjocklek av det icke förhornade cellagret i epidermis, dvs en hyperplasi, eller mera sällan en hypertrofi (17).

Hyperkeratos är en ökad tjocklek av det förhornade cellagret i epidermis. Hyperkeratosen kan vara kärnförande och kallas då orthokeratos, eller icke kärnförande vilket kallas parakeratos (17).

Akantolys är en förlust av adhesion mellan celler i epidermis, vilket leder till intraepidermala spalter, vesikler och bullae. Lösa epidermala celler i vesiklerna kallas för akantolytiska celler (17).

Lichenoidinfiltrat är en subepidermal ansamling av mononukleära celler (17).

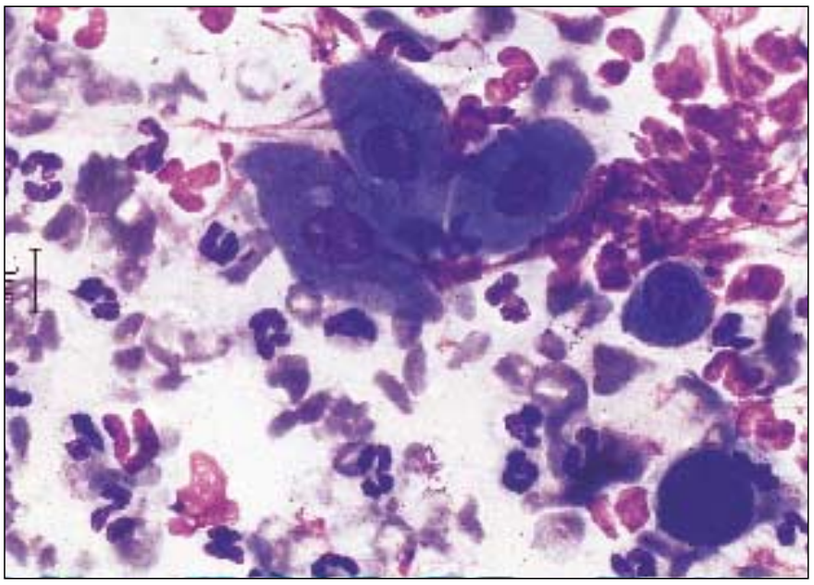

Figur 3. Histologisk bild av akantolytiska celler och neutrofiler. Akantolytiska celler är lösa epidermala celler i vesikler. HE-färgning, förstoring ca 1 000 gånger. Foto: Kerstin Bergvall.

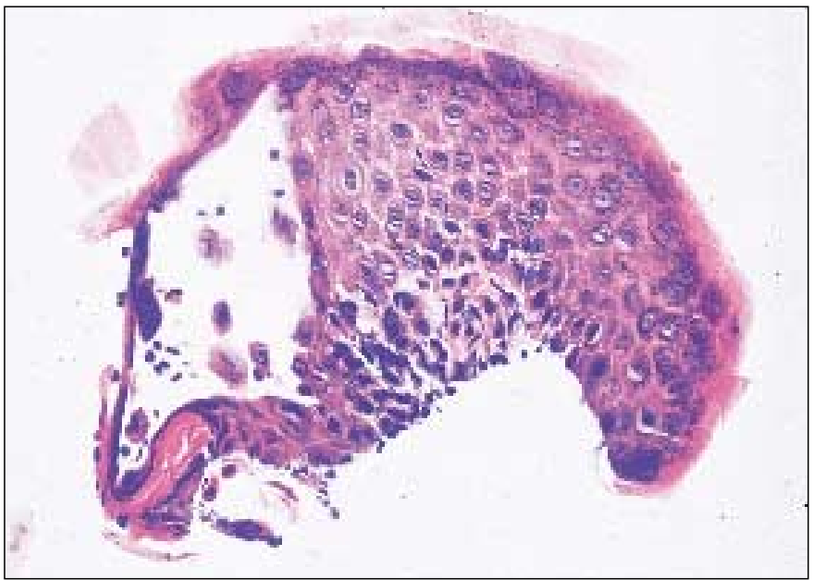

Figur 4. Intraepidermal spaltbildning med akantolytiska celler. Autoantikroppar kan orsaka förlust av sammanbindning mellan keratinocyter, vilket leder till spaltbildning. HE-färgning, förstoring ca 200 gånger. Foto: Thierry Olivry.

Etiologi och patogenes

Det finns flera olika orsaker till erosiva och vesikulösa hudsjukdomar. Ett exempel är de autoimmuna sjukdomarna, vilka orsakas av en immunaktivitet som riktas mot kroppseget antigen. De autoimmuna dermatoserna är en relativt vanlig grupp av de generellt sett ovanliga erosiva och vesikulösa hudsjukdomarna. Autoantikroppar riktade mot t ex desmoglein, en glykoproteinkomponent i desmosomerna mellan keratinocyterna i epidermis, orsakar förlust av sammanbindningen mellan cellerna. Detta leder till intraepidermala eller subkorneala vesikler, pustler och bullae med akantolytiska keratinocyter (3, 5, 6, 7, 11, 14, 15, 17). Spaltbildningarna i huden kan vara subkorneala, follikulära, intraepidermala, suprabasilära, eller subepidermala genom basalmembranet (5). Ytligare processer ger mindre allvarliga skador, medan blåsbildning i basalmembranzonen ger mer grava förändringar.

Symtomen kan bland annat utlösas av läkemedel, vissa infektioner och tumörer, hormonella faktorer, stimulering av immunsystemet och stress, eventuellt i kombination med en genetisk predisposition (5, 17).

Andra erosiva och vesikulösa sjukdomar är medfödda, med eller utan ärftlig bakgrund. I många fall är ärftligheten oklar eller endast delvis utredd. Patologin är densamma som för de autoimmuna dermatoserna, medan etiologin och patogenesen inte alltid är helt klarlagd (5, 17). Immunoglobuliner kan dock ibland påvisas i hudbiopsier (5, 17).

Sjukdomstyper

Pemfigus

En grupp av kroniska autoim-

muna vesikulösa sjukdomar hos hund och katt som drabbar huden och/eller slemhinnorna är de olika varianterna på pemfigus (5, 7, 17). Enligt utländsk litteratur tycks vissa hundraser såsom schäfer, collie och shetland sheepdog vara mer drabbade än andra, medan det inte finns någon ras-, köns-, eller åldersspredilektion påvisad för pemfigus hos katt (3, 13, 20). I material från Agria avseende åren 1995–2000 kan en tendens utläsas att schäfer och vorsteh tycks vara mer drabbade än andra raser i Sverige (21).

Diagnos ställs vanligen genom hudbiopsier, vilka skall tas från intakta vesikler, bullae, eller pustler (7, 17). Immunologiskt kan man påvisa vävnadsbundna autoantikroppar intercellulärt eller i basalmembranzonen genom direkt immunofluorescens (se diagnostiska metoder) (5, 7, 17).

Nikolskys tecken ses ibland (se diagnostiska metoder) (4, 7, 14, 17).

Pemfigus foliaceus

Pemfigus foliaceus är en av de vanligare av de autoimmuna hudsjukdomarna hos hund och katt och en raspredilektion har setts i utländsk litteratur hos bland annat schäfer, chow-chow, akita, bearded collie och dobermann (4, 5, 7, 11, 17). I Agrias material från 1995–2000 kan ingen tydlig raspredilektion urskiljas, men både schäfer och akita finns representerade (21). I en undersökning av 84 diagnostiserade autoimmuna hudsjukdomar var 26 stycken, 31 procent, pemfigus foliaceus (20).

Förändringarna börjar vanligen i ansiktet och på öronen med snabbt övergående bullae eller pustler (3, 5, 6, 7, 14, 17). Därefter följer erosioner, krustabildning, alopeci och erytem (5, 6, 7, 14, 17). Ofta ses depigmentering av nosspegeln och fotosensibilitet (17). Förändringarna sprider sig ofta under en längre tid över hela kroppen, med varierande klåda, sekundär pyodermi och lymfadenopati (2, 6, 7, 13, 15, 17). Hyperkeratos av trampdynorna med fissurer är vanligt i sena stadier. Hälta på grund av hyperkeratotiska trampdynor och paronyki, inflammation i klofalsarna, kan vara det första eller det enda symtomet som patienten uppvisar (2, 15). Slemhinnor eller munhåla involveras sällan, men erosioner och ulcerationer kan förekomma i enstaka fall (5, 14, 15). Hos katt tycks förändringarna vanligen ses på öronlappar, runt klofalsar och på nosspegeln (3, 11, 19).

Autoantikropparna, vanligen IgG, riktas mot desmoglein 1, vilka tros finnas i stort antal framför allt på öronlapparna och nosen (5). Detta leder till epidermal akantolys med intraepidermal, subkorneal eller follikulär pustelbildning (5).

Figur 5. Öra på en katt som drabbats av pemfigus foliaceus. Pemfigus foliaceus är en av de vanligare av de autoimmuna hudsjukdomarna hos hund och katt. Foto: Kerstin Bergvall.

Pemfigus erythematosus

Pemfigus erythematosus har setts hos bland annat schäfer och collie, men ingen säker ras-, köns- eller ålderspredilektion har konstaterats (7, 17). Agrias statistik från 1995–2000 anger några enstaka fall, samtliga schäfer (21). Man tror numera att denna sjukdom är en lokal, fotosensitiv, variant av pemfigus foliaceus (5, 17).

Pemfigus erythematosus ger lindrigare förändringar i ansikte och på öron, ofta utan allmänpåverkan. Viss klåda kan förekomma (7, 11, 17, 18, 19). Hudförändringarna börjar som vesikler och bullae, men övergår snart i alopeci, erytem, nasal depigmentering, erosioner, ulcerationer och krustabildningar, vilka ofta förvärras av solljus (5, 7, 11, 13, 17, 18).

I en rapport om två katter med pemfigus erythematosus hade den ena katten endast ett lindrigt påverkat allmäntillstånd, medan den andra uppvisade en relativt kraftig allmänpåverkan, förutom hudförändringar i ansiktet och på öronlapparna (13).

Autoantikropparna riktas mot desmoglein 1 och leder till intraepidermal, subkorneal eller follikulär vesikelbildning (5).

Pemfigus vulgaris

Pemfigus vulgaris drabbar framför allt medelålders och äldre individer och är en ovanlig autoimmun hudsjukdom hos hund men är inte helt ovanlig hos katt (7). I en rapport om sju fall av autoimmun hudsjukdom hos katt, var fyra av dessa pemfigus vulgaris (13). I Agrias material från 1995–2000 anges enstaka fall hos golden retriever och schäfer (21).

Förändringarna består i erosioner eller ulcerationer i munhålan (ca 90% av fallen), på läpparna, nosen, klofalsar samt anal- och genitalområdet (5, 7, 11, 15, 17). Ibland ses även förändringar i ljumskar eller axiller (5, 17). Sekundära symtom är dysfagi,

Figur 6. Pemfigus vulgaris drabbar framför allt medelålders och äldre individer och är en ovanlig autoimmun hudsjukdom hos hund. Foto: Kerstin Bergvall.

anorexi, nedsatt allmäntillstånd och feber, pyodermi och klåda (7, 11, 17). Enstaka fall har rapporterats där enbart en lokal kutan ulceration eller ulcerativ klofalsinflammation, utan några förändringar i slemhinnorna, har iakttagits (16).

Direkt immunofluorescens påvisar IgG och komplement intraepidermalt (5). Autoantikropparna riktas mot desmoglein 3 och ger spaltbildning suprabasilärt (5).

Pemfigus vegetans

Pemfigus vegetans, eller panepidermal pustulär pemfigus, är en mycket sällsynt sjukdom som endast rapporterats hos hund (4, 5, 15, 17). Agria rapporterar en drabbad newfoundlandshund under åren 1995–2000 (21). Symtomen är erosioner, ulcerationer och krustabildningar som leder till papillomatösa och proliferativa hudförändringar, framför allt på bålen och ibland över hela kroppen (4, 5, 7, 17).

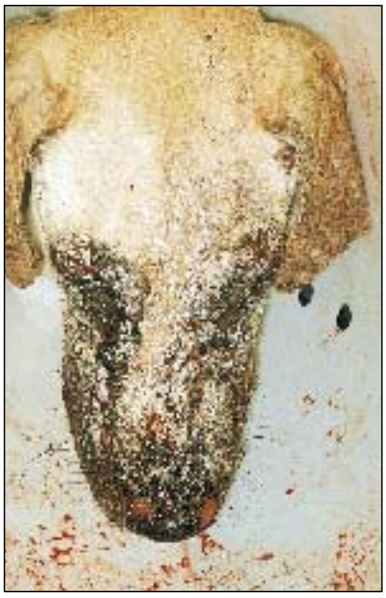

Figur 7a och 7b. En åtta månader gammal grand danois med allvarlig bullös pemfigoid. Hunden var så svårt drabbad att den senare fick avlivas. Foto: Cecilia Löhnn.

Antikropparna riktas mot flera olika strukturer i desmosomer och hemidesmosomer vilket ger spaltbildning i form av pustler på alla nivåer av epidermis, inklusive folliklar (5).

Bullös pemfigoid

Bullös pemfigoid är en relativt ovanlig vesikulös dermatos utan ålders-, eller könspredilektion, som framför allt setts hos collie, dobermann och shetland sheepdog (4, 5, 7, 17, 20). I Agrias material från 1995–2000 är ett fåtal hundar drabbade, med en predilektion för långhårig collie (21). I en undersökning var 14 av 84 (17 %) diagnostiserade autoimmuna hudsjukdomar bullös pemfigoid (20).

En godartad variant existerar med förändringar endast i ljumskar, axiller eller slemhinnor, men vanligen är utbredningen mer generell med systemiska symtom liknande de vid pemfigus vulgaris (7, 17). Vesikler och bullae leder till ulcerationer i hud och slemhinnor med varierande klåda (4, 7, 17). I ca 80 procent av fallen ses förändringar i munhålan, men dessa uppträder vanligen senare än övriga förändringar (17).

Autoantikroppar, IgG, IgM eller IgA, riktas mot ett kollagen i basalcellernas hemidesmosomer, vilket leder till subepidermal spaltbildning (5). Histopatologiskt ses lichenoida infiltrat med vesikler och spaltbildning genom basalmembranzonen (1, 5, 7, 17).

Epidermolysis bullosa

Epidermolysis bullosa har tidigare inte ansetts vara en autoimmun sjukdom, utan en grupp kutana vesikulösa hudsjukdomar utan känd orsak hos människa, hund och katt (17). På senare tid har man dock kunnat identifiera depositioner av IgG, IgA och IgM subepidermalt (5). Tre huvudtyper har identifierats hos människa: epidermal form med basalcellsdegeneration, junctional form med skador på basalmembranet samt dystrofisk form som drabbar ytliga strukturer i dermis. Ett par av dessa har rapporterats hos hund och katt (17).

Vid alla former bildas vesikler och bullae som svar på trauma.

Sjukdomen har i utländsk litteratur rapporterats hos bland annat beauceron och siames (17). Hos människa har man kunnat påvisa en ärftlig bakgrund, vilket inte har gjorts för hund eller katt. Rapporter om epidermolysis bullosa hos collie och shetland sheepdog kan istället ha varit fall av dermatomyosit (se senare avsnitt) (17). Sjukdomen finns inte upptagen i Agrias diagnosregister.

De första symtomen uppträder vanligen hos mycket unga djur, från några dagar upp till några månaders ålder (17). Vesikler, bullae, erosioner, ulcerationer, krustabildningar och alopeci ses i ansiktet, på öronen, benen, trampdynorna och i slemhinnorna (17). De drabbade djuren är oftast inte allmänpåverkade. Även försämrad tillväxt, emaljdefekter och förlust av klor kan uppträda (17). Ingen behandling finns (17).

Histologiskt ses subepidermal vesikelbildning (5, 17). Autoantikropparna riktas mot kollagenet i hemidesmosomernas förankringar mot basalmembranet (5).

Systemisk och diskoid lupus erythematosus

Dessa båda autoimmuna sjukdomar definieras inte av alla som vesikulösa och patogenesen är inte helt klarlagd, men histologiskt kan ibland en spaltbildning vid basalmembranet ses (4, 5). De kliniska dermatologiska förändringarna liknar dem som ses vid övriga erosiva och vesikulösa dermatoser, varför de tas upp här (4).

Både systemisk och diskoid lupus erythematosus är ovanliga hos hund. I en retrospektiv undersökning av 84 diagnostiserade autoimmuna dermatoser hos hund visade sig åtta stycken, tio procent, vara diskoid lupus erythematosus, medan fem stycken, sex procent, var systemisk lupus erythematosus (20). I Agrias material anges att mellan fyra och tio hundar avlivats på grund av SLE varje år 1995–2000 (21). Både systemisk och diskoid lupus erythematosus är mycket sällsynta hos katt (15, 17).

Systemisk lupus erythematosus

Systemisk lupus erythematosus (SLE) är en ärftlig, kronisk progressiv multisystemisk sjukdom utan tydlig ras- eller könsbundenhet, som ofta är svår att diagnostisera och med dålig prognos på längre sikt (7, 8, 17). Vanligen ses förändringar såsom polyartrit, hudförändringar, anemi, proteinuri och/eller glomerulinefrit (7, 8, 17). Hudförändringarna är inte karakteristiska, men kan vara symmetriska och ses ofta i slemhinnor och munhåla (7). Olika kombinationer av alopeci, klåda, seborré, pyodermi, vesikobullösa förändringar, ulcerationer eller hyperkeratos på trampdynorna, samt nosdermatit kan förekomma (17). Förutom tidigare nämnda symtom kan ett påverkat allmäntillstånd, blåsljud på hjärtat, pleurit eller perikardit, lymfadenopati och även CNS-påverkan ibland ses (7, 8, 17).

Påvisande av antinukleära antikroppar (ANA) i serum är diagnostiskt, men endast i samband med kliniska symtom då falskt positiva men även falskt negativa svar förekommer, beroende på vilken teknik som används (se diagnostiska metoder) (9, 17). Uppskattningsvis är ca tio procent av hundar med SLE seronegativa (5). Olika undersökningar har visat skillnader i antal positiva fall med avseende på ANA på mellan 54 procent till närmare 100 procent (8, 9).

Histopatologiskt ses inte alltid diagnostiska förändringar. Ibland ses ett lichenoidinfiltrat och ett förtjockat och vakuoliserat basalmembran (17). Med direkt immunofluorescens kan ett immunoglobulinband, IgG, IgM och/eller IgA, i basalmembranzonen påvisas (4). Coombs test kan påvisa en immunmedierad anemi (se diagnostiska metoder) (5).

Diskoid lupus erythematosus

Diskoid lupus erythematosus (DLE) är en godartad variant av systemisk lupus erythematosus med vanligen god prognos och en av de vanligare av de generellt sett ovanliga autoimmuna hudsjukdomarna (4, 7, 17). I Agrias material från 1995–2000 har mellan sex och tolv hundar årligen sökt veterinärvård på grund av DLE (21). Totalt under dessa sex år har fyra hundar avlivats av denna anledning (21). DLE ses vanligen hos dolikocefala raser såsom collie, schäfer och shetland sheepdog (5, 21). Vid DLE ses till skillnad från systemisk lupus erythematosus endast hudförändringar, vilka ofta är symmetriska och drabbar nos, ansikte och öron (17). Vanligen ses alopeci, erytem och krustabildning längs nosryggen samt depigmentering av nosspegeln,

Figur 8. Collie med diskoid lupus. Diskoid lupus erythematosus (DLE) är en godartad variant av systemisk lupus erythematosus, med vanligen god prognos. Foto: Kerstin Bergvall.

Nr 15-2001 ombrytning 01-11-28 18.18 Sida 794

Figur 9a. Ulcerativ dermatos (kutan lupus) på buken hos en shetland sheepdog. Vesikobullösa förändringar ulcererar och bildar smärtsamma sår. Foto: Kerstin Bergvall.

Figur 9b. Ulcerativ dermatos (kutan lupus) i klofalsarna hos en shetland sheepdog. Foto: Kerstin Bergvall.

vilket ofta försämras av solljus (4, 5, 7, 17, 18). En hund med enbart förändringar på de distala delarna av öronlapparna har rapporterats (18).

Histologiskt kan akantos, hyperkeratos, akantolys, lichenoidinfiltrat samt hydropisk degeneration av basalceller ses, liksom förtjockning och vakuolisering av basalmembranet (7, 17, 18). Med direkt immunofluorescens kan ett immunoglobulinband, vanligen bestående av IgG, påvisas i basalmembranzonen (4, 5, 17, 18).

Antinukleära antikroppar kan normalt inte påvisas (4, 5, 7).

Idiopatisk ulcerativ dermatos

En idiopatisk ulcerativ dermatos hos collie och shetland sheepdog anses numera vara en kutan form av lupus och kallas ulcerativ dermatos hos collie och shetland sheepdog som utan könspredilektion drabbar medelålders och äldre hundar (Muntligt meddelande, Kerstin Bergvall, 2001). Vesikobullösa förändringar i framför allt axiller och ljumskar ulcererar och bildar smärtsamma serpentinformade sår. Prognosen är avvaktande (17).

Indirekt och direkt immunofluorescens är negativa (17). De histopatologiska förändringarna liknar de vid dermatomyosit med hydropisk degeneration av basalceller och spaltbildning i basalmembranzonen (17).

Figur 10. Katt med toxisk epidermal nekrolys/erytema multiforme. Båda förändringarna sågs histologiskt. Foto: Kerstin Bergvall.

Toxisk epidermal nekrolys

Toxisk epidermal nekrolys är en sällsynt multifokal till generell vesikulös ulcerativ hudsjukdom hos människa, hund och katt som kan drabba såväl hud som slemhinnor (5, 7, 17). Agrias material anger fyra drabbade hundar av olika raser under åren 1995–2000 (21). Sjukdomen är smärtsam och djuren är vanligen allmänpåverkade (7, 17). Systemiska infektioner, neoplasier och olika läkemedel kan utlösa symtomen och prognosen är mycket avvaktande beroende på underliggande orsak (5, 7, 17).

Histologiskt ses hydropisk degeneration av basalceller, perivaskulär dermatit, nekros av epidermis och subepidermala vesikler (5, 7, 17). Immunopatologin är inte klarlagd men direkt immunofluorescens är vanligen negativ (5, 17). Ofta ses Nikolskys tecken (se diagnostiska metoder) (5, 7, 17).

Erythema multiforme

Erythema multiforme är en ovanlig akut överkänslighetssjukdom hos bland annat hund och katt där etiologi och patogenes inte är helt kända (5, 17). Agria anger att ett tiotal hundar av olika raser drabbats under åren 1995–2000 (21). Erythema multiforme kan vara en mildare variant av toxisk epidermal nekrolys och prognosen är mindre allvarlig (5).

Hudförändringarna varierar, men vanligen ses erytematösa maculae (upp till centimeterstora välavgränsade, ej palperbara, färgförändringar i huden) eller plaque (mer än centimeterstora fasta upphöjningar) som sprider sig ringformigt perifert (17). Urticaria, samt vesikler, bullae och ulcerationer i olika kombinationer kan också förekomma (5, 7, 17). Enstaka individer blir allmänpåverkade (17).

Histologiskt ses perivaskulär dermatit, vakuolisering av basalceller, subepidermal spaltbildning och epitelial nekros (5, 17).

Linjär IgA-dermatos

Linjär IgA-dermatos är en mycket sällsynt idiopatisk ytlig multifokal eller generell pustulär dermatos som endast setts hos tax (17). Sekundära symtom är alopeci, hyperpigmentering och krustabildning (7, 17). Sjukdomen drabbar vuxna hundar utan könspredilektion eller känd genetisk bakgrund (17). Hundarna är inte allmänpåverkade och förändringarna kliar vanligen inte (7, 17). Prognosen är avvaktande (17).

Histologiskt ses en intraepidermal pustulär dermatit med minimal akantolys orsakad av autoantikroppar riktade mot ett kollagen i basalmembranzonen (5, 7, 17). Med direkt immunofluorescens kan immunoglobuliner, IgA, påvisas i basalmembranzonen (5, 7, 17).

Drug eruption

Drug eruption, eller dermatitis medicamentosa, innebär mycket varierande reaktioner i huden och/eller slemhinnorna på grund av en överkänslighetsreaktion mot något tillfört läkemedel (17). Ett stort antal läkemedel kan orsaka en drug eruption och hudförändringarna kan inte förutsägas (17). Urticaria, alopeci, erythema multiforme, pemfigus och toxisk epidermal nekrolys kan bland annat uppträda (17).

Dermatomyosit

Dermatomyosit är en ärftlig, troligen autosomal dominant, sjukdom som setts hos collie och shetland sheepdog (5, 10, 12). Sjukdomen har även rapporterats hos andra raser, men ärftligheten där är inte utredd (17). I Agrias material anges ett tiotal hundar drabbade under åren 1995–2000, en collie och en shetland sheepdog, övriga av olika raser (21).

Unga valpar, vanligen tre till sex månader gamla, drabbas av erytem, ulcerationer, alopeci, krustor och framför allt hos collie även vesikler i ansiktet, på läpparna och på öronen, vilka sprider sig till ben och svans (5, 10, 12). Därefter utvecklas ibland en polymyosit med atrofi av tuggmuskulaturen, muskulaturen i de distala extremiteterna samt eventuellt även esofagus. Hos andra individer avläker hudförändringarna spontant med viss ärrbildning, utan att muskulaturen involveras (5, 10, 12). En del individer drabbas av myosit utan samtidiga dermatologiska symtom (12). I allvarligare fall är dermatiten mer generell och sekundärinfektioner med demodex, pyodermi, septikemi, eller aspirationspneumoni sekundärt till megaesofagus kan tillstöta (17).

Histologiskt ses ofta akantos, hyperkeratos och hydropisk basalcellsdegeneration, men förändringarna varierar beroende på i vilket stadium av sjukdomen biopsierna tas (5, 12). Ibland ses intraepidermala och subepidermala pustler och vaskulit (5).

Direkt immunofluorescens har inte kunnat påvisa immunkomplex eller komplement i hudbiopsier (5,12). Indirekt immunofluorescens med avseende på antinukleära antikroppar är likaså negativ, men förhöjda nivåer av cirkulerande immunkomplex och IgG kan påvisas i serum (5, 12). Coombs test kan vara positivt då en sekundär immunmedierad anemi kan uppkomma (10).

Diagnostiska metoder

Hudbiopsier

Hudbiopsier skall tas i huvudsak från intakta primära hudförändringar, helst i olika utvecklingsstadier, då förändringarna varierar beroende på i vilket stadium av sjukdomen biopsierna tas (12, 17). För att de primära förändringarna inte skall maskeras, bör sekundära bakteriella infektioner först behandlas och antiinflammatorisk terapi undvikas (17). Biopsierna bör tas inom tre veckor vid en dermatos som inte svarar på till synes lämplig behandling, för att undvika kroniska sekundära förändringar och snabbare få en korrekt diagnos (17). Vanligen fixeras biopsierna i tioprocentig formalin och för att få en snabb fixering krävs ca tio gånger mer formalin än biopsimaterial (17).

Direkt immunofluorescens

Direkt immunofluorescens kan utföras på hudbiopsier och innebär att vävnaden exponeras för antikroppar mot artspecifika antikroppar och/eller komplement. Dessa har märkts med t ex fluoroscein eller peroxidas (1, 5). Vid fixering av biopsier i formalin förstörs de autoantikroppar som bundit till vävnaden. För att kunna påvisa de bundna autoantikropparna krävs därför fixering av biopsimaterialet i Michels medium. Då kan en linjär, alternativt globulär, deposition av immunoglobuliner och komplement påvisas intercellulärt eller i basalmembranzonen (1, 5, 7, 17). Denna analys är mycket användbar för diagnos av misstänkt autoimmuna sjukdomar. I en rapport om åtta katter med pemfigus foliaceus kunde IgG påvisas genom direkt immunofluorescens i samtliga fall, dock inte i samtliga biopsier (3). Direkt immunofluorescens kräver att man avbryter steroidbehandling åtminstone ett par veckor före provtagning (1). I en rapport om fyra fall av pemfigus foliaceus var tre av fallen negativa med avseende på direkt immunofluorescens och detta förklarades bland annat med att patienterna behandlats med kortison före provtagningen (2). Andra faktorer som kan ge falskt negativa svar är att man inte använt antisera riktat mot rätt immunoglobulin, att för stora biopsibitar tagits så att man fått en otillräcklig fixering, eller att för få biopsier tagits (2, 3).

Indirekt immunofluorescens

Indirekt immunofluorescens utförs för att demonstrera närvaron av antinukleära antikroppar (ANA) i serum (7). Dessa är riktade mot olika nukleära antigen och saknar ofta vävnads- eller artspecificitet, vilket innebär att de kan korsreagera (9). ANA i patientens serum binder till ett substrat in vitro. Därefter adderas en fluorescensmärkt antiimmunoglobulinreagent (7, 17). Testet används för att diagnostisera autoimmuna systemsjukdomar, men både falskt positiva och falskt negativa svar förekommer (7, 9, 17). I vissa fall kan positiva svar fås vid andra immunologiska, inflammatoriska och neoplastiska sjukdomar, såsom t ex demodikos och felin leukemi (6). På senare tid har mer specifika odlade cellinjer, t ex HEp-2-celler (humanepitel), börjat användas som substrat, vilka ger ett färre antal falskt positiva resultat (9).

Coombs test

Coombs test påvisar antikroppar och/eller komplement bundna till erytrocyternas ytmembran (7). Efter inkubering i normalt 37ºC – testet kan även utföras vid 4ºC om köldantikroppar misstänks – observeras erytrocyterna avseende makroskopisk och mikroskopisk agglutination (7). Coombs test påvisar immunmedierad hemolys, vilken kan vara primär eller sekundär till immunologiska reaktioner vid t ex infektioner, systemiska immunologiska sjukdomar såsom systemisk lupus erythematosus och dermatomyosit, blodtransfusioner eller neoplasier (5, 7).

Nikolskys tecken

Nikolskys tecken innebär att om man gnider makroskopiskt oskadad hud, invid förändringar, lossnar epidermis från underliggande vävnad beroende på att cellerna är dåligt adherenta till varandra. Detta kan ses vid bland annat olika former av pemfigus och vid toxisk epidermal nekrolys (7, 17).

Behandling

Generell kortisonbehandling

Glukokortikoider, vanligen prednisolon, är ofta förstahandsval vid behandling av de autoimmuna dermatoserna. Behandlingen inleds med 1–2 mg/kg kroppsvikt för hund, 2–3 mg/kg kroppsvikt för katt och ges en till två gånger/dag tills förbättring sker. Därefter reduceras dosen med 25 procent per vecka tills lägsta möjliga underhållsdos uppnås (7). Upp till 50 procent av fallen svarar inte på enbart kortison, får återfall vid dossänkning, eller drabbas av besvärliga biverkningar (1, 7, 17). Detta gäller framför allt pemfigus vulgaris och bullös pemfigoid, men ett fall har även rapporterats av pemfigus erythematosus hos katt som inte svarade på 4 mg prednisolon/kg kroppsvikt två gånger/dag i tio dagar (13). För dessa individer kan behandling med andra preparat krävas, t ex azathioprin (7, 13, 17). Vid pemfigus foliaceus svarar patienten ofta bra på kortison, och enstaka individer läker helt utan att drabbas av återfall vid utsättande av behandling (3, 6, 12, 14).

Lokal kortisonbehandling

Lokal kortisonbehandling med olika krämberedningar kan prövas vid diskoid lupus erythematosus, pemfigus erythematosus och bullös pemfigoid (4, 7, 15, 17).

Solskyddsfaktor

Solskyddsfaktor kan vara av värde för att lokalt skydda mot solljus. Ultraviolett strålning kan förvärra symtomen vid bland annat pemfigus erythematosus, systemisk och diskoid lupus erythematosus samt bullös pemfigoid (17).

Azathioprin

Azathioprin interfererar med DNA- och RNA-metabolismen och sänker därmed aktiviteten hos celler i snabb delning. Störst effekt har preparatet på cellmedierad immunitet och antikroppsproduktion. 1,1–2,5 mg/kg kroppsvikt ges en gång dagligen tills klinisk förbättring inträder och därefter ges läkemedlet varannan till var tredje dag (1, 4, 7, 17). Det tar ofta ca tre till fem veckor innan full effekt kan ses och det finns risk för bland annat diarré och benmärgsdepression (1, 7, 17). Azathioprin är dock inte lämpligt till katt då det ofta orsakar leukopeni och trombocytopeni (3, 7, 11, 15, 17). I en rapport om åtta katter med pemfigus foliaceus insattes initialt, förutom prednisolon, även azathioprin 1,1 mg/kg kroppsvikt varannan dag. Fyra av katterna utvecklade leukopeni efter ett par veckors behandling (3).

Cytotoxiska och immunosuppressiva ämnen

Klorambucil och cyklofosfamid är potenta cytotoxiska och immunosuppressiva alkylerande ämnen som interfererar med bland annat DNA-replikeringen i celler (17). De används sällan i Sverige. Av dessa båda är klorambucil minst toxisk och kan prövas istället för azathioprin till katt när enbart kortisonterapi inte är tillräckligt (15, 17, 18). Klorambucil doseras 0,1–0,2 mg/kg en gång dagligen eller varannan dag (15, 17, 19). Cyklofosfamid kan prövas vid svåra fall av t ex systemisk lupus erythematosus, pemfigus och bullös pemfigoid, men kan orsaka bland annat steril hemorrhagisk cystit och blåsfibros, varför det inte är lämpligt för långvarigt bruk (17). Doseringen anges till 1,5–2,5 mg/kg kroppsvikt varannan dag (17).

Vitamin E

Vitamin E är en naturlig antioxidant med viss antiinflammatorisk effekt och kan prövas. Rekommenderad dos är 200–800 IU två gånger/dag peroralt mot diskoid lupus erythematosus, epidermolysis bullosa och dermatomyosit (7, 10, 17, 18).

Krysoterapi

Krysoterapi innebär behandling med ett guldpreparat, vanligen aurotioglukos (7, 11, 17). Verkningsmekanismen är inte helt klar, men preparatet verkar antiinflammatoriskt och antiimmunologiskt genom att sänka immu-

noglobulin- och prostaglandinsyntesen (1, 19). Behandlingen kan dock ge flera allvarliga biverkningar såsom benmärgsdepression och njurpåverkan, vilket kräver regelbundna kontroller med blod- och urinprover (1, 4, 6, 10, 16, 17). Användande av krysoterapi finns rapporterat som tänkbar terapi i vissa andra länder, men används inte i Sverige (1, 4, 7, 15, 18).

Differentialdiagnoser

Erosiva och vesikulösa dermatoser kan vara svåra att skilja både från varandra och från andra hudsjukdomar där nos, ansikte eller öron är involverade. Förutom här beskrivna dermatoser kan nämnas demodikos, sarkoptes, kontaktallergi, köldagglutinationssjukdomar, vaskulit, juvenil cellulit och zinkresponsiv dermatos (7).

Hos katt kan även eosinofila granulom, födoämnesallergier, loppallergi och infektioner med *Otodectes* och *Notoedres* ge liknande förändringar (13, 19).

Diskussion

Vid alla hudutredningar är en noggrann anamnes viktig för att leda klinikern in på rätt spår i den fortsatta utredningen. Man bör även kunna utesluta en överkänslighetsreaktion på till exempel något tillfört läkemedel.

Den kliniska undersökningen gäller dels en allmän undersökning och dels en noggrann hudundersökning med registrering av samtliga fynd. En säker diagnos kan inte ställas på enbart den kliniska undersökningen, men bör leda fram till en misstanke om att det kan röra sig om en mer ovanlig dermatos.

Parasitangrepp ligger högt på differentialdiagnoslistan vid alla hudutredningar. Mikroskopi av hudskrap är därför ett viktigt hjälpmedel i arbetsgången och skall utföras på ett tidigt stadium. Först när parasitangrepp uteslutits kan man gå vidare med en eventuell allvarligare bakomliggande sjukdom. T ex *Sarcoptes* kan ge grava hudförändringar och konstateras genom skrapprov och/eller blodprov.

Demodikos är en viktig differentialdiagnos till ett flertal erosiva och vesikulösa dermatoser och skall uteslutas eller bekräftas vid alla fall av svårbehandlade eller kroniska dermatoser, bland annat för att sjukdomen förvärras av kortisonterapi. För att få upp demodexkvalstren till hudytan krävs en relativt kraftig manipulation då man klämmer ihop huden, så kallad squeeze. I vissa fall kan detta vara svårt, då epidermis kan lossna vid undersökningen. Detta kan tolkas som en uppkommen skada efter trauma vid epidermolysis bullosa, alternativt ett positivt Nikolskys tecken, som är ett grovt hjälpmedel för att uppskatta en dåligt adherent epidermis. Det kan ses vid bland annat toxisk epidermal nekrolys och pemfigus.

Initial provtagning

Lämplig provtagning i ett första skede är ett allmänt blodstatus och ett urinprov för att utesluta invärtes sjukdom som kan bidra till symtombilden eller komplicera behandlingen av dermatosen. Toxisk epidermal nekrolys och pemfigus kan utlösas av bland annat underliggande systemiska infektioner och neoplasier. Vid systemisk lupus erythematosus kan ett flertal olika organ vara involverade och proteinuri kan uppträda som ett tecken på glomerulinefrit.

Vid misstanke om systemisk lupus erythematosus tas blodprov för indirekt immunofluorescens avseende antinukleära antikroppar. Vid en samtidig anemi kan det vara värdefullt att ta prov för Coombs test. Detta är vanligt vid en påvisad anemi för att eventuellt bekräfta en primär autoimmun hemolytisk anemi. Hos en individ med en pågående immunologisk reaktion av annan orsak, som t ex vid dermatomyosit eller systemisk lupus erythematosus där immunoglobuliner och immunkomplex cirkulerar i blodbanorna, kan man få ett positivt svar. Orsaken är inte nödvändigtvis en primär autoimmun hemolytisk anemi, utan kan vara en effekt av den immunologiska reaktionen hos hunden, alternativt en sekundär hemolytisk anemi.

Hudbiopsier är ett mycket viktigt redskap för att ställa en korrekt diagnos i många fall av kroniska dermatoser. Det finns dock flera svårigheter med hudbiopsier. Ett problem är att få med primära förändringar, gärna i flera olika stadier. Hundar och katter har en tunn epidermis och de kliar lätt sönder känsliga pustler och bullae. Ett annat problem är att fixering rutinmässigt görs i

Figur 11. Drug eruption till följd av känslighet mot trimetoprimsulfa. Vid alla hudutredningar bör man utesluta en överkänslighetsreaktion mot tillfört läkemedel. Foto: Kerstin Bergvall.

formalin, men vid misstanke om autoimmuna dermatoser bör man komplettera med fixering i Michels medium för direkt immunofluorescens. Histologiskt kan vissa förändringar inte skiljas från varandra utan hjälp av direkt immunofluorescens för att påvisa immunoglobuliner och komplement på olika nivåer i biopsimaterialet.

Hudutredning tålamodsprövande process

En noggrann anamnes och klinisk undersökning är essentiell för att kunna arbeta sig igenom olika differentialdiagnoser på ett metodiskt sätt. Man bör poängtera för djurägaren att en hudutredning kan vara en tålamodsprövande process i flera steg, men att en korrekt diagnos är nödvändig för en prognostisk bedömning och rätt medicinering. Immunosupprimerande behandling kan vara direkt kontraindicerat vid vissa hudlidanden. Kortison kan även dölja patognomona förändringar vid hudbiopsitagning.

Litteraturuppgifter anger erosiva och vesikulösa dermatoser som ovanliga. Detta tycks även gälla för svenska förhållanden, då dessa sjukdomar i Agrias samlade material från åren 1995–2000 endast diagnostiserats i ringa utsträckning. En noggrann hantering av dessa hudlidanden är dock av största betydelse för att en korrekt diagnos skall kunna fastställas. Det är i sin tur en förutsättning för en individuellt anpassad behandling och prognostisk bedömning.

Summary

Erosive and vesicular skin diseases in the dog and cat – a literature review

This article consists of a literature review that describes clinical signs, diagnosis and treatment of different dermatoses with erosions and the formation of vesicles as the major histopathological findings. Emphasis is being laid on differential diagnoses between similar skin diseases. The importance of a thorough clinical examination is being stressed, as well as the exclusion of parasitic infections before more serious diseases are considered.

Tack

Författaren önskar framföra sitt varma tack för värdefull hjälp till veterinärerna Helene Hansson, Carl-Gustav Siwertsson, Birgit Holm, Pekka Olson samt till Agria Djurförsäkring.

Referenser

1. Ackerman LJ. Canine and feline pemphigus and pemphigoid, part II. Pemphigoid. The Compendium on Continuing Education for the Practising Veterinarian, 1985, 7, 4, 281–286.
2. August JR & Chickering WR. Pemphigus foliaceus causing lameness in four dogs. The Compendium on Continuing Education for the Practising Veterinarian, 1985, 7, 11, 894–902.
3. Caciolo PL, Nesbitt GH & Hurvitz AI. Pemphigus foliaceus in eight cats and results of induction therapy using azathioprine. Journal of American Animal Hospital Association, 1984, 20, 4, 571–577.
4. Carlotti D. Autoimmune mediated skin diseases. Journal of Small Animal Practice, 1989, 30, 4, 223–227.
5. Day, MJ. Clinical immunology of the dog and cat. 1st ed. London, 1999, pp 110–121, 243–246.
6. Delmage D. What is your diagnosis. A case history on pemphigus foliaceus. Journal of Small Animal Practice, 1993, 34, 6, 258, 302.
7. Ettinger SJ, & Feldman EC. Textbook of veterinary internal medicine, diseases of the dog and cat, 4th ed. Philadelphia, 1995, 8–9, 556, 596–602, 1871–1872, 2012–2021.
8. Grindem CB. Systemic lupus erythematosus: Literature review and report of 42 new canine cases. Journal of the American Animal Hospital Association, 1983, 19, 4, 489–503.
9. Hansson H m fl. Detection of antinuclear antibodies by indirect immunofluorescence in dog sera: Comparison of rat liver tissue and human epithelial-2 cells as antigenic substrate. J Vet Intern Med, 1996, 10, 4, 10, 199–203.
10. Hargis AM m fl. A skin disorder in three Shetland sheepdogs: Comparison with familial canine dermatomyositis of collies. The Compendium on Continuing Education for the Practising Veterinarian, 1985, 7, 4, 306–315.
11. Kristensen F, Bell A. Proceedings from a series of dermatology workshops. Palmerston North, Auckland, Christchurch, 1994, 58–62.
12. Kunkle GA m fl. Dermatomyositis in collie dogs. The Compendium on Continuing Education for the Practising Veterinarian, 1985, 7, 3, 185–192.
13. Manning TO m fl. Pemphigus diseases in the feline: Seven case reports and discussion. Journal of the American Animal Hospital Association, 1982, 18, 3, 433–443.
14. McEwan NA, McNeil PE & Kirkham D. Pemphigus foliaceus: a report of two cases in the dog. The Journal of Small Animal Practice, 1986, 27, 9, 567–575.
15. Muse R. Managing feline autoimmune skin diseases. Vet Med, 1994, 89, 12, 1126–1131.
16. Scott DW, Manning TO m fl. Pemphigus vulgaris without mucosal or mucocutaneous involvement in two dogs. The Journal of the American Animal Hospital Association, 1982, 18, 3, 401–404.
17. Scott DW, Miller WH jr, & Griffin CE. Muller and Kirk's Small animal dermatology, 5th ed. Philadelphia, 1995, pp 71, 74–75, 80, 85, 87, 112–120, 129, 171, 231–235, 237–238, 558–588, 590–595, 606–607, 756–757, 759–764, 947.
18. Scott DW, Walton DK m fl. Unusual findings in canine pemphigus erythematosus and discoid lupus erythematosus. Journal of the American Animal Hospital Association, 1984, 20, 4, 579–584.
19. Sousa CA. Exudative, crusting and scaling dermatoses. Vet Clin North Am: Small Anim Pract, 1995, 25, 4, 813–831.
20. Werner LL, Brown KA & Halliwell RE. Diagnosis of autoimmune skin disease in the dog; correlation between histopathologic, direct immunofluorescent and clinical findings. Veterinary Immunology and Immunopathology, 1983, 5, 1, 47–64.
21. Uppgifter om sjukdomsfrekvens gällande erosiva och vesikulösa hudsjukdomar i Sverige 1995–2000, baserat på Agria Djurförsäkrings databas avseende hund.

*Leg veterinär Cecilila Löhnn, Växjö Djursjukhus, Renvägen 2, 352 45 Växjö.

Granskning av artiklar

Samtliga artiklar som inkommer till Svensk Veterinärtidning (med undantag av insändare, reseberättelser o d) granskas före publiceringen. Granskningen avser artikelns sakinnehåll och vetenskapliga uppläggning. Som regel anlitas ämnesföreträdare från veterinärmedicinska fakulteten eller SVA men även andra personer kan komma ifråga för olika specialområden. Redaktionen använder sig som regel inte av utländska granskare. Artiklar skrivna av svenska ämnesföreträdare utsätts endast för granskning av den vetenskapliga uppläggningen.

Redaktionen

Nr 15-2001 ombrytning 01-11-28 18.18 Sida 799

Garantiprojekt 2000 – en granskning av de svenska salmonellagarantierna

*EVA ÖRTENBERG, veterinärinspektör, projektledare.**

En granskning av Sveriges salmonellagarantier visade att det fortfarande finns avsevärda brister i efterlevnaden. Endast 83 procent av de 532 granskade partier som omfattades av garantierna åtföljdes av korrekt utformade dokument där man intygar att salmonellaundersökning utförts enligt gällande EU-regler. Av dessa partier undersöktes 72 med avseende på Salmonella, *varav nio (12,5 %) trots intygen befanns vara salmonellakontaminerade. Av 14 undersökta stammar från dessa uppvisade tolv resistens mot ett eller flera antibakteriella medel.*

Artikeln är ett sammandrag av Rapport 15/2001 i Livsmedelsverkets rapportserie. Denna kan beställas från Livsmedelsverkets kundtjänst, tel 018-17 55 06. Den finns också på http://www.slv.se under "Aktuellt".

Bakgrund

När Sverige och Finland 1995 blev medlemmar i EU erhölls speciella garantier avseende salmonella för införsel av kött av nöt, svin och fjäderfä, som innebär att det måste testas enligt av EU fastställda regler på den avsändande anläggningen. Dessa innebär att man med 95 procents signifikans kan upptäcka en prevalens på fem procent. 1997 gjorde Livsmedelsverket en undersökning för att se hur dessa garantier fungerade i praktiken, och resultaten var skrämmande dåliga (2). Mer än 20 procent av samtliga partier, och mer än 35 procent av alla partier med kött av fjäderfä, som hade korrekt utformade dokument om att de var testade för salmonella, visade sig trots detta vara kontaminerade.

Föreliggande undersökning har gjorts för att ge en bild av hur Sveriges salmonellagarantier för nöt-, svin- och fjäderfäkött vid handel inom EU tillämpas i praktiken, och för att se om det skett några förändringar sedan det förra garantiprojektet genomfördes 1997 (se faktaruta om salmonellagarantierna).

Projektet har bestått av två delar: dokumentkontroll och provtagning. De har utförts av ordinarie tillsynspersonal: livsmedelsverksanställda veterinärer respektive kommunalt anställda stadsveterinärer, miljö- och hälsoskyddsinspektörer och provtagare.

Material och metoder

Dokumentkontroll

Granskning av dokument har gjorts vid ordinarie tillsynsbesök under perioden maj t o m november 2000 av de senast inkomna tio partierna av kött från nöt, svin, fjäderfä, häst, får eller get från annat EU-land (dock inte Finland), vilka införts under perioden 1 oktober 1998 till 30 november 2000. Dokumentkontrollen har omfattat medföljande salmonellaintyg och eventuella bilagda laboratorieprotokoll.

Om partiet omfattas av salmonellagarantierna har följande data kontrollerats: Finns korrekt intyg om i avsändarlandet utförd salmonellaundersökning? Överensstämmer antalet prov, provmängd och analysmetod med rådsbeslut 95/409/EG och 95/411/EG? Partier med kött av djurslag som inte omfattas av garantierna, men där salmonellaintyg ändå bifogats, har granskats och bedömts på samma sätt.

Dokument till 600 partier har granskats (Tabell 1). Av dessa omfattades 532 partier av salmonellagarantierna medan 68 inte omfattades av dessa. Av dessa var 35 svin- och nötköttspartier direkt destinerade till köttproduktanläggning, och 33 partier bestod av kött från djurslag som inte omfattas av garantierna (får och häst).

Partierna som granskats har kommit från nio olika EU-länder (Tabell 1).

Avsändarländerna är ansvariga för att korrekta dokument åtföljer partiet till Sverige. Därför har partierna registrerats på dessa, även om produktionslandet varit ett annat. Sammanlagt 94 procent av de kontrollerade partierna har haft Tyskland, Danmark, Irland eller Nederländerna som avsändarland. Tyskland och Danmark har uppgivits som avsändarland för 177 (30 %) respektive 176 (29 %) av partierna. Irland och Nederländerna var avsändarländer i 117 (20 %) respektive 88 (15 %) av fallen.

Provtagning

Provtagning avseende salmonel-

Nr 15-2001 ombrytning 01-11-28 18.18 Sida 800

Tabell 1. Antal granskade partier (600 st) fördelat på avsändarland, med angivande av om partiet omfattas av salmonellagarantierna samt med angivande av djurslag.

	Omfattas av salmonellagarantier				Omfattas inte av salmonellagarantier				
Avsändarland	*Nöt*	*Svin*	*Fjäderfä*	*Totalt*	*Nöt*	*Svin*	*Får*	*Häst*	*Totalt*
B	1	1	4	6			1	10	11
D	47	116	14	177					
DK	18	70	54	142		34			34
E			1	1					
F		1	3	4					
I	4	6		10					
IRL	93	4		97	1		19		20
NL	80	1	4	85				3	3
UK	5	2	3	10					
Totalt	248	201	83	532	1	34	20	13	68

la har skett av minst ett av de partier där dokumentkontrollen skett, om de var åtföljda av korrekta dokument samt fanns kvar på anläggningen. De metoder, provantal, provmängd etc som föreskrivs i rådsbesluten har använts. Antalet samlingsprov som tagits ut från respektive parti bestäms av rådsbesluten och varierar med partiernas storlek (ett samlingsprov består av maximalt 5 prover à 25 gram). Partierna kvarhölls inte i avvaktan på resultatet av analyserna.

Sveriges salmonellagarantier

Salmonellagarantierna gäller för färskt/kylt/fryst kött av nöt, svin och fjäderfä som kommer till Sverige från annat EU-land än Finland. Sådant kött skall undersökas för eventuell förekomst av salmonella vid avsändande anläggning, enligt de regler som finns fastlagda för nöt- och svinkött i rådsbeslut 95/409/EG, och för fjäderfäkött i rådsbeslut 95/411/EG. Där framgår bland annat hur stort antal och vilken mängd prov som skall tas, och vilka analysmetoder som är godkända.

Även om köttet inte omfattas av garantierna, t.ex. sådant nöt- eller svinkött som skickas direkt till en köttproduktanläggning, skall det ändå salmonellaundersökas i egentillsynen på samma sätt antingen hos förste mottagare i Sverige eller i avsändarlandet. Fjäderfäkött skall alltid undersökas för *Salmonella,* och intyg skall medfölja partiet oavsett destination och användningsområde. Är undersökningen utförd i avsändarlandet skall dokument åtfölja partiet som styrker detta. Dokumenten skall arkiveras under minst två år.

Finland har samma salmonellasituation som Sverige. Regelverket i fråga om salmonella gäller därför inte införsel av finskproducerade livsmedel.

För import av köttvaror direkt från tredje land (land utanför EU) gäller inga salmonellagarantier, utan partierna undersöks istället vid gränskontrollen, om inte särskilt avtal träffats om kontroll vid avsändande anläggning.

Transport och analys

Samtliga salmonellaanalyser har utförts enligt NMKL 1971:1999 vid ackrediterade laboratorier tillhörande AnalyCen Nordic AB, samt i två fall vid bakteriologiska laboratoriet i Norrköpings kommun. Proverna har avsänts i madrasserade kuvert i kylt eller fryst skick, utan ytterligare kylbevarande åtgärd, och har inkommit till laboratoriet samma eller påföljande dag som de uttagits.

Serotypning har skett vid Statens Veterinärmedicinska Anstalt (SVA) i Uppsala eller vid Smittskyddsinstitutet (SMI) i Solna. Fagtypning har utförts vid SMI i Solna.

Resistensundersökning av salmonellastammar har utförts vid SVA i Uppsala. Undersökningen har utförts enligt ackrediterad metodik. Metoden som använts är en så kallad mikrodilutionsmetod för bestämning av minsta hämmande koncentration (VetMIC™ för undersökning av gramnegativa bakterier). För tolkning av resultaten har de brytpunkter som används i SVA:s resistensövervakningsprogram SVARM (1) använts.

Juridiska åtgärder

Den vidare hanteringen av salmonellapositiva partier har skett enligt gällande föreskrifter, utanför projektet. För partier som saknade korrekta dokument tillämpades Livsmedelsverkets föreskrifter om tillsyn vid handel med animaliska livsmedel inom EU (SLVFS 1998:39, J 66) och uppföljning skedde utanför projektet.

Medverkande anläggningar

Projektet genomfördes på 132 anläggningar under perioden 1 maj till 30 november 2000. Dock har införda partier och/eller dokument bara kontrollerats vid 67 av dessa, eftersom övriga anläggningar inte varit förste mottagare av kött från annat EU-land (Finland undantaget) under den tid som kontrollerats, dvs efter den 1 oktober 1998. Av de deltagande anläggningarna som infört kött från EU under perioden var 59 storskaliga och åtta småskaliga. Deltagande kommuner har varit Stockholm, Göte-

Nr 15-2001 ombrytning 01-11-28 18.18 Sida 801

Serotypning av inskickade prover har skett vid Statens Veterinärmedicinska Anstalt (SVA) i Uppsala.

borg, Malmö, Norrköping och Burlöv.

Resultat

Dokumentkontroll

Av de 532 partier som omfattas av salmonellagarantierna (Tabell 2) åtföljdes 443 (83 %) av korrekta dokument, medan resten antingen hade bristfälliga dokument, (74 partier, 14 %), eller saknade sådana helt, (15 partier, 3 %).

Från Tyskland, Danmark, Irland eller Nederländerna, vilka tillsammans svarat för 94 procent av införseln och därför har blivit kontrollerade i större omfattning (>80 partier kontrollerade), var mellan 80 och 91 procent av de medföljande dokumenten korrekta (Tabell 2). För de länder där bara ett mindre antal parter kontrollerats har i flera fall en låg andel korrekta dokument noterats. Så har t ex av tio kontrollerade partier från Italien bara tre åtföljts av korrekta dokument. Från Frankrike och Spanien har sammanlagt endast fem partier granskats, och av dessa åtföljdes två av korrekta dokument.

Exempel på felaktiga intyg

Av de olika orsaker till att salmonellaintyg bedömts som bristfälliga kan nämnas:

- Korrekt intygsformulering finns med i dokumenten men samtidigt intygas i klartext, t ex i medföljande svar från laboratoriet, att fel analysmetod, för lågt antal prover eller för låg provmängd använts vid analysen jämfört med bestämmelserna i 95/409/EG och 95/411/EG.
- Hänvisning till icke godkända analysmetoder görs.
- Laboratoriet i stället för avsändande anläggning utfärdar intyget, och/eller dokumenterat samband med aktuellt parti har inte uppvisats.
- Partiet har skickats till en svensk anläggning, men intyget är utställt på ett parti destinerat till ett företag i Finland.
- Intyget finns inte som original eller vidimerad kopia.
- Traditionellt sundhetsintyg (”veterinärcertifikat”) har använts, men tilläggstext om utförd salmonellaundersökning saknas helt.
- Olika slag av hänvisning till icke relevant lagstiftning görs.

De vanligaste skälen till att dokumenten bedömts som bristfälliga har varit antingen att fel begåtts vad gäller antal uttagna prov eller analyserad provmängd, eller att ett tillräckligt klart dokumenterat samband mellan intyg och aktuellt parti inte kan uppvisas.

”Ej garantikött”

Av de 68 partier som inte omfattades av salmonellagarantierna åtföljdes 67 ändå av salmonellaintyg, varav 46 (68 %) var korrekt utformade. Andelen korrekta dokument varierade kraftigt från 0 procent (0/10) partier (Belgien) till 100 procent (20/20) från Irland.

Dokumentkontroll fördelade efter djurslag

Av de totalt 600 dokumentgranskade partierna fördelades 249 partier (42 %) på nöt, 235 partier (39 %) på svin, 83 partier (14 %) på fjäderfä, 20 partier (3 %) på får och 13 partier (2 %) på häst.

Bakteriologisk undersökning

Salmonellaprovtagning gjordes på 72 partier som omfattas av salmonellagarantierna, och där medföljande dokument varit korrekt utformade. Antal provtagna partier redovisas i Tabell 3 och antal positiva partier redovisas i Tabell 4.

Utöver detta har fem partier som inte omfattas av garantierna

Tabell 2. Antal partier som omfattas av salmonellagarantierna (532 st) med korrekta, bristfälliga eller inga medföljande dokument, samt procent partier med korrekta dokument, fördelade på avsändarland.

Avsändarland	*Korrekta dokument*	*Bristfälliga dokument*	*Dokument saknas*	*Totalt*	*Korrekta dokument (%)*
B	5	1		6	83
D	141	35	1	177	80
DK	124	15	3	142	87
E		1		1	0
F	2	2		4	50
I	3	7		10	30
IRL	88	1	8	97	91
NL	73	10	2	85	86
UK	7	2	1	10	70
Totalt	443	74	15	532	83

Nr 15-2001 ombrytning 01-11-28 18.18 Sida 802

provtagits med negativt resultat: fyra partier griskött från Danmark direkt destinerade till köttproduktanläggning, samt ett parti fårkött från Irland. Ytterligare ett parti, kalkonkött från Tyskland åtföljt av bristfälliga intyg, befanns vara positivt och *Salmonella heidelberg* påvisades i detta. Därför ingår detta parti endast i dokumentkontrolldelen av projektet. Resistensundersökning har dock utförts på salmonellastammen.

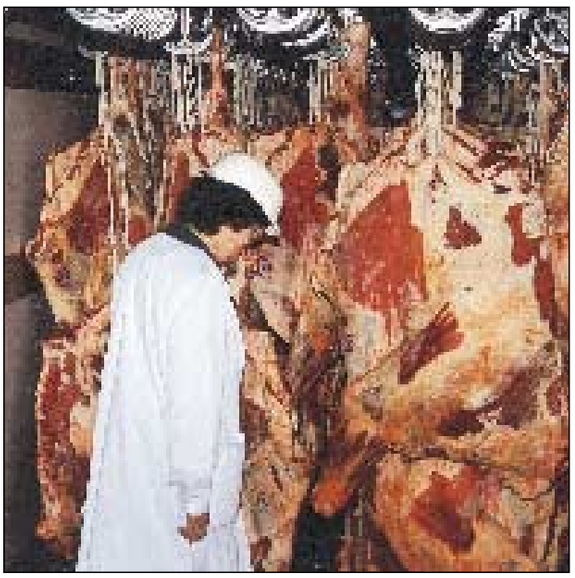

72 partier som omfattas av salmonellagarantierna undersöktes i studien. Ingen salmonella påträffades i de 29 partier nötkött som testades, men i sju av 24 testade svinköttspartier påvisades bakterien.

Partier av olika djurslag

Av de 72 undersökta partier som omfattas av salmonellagarantierna var totalt nio (12,5 %) positiva med avseende på *Salmonella* (Tabell 3 och 4).

Av 24 testade partier av svinkött påvisades salmonella i sju (29 %). Fem av dessa kom direkt från Tyskland, varifrån tio partier provtogs. Utöver detta var ytterligare ett parti svinkött producerat i Tyskland salmonellapositivt. Detta hade dock sänts till Sverige från Danmark (Tabell 4) och redovisas därför där. Det sjunde positiva provet från svinkött kom från Frankrike, (Tabell 4).

Av 19 testade partier av fjäderfäkött påvisades salmonella i två fall. Endast från ett land, Danmark, kontrollerades ett flertal partier (15 stycken) vilka samtliga var negativa. De positiva fynden påvisades i kött avsänt till Sverige från Nederländerna respektive Belgien (Tabell 4). Fjäderfäköttet som kom till Sverige från Nederländerna var emellertid producerat i Frankrike.

Ingen salmonella påträffades i de 29 partier nötkött som testades.

Partier med olika avsändarland

Danmark var avsändarland för 28 (39 %) av de 72 provtagna partierna. Av dessa var ett positivt. Det var dock producerat i Tyskland.

Tyskland var avsändarland för 17 (24 %) av de provtagna partierna, och fem av dessa var salmonellapositiva. Utöver detta var ytterligare ett parti svinkött producerat i Tyskland salmonellapositivt.

Ett parti svinkött från Frankrike provtogs och var positivt avseende *Salmonella*. Ett parti kött av fjäderfä med ursprung Frankrike var provtaget och positivt, men avsänt till Sverige från Nederländerna, och redovisas därför under Nederländerna.

Tabell 3. 72 partier som omfattas av salmonellagarantierna och som provtagits avseende salmonella, fördelat på djurslag respektive avsändande land.

	Antal provtagna			
Avsändarland	*Nöt*	*Svin*	*Fjäderfä*	*Totalt*
B			1	1
D	6	10	1	17
DK	1	12	15	28
E				
F		1		1
I		1		1
IRL	13			13
NL	9		1	10
UK			1	1
Totalt	29	24	19	72

Tabell 4. Salmonellapositiva partier med angivande av salmonella sero- och fagtyp samt antal undersökta respektive positiva samlingsprov per parti fördelat på avsändarland och djurslag. a) producerat i Tyskland, b) producerat i Frankrike.

		Land					Antal prov	
Djurslag	*Salmonella sero- och fagtyp*	*B*	*D*	*DK*	*F*	*NL*	*Analyserade*	*Positiva*
Fjäderfä	S enteritidis, fagtyp 6a och 4	1					6	2
"	S bredeney (b)					1	10	1
Svin	S bovismorbificans (a)			1			4	1
"	S derby		1				10	1
"	S mikawasima				1		12	1
"	S subsp 1 (4,12:-:-)		1				7	2
"	S typhimurium DT 104		1				10	1
"	S typhimurium NT		1				10	1
"	S typhimurium 193 (4) och NT(1)		1				12	5
Totalt		1	5	1	1	1	81	15

Ett parti hönskött från Belgien var salmonellapositivt.

Provtagningsresultat för transiterade partier

Av 72 provtagna partier har samma produktionsland och avsändarland angivits för 66 partier, och för sex hade uppgivits att de transiterats genom annat EU-land, dvs hade olika producerande och avsändande land. Av dessa partier var fyra från olika tredje länder och två från medlemsstater. Dessa två var salmonellapositiva (Tabell 4). Inget parti producerat i något tredje land, och som kommit till Sverige via annat EU-land, var positivt för *Salmonella*.

Sero- och fagtyper

Från de nio positiva partierna påvisades i 81 undersökta samlingsprov sammanlagt 15 positiva prov (Tabell 4). Elva av dessa kom från sex partier svinkött producerade i Tyskland. I två partier från Tyskland var fem av tolv, respektive två av sju analyserade samlingsprov positiva. Övriga undersökta partier hade ett positivt samlingsprov var.

Sju olika serotyper av *Salmonella* påvisades i de 15 positiva proverna. Av dessa var sju *S typhimurium*, härrörande från tre partier, varav ett prov var fagtyp DT 104. I ett parti kött av fjäderfä producerat i Belgien påvisades två olika fagtyper av *S enteritidis*.

Tabell 5. Resultat av resistensbestämning av salmonellaisolat från SLV uttryckt som resistensfenotyp (resistensmönster). De brytpunkter som används i SVA:s resistensövervakningsprogram SVARM har använts.

Serovar	*Djurslag*	*Resistens-fenotyp**	*Ursprungsland/ Avsändarland*
typhimurium DT 193	svin	T	Tyskland
typhimurium DT 193	svin	T	Tyskland
typhimurium DT 193	svin	T	Tyskland
typhimurium DT 193	svin	T	Tyskland
typhimurium NT	svin	T	Tyskland
bredeney	anka	ACSSuT	Frankrike/ Nederländerna
heidelberg**	kalkon	-	Tyskland
heidelberg**	kalkon	GSSuT	Tyskland
typhimurium DT 104	svin	AFSSuT	Tyskland
typhimurium NT	svin	AFSSuT	Tyskland
subsp.I (4,12:- : -)	svin	AFSSuTTr	Tyskland
subsp I (4,12:- : -)	svin	AFSSuTTr	Tyskland
bovismorbificans	svin	AST	Tyskland/ Danmark
enteritidis fagtyp 6A	höns	EfAprS	Belgien
enteritidis fagtyp 4	höns	Ef	Belgien
mikawasima	svin	-	Frankrike

* A = ampicillin och amoxicillin/klavulansyra
Apr = apramycin (och gentamicin)
C = kloramfenikol
Ef = enrofloxacin och nalidixansyra
F = florfenikol och kloramfenikol
G = gentamicin
S = streptomycin
Su = sulfonamider
T = tetracyklin
Tr = trimetoprim
** Ingår inte i Garantiprojekt 2000, provtagningsdelen.

Tabell 6. Införselsiffror 1997 och 2000, omräknat till kött med ben (na = uppgift saknas). Källa SCB, bearbetade av Swedish Meats (nöt, svin) och Jordbruksverket (fjäderfä).

	Införsel av kött från EU (ton)					
Land	*Nöt*		*Svin*		*Fjäderfä*	
År	*1997*	*2000*	*1997*	*2000*	*1997*	*2000*
B	99	31	585	382	244	114
D	2769	11111	878	14688	68	538
DK	5566	505	15225	22808	1918	11293
E	356	0.1	647	997	na	na
F	na	7	na	141	327	187
I	10	144	320	439	na	na
IRL	10127	13893	939	2056	na	na
NL	2958	6149	144	633	18	298
UK	41	310	1789	1041	223	1081
Summa	21926	32150	20527	43185	2798	13511

Resistensundersökning

14 salmonellastammar testades för resistens mot olika antibiotika vid Avdelningen för antibiotika på SVA. En stam *(S derby)* ingick inte i undersökningen.

Endast två isolat var känsliga mot alla undersökta antibiotika. Åtta isolat var resistenta mot minst tre olika antibiotika, och två av dessa var resistenta mot sex stycken. Värt att notera är att multiresistens av den typ som ofta ses hos *S typhimurium* DT 104 även påvisats hos ett isolat av *S bredeney* samt hos två isolat av *Salmonella* subsp. De senare var även resistenta mot trimetoprim. Resistens mot fluorokinoloner har påvisats hos två isolat av *S enteritidis* (Tabell 5).

Jämförelse med Garantiprojekt 1997

Medverkande anläggningar

Trots att endast de största kommunerna med mest införsel från EU medverkade år 2000, till skillnad från 1997 då alla Sveriges kommuner var inbjudna att delta, var antalet anläggningar som redovisat införsel och antalet kontrollerade partier ungefär lika många.

1997 genomfördes dokumentrevisionen på 287 anläggningar, varav 75 hade infört ett eller flera partier från EU under projekttiden. 2000 granskades dokument på 132 anläggningar, varav 67 hade infört kött från något EU-land. Skillnaden är alltså liten vad gäller antalet anläggningar med faktisk införsel. De 600 partier som granskats i projektet denna gång överstiger med cirka fem procent de 569 som redovisades år 1997.

Införsel av kött från olika EU-länder 1997–2000

Omfattningen av införseln från olika EU-länder för 1997 respektive 2000 kan ses i Tabell 6.

Det mest påtagliga är att för nötkött har införseln från Tysk-

Nr 15-2001 ombrytning 01-11-28 18.18 Sida 804

land fyrdubblats och för Nederländerna fördubblats, medan införseln från Danmark har minskat kraftigt och bara är cirka tio procent av 1997 års siffror. För Irland ligger införseln på en nivå som är cirka 40 procent högre än 1997.

Vad gäller svinkött har Danmark den största volymen även år 2000, och införseln har sedan 1997 ökat cirka 50 procent, från drygt 15 000 ton till nästan 23 000 ton. Tyskland ligger på andra plats, och har från en mycket blygsam införsel på knappt 900 ton år 1997 nu ökat sin försäljning till Sverige nästan 17 gånger, till cirka 14 700 ton.

För kött av fjäderfä är Danmark fortfarande den klart ledande leverantören. Från att ha levererat knappt 2 000 ton år 1997, ligger införseln år 2000 på drygt 11 000 ton, en ökning med nästan sex gånger. Tyskland har även här ökat sin införsel, och säljer nästan sex gånger mer fågelkött till Sverige nu än man gjorde 1997. Frankrikes försäljning av fågel till Sverige låg år 1997 på blygsamma drygt 300 ton, och har sedan dess nästan halverats.

Den mest påtagliga förändringen mellan 1997 och 2000 är att för nötkött har införseln från Tyskland fyrdubblats och för Nederländerna fördubblats, medan införseln från Danmark har minskat kraftigt och bara är cirka tio procent av 1997 års siffror.

Diskussion

När salmonellagarantierna tillskapades blev de mycket omtalade inte bara i Sverige utan även på gemenskapsnivå. De borde därför vara väl kända. Garantiprojektet 1997 satte ytterligare fokus på dem, eftersom resultaten visade att medvetenheten i vissa länder var tämligen låg, och att de i vissa fall inte betraktades med särskilt stor respekt. Stor uppmärksamhet riktades mot resultaten både nationellt och internationellt, och det diskuterades hur man skulle kunna gå vidare.

En naturlig övergångsperiod/intrimningsperiod måste därför sedan länge anses passerad.

Salmonellaintyg/provtagning

Mot bakgrund av att salmonellagarantierna har gällt sedan 1 januari 1995 framstår projektresultatet inte som tillfredsställande, även om andelen korrekta intyg för partier som omfattas av garantierna ökat mellan 1997 och 2000 från flera länder. Högsta andelen korrekta dokument i denna undersökning (>80 % korrekta intyg) hade Irland, Danmark och Nederländerna. Största förbättringen i dokumentkontrollen sågs för Irland, då man år 1997 endast hade 37 procent korrekta dokument, jämfört med 91 procent nu.

20 procent av de tyska intygen var inte korrekta. 1997 kontrollerades 78 partier och endast 45 (58 %) hade korrekta dokument, år 2000 fanns sådana för 141 av 177 partier (80 %).

Jämfört med den förra undersökningen har medvetenheten i stort ökat om vilka analysmetoder som är godkända och hur intygandet skall vara formulerat, speciellt i Irland. Resultaten som helhet är dock fortfarande inte alls tillfredställande, och målet måste vara att alla intyg skall vara utformade på ett korrekt sätt. Det är allvarligt att ett relativt stort antal partier från olika länder fortfarande åtföljs av dokument som med namn och stämpel från avsändande anläggning intygar att undersökningarna gjorts enligt gällande EU-lagstiftning, när samtidigt medföljande analysprotokoll bevisar att de är utförda på ett antal olika felaktiga sätt.

Oacceptabla resultat

Av de 72 partier som åtföljts av korrekta intyg och som omfattas av salmonellagarantierna, konstaterades nio av partierna (12,5 %) innehålla salmonella. 1997 var mer än 20 procent av samtliga partier, och mer än 35 procent av alla partier med kött av fjäderfä kontaminerade. Detta är en förbättring, men fortfarande är resultaten oacceptabla.

Tyskland var avsändarland för över hälften av de positiva partierna (fem av nio), och produktionsland för ytterligare ett parti, avsänt från Danmark. Alla dessa fynd kom från svinkött. Med tanke på att importen av svin-

kött från Tyskland ökat kraftigt sen 1997 är det oroväckande att en så stor andel av de undersökta partierna visat sig vara salmonellakontaminerade. Det kan noteras att vissa av dessa var färska helfall (halva svinkroppar) som kom till olika svenska styckningsanläggningar och hanterades där, med risk för kontamination av dessa anläggningar.

Från Belgien har bara ett parti provtagits (fjäderfä) och detta var positivt. 1997 provtogs fyra partier därifrån varav ett var positivt. Från Italien har inga partier undersökts, och från t ex Frankrike och Nederländerna har bara enstaka partier provtagits. Trots detta har positiva fynd påvisats. Fler studier behöver göras för att klarlägga situationen.

Ibland har från fältet framförts åsikten att salmonellaintyg är bristfälliga/saknas i större utsträckning för varor som är producerade i ett land och sedan passerar och/eller lagras i ett annat, innan de sänds till Sverige. Vid en jämförelse av de i undersökningen ingående partierna kunde någon sådan skillnad inte konstateras.

Resistensundersökning

Det är oroande att så många av de analyserade stammarna visar resistens mot ett eller flera antibiotika. Endast två isolat av de 14 testade var känsliga mot alla undersökta antibiotika, åtta var resistenta mot minst tre och ett isolat var resistent mot sex. Detta står i skarp kontrast till situationen avseende salmonella isolerad från djur inom Sverige där multiresistens är mycket ovanligt (1). Det är uppenbart att möjligheten till effektiv antibiotikabehandling av infektioner orsakade av multiresistent salmonella är mycket begränsad. Den framtida utvecklingen bör därför noga följas.

Uppföljning

En fungerande salmonellagaranti förutsätter i första hand kunskap på *avsändande* anläggning. Där skall provtagning ske. Där skall salmonellaintygen utformas. Mottagande anläggning i Sverige har skyldigheten att kontrollera att föreskrivna analyser utförts och dokumenterats på ett korrekt sätt, och att om så inte är fallet kontakta myndigheten.

Att fånga upp partier där uppföljande åtgärder krävs är i första hand mottagande företags ansvar, och sker genom respektive företags egenkontroll. Målet måste vara att alla sådana partier påträffas och hanteras enligt de regler som finns. Här kan det i många fall bli bättre, även om många företag är mycket observanta. En snabb omsättning av partierna mellan olika svenska anläggningar, där man på nästa mottagande anläggning förutsätter att kontrollen redan är gjord, kan i vissa fall ha betydelse. Detta gör det ännu viktigare att kontrollen i första ledet fungerar.

Tillsynspersonalen har i praktiken också en viktig funktion att fylla som kunskapsöverförare och ”motor” för salmonellakontrollen. Detta fungerar på många håll bra, men även här finns i vissa fall utrymme för förbättringar.

En speciell målgrupp för information om gällande regler är ”fristående importörer”, dvs importör utan egen livsmedelslokal. Till importföretaget är då inte kopplat någon personal för livsmedelstillsyn. I det reguljära tillsynsarbetet skapas en naturlig informationskanal mellan tillsynspersonal och anläggningsrepresentant i samband med tillsynsbesök, vilken saknas för ”fristående importörer”.

Det är oroande att så många av de analyserade stammarna visar resistens mot ett eller flera antibiotika.

Slutsatser

Salmonellagarantierna (nöt, svin, fjäderfä) samt motsvarande nationellt regelverk (häst, får, get) har ännu inte fått fullt ut avsedd effekt. Brister i erforderlig dokumentation, och fynd av salmonellakontaminerade partier trots att korrekt provtagning intygas ha utförts, är alldeles för vanliga för att vara acceptabelt.

Sedan det förra garantiprojektet genomfördes 1997 har situationen dock förbättrats i vissa avseenden. Andelen partier som åtföljs av korrekt utformade dokument har ökat, och även partier som på grund av djurslag och/eller destination inte måste dokumentera salmonellaundersökning åtföljs ofta av sådana intyg. I några länder har medvetenheten ökat sedan förra kartläggningen om de speciella krav som ställs vid införsel av kött till Sverige. Det verkar som om de

länder som under längst tid stått för den största delen av införseln har bättre kunskap om detta. Länder som endast har liten införsel till Sverige, som Italien, eller länder som under de senaste åren ökat kraftigt på den svenska marknaden, som Tyskland, har ännu inte lika bra resultat som de som sålt mycket kött till Sverige under längre tid. Tyskland har avsevärt förbättrat andelen korrekta intyg sedan 1997, men ändå finns fortfarande många partier med felaktigheter i provtagning och dokumentation.

För flera av de länder som haft en liten införsel, och därmed också fått få partier provtagna i denna undersökning, är situationen oklar och partier från dessa länder bör kontrolleras ytterligare.

Förslag till fortsatta åtgärder

Det är viktigt att verka för att kunskapen om att Sverige har speciella regler, som skall följas, sprids ytterligare inom medlemsstaterna och inom landet. Detta kan t ex göras genom kontakt med EU-kommissionen eller genom direktkontakt med berörda avsändarländers livsmedelsadministrationer. Kunskapshöjning kan också ske genom informationsöverföring från Livsmedelsverket till branschorganisationer, från branschorganisation till medlemsföretag, från tillsynspersonal till respektive företag och från Livsmedelsverket till ”fristående” importörer.

Livsmedelsverket och kommuner med tillsynsansvar bör, tills situationen har förbättrats, göra företagen uppmärksamma på att salmonella kan finnas i partier trots att de åtföljs av korrekta dokument, så att hänsyn tas till detta i egenkontrollen. Importörer har oftast de bästa förutsättningarna för direktkontakt med presumtiva avsändaranläggningar.

Stickprovskontroll liksom riktad provtagning på partier med korrekta salmonellaintyg kan införas vid behov. Detta bör ske i ökad utsträckning, bland annat eftersom 12,5 procent av partierna i Garantiprojekt 2000 konstaterats innehålla *Salmonella*, trots att man i korrekt formulerade dokument intygat att provtagning redan utförts på avsändande anläggning.

Returnering enbart på bristfälliga dokument (utan föregående provtagning) får ske i vissa fall. Detta kan vara en adekvat åtgärd när ”notoriska dokumentsyndare” vid upprepade tillfällen tidigare sänt konstaterat salmonellapositiva partier.

Det är angeläget att i tillsynen fortlöpande övervaka och kontrollera salmonellasituationen på alla nivåer – nationellt, regionalt och lokalt – och att motsvarande projekt upprepas vid andra slag av tillsynsobjekt än de inom Garantiprojektet. Projekt med kontroll av partier av kött som omfattas av garantierna, oavsett om dokumenten är korrekta eller inte, kan också ge värdefull information för framtiden.

Summary

A review of the special Swedish salmonella guarantees

When Sweden and Finland joined the European Union in 1995 special guarantees regarding *Salmonella* were granted for trade with fresh and frozen meat of cattle, pigs and poultry. Such consignments destined for Sweden have to be tested at the establishment of origin according to the rules laid down in Council Decisions 95/409/EC and 95/411/EC respectively. A survey was made by the National Food Administration in 1997 to see if these rules were followed. The results were discouraging – in over 20 % of the total number of consignments, accompanied by documents stating that the tests had been performed according to the rules, and in more than 35 % of the consignments of poultry meat, *Salmonella* was still found. Another survey was thus performed by the NFA in 2000 to check whether the international awareness of the special rules Sweden was granted had increased.

Of 600 checked consignments 532 were covered by the guarantees. The number of correct documents among those was 443 (83 %), whereas 15 consignments (3 %) had no documents, and 74 (14 %) were judged as deficient in various other ways. For the four

”Min veterinär är numera min hjärtevän”

Emmy, Cavalier King Charles Spaniel, 8 år

R&M

countries that contributed with 94 % of the checked consignments the results were: Ireland 91 % correct documents, Denmark 87 %, the Netherlands 86 %, and Germany 80 %.

Salmonella analysis

Of the consignments with correct documents, 72 were tested for *Salmonella*, according to the procedures laid down in the Council decisions, and 9 (12,5 %) were found positive. Of the tested consignments *Salmonella* was isolated from 5 of 10 tested consignments of pig meat from Germany, and from one that was produced in Germany but shipped to Sweden from Denmark. The only tested consignments of French pig meat and of poultry (hen) from Belgium were also positive, as well as the only tested consignment of poultry (duck) produced in France. That duck was sold to Sweden from the Netherlands. The most prevalent serovar was *S typhimurium*.

Antimicrobial resistance

Fourteen isolates were tested. Only two of those were not resistant to any of the tested antimicrobials. Eight were resistant to at least three, and of those isolates two were hexaresistant. The pattern of multiresistance commonly seen in *S typhimurium* DT 104 was also found in one isolate of S bredeney and in two isolates of S subspecies. Resistance against fluoroquinolones was found in two isolates of *S enteritidis*.

The future

To abide by the special Swedish salmonella guarantees in a correct way is the responsibility of the various consignors. It is important to enhance their awareness, knowledge and motivation to observe these rules. This could be done in different fora: in the European Union, through direct contact with Food Authorities in different countries, importers and trade organizations, internationally as well as domestically. An increased monitoring in Sweden can be motivated by the large number (12,5 %) of positive, yet tested and thus supposedly salmonella free consignments found in this survey. Various other projects checking the guarantees should be initiated on different levels.

Tack

Ett varmt tack till alla som medverkat i projektet, och på olika sätt bidragit till att det kunnat genomföras.

Referenser

1. Bengtsson B, Franklin A, Greko C, Karlsson M, Wallén C, Vågsholm I & Odensvik K. SVARM 2000, Swedish Veterinary Antimicrobial Resistance Monitoring. Statens Veterinärmedicinska Anstalt, Uppsala, 2001.
2. Åkerberg A & Brännström A-C. Garantiprojektet. SLV Rapportserie 26, 1997.

*Veterinärinspektör Eva Örtenberg, Livsmedelsverket, Box 622, 751 26 Uppsala.

Nyhet

WITNESS RELAXIN

Dräktighetstest för hund.
Mäter hormonet relaxin som producerats av foster/fosterhinnan.

Två droppar plasma eller serum droppas på testplattan och avläses efter tio minuter.
WITNESS RELAXIN levereras i förpackning om 5 tester.
Lång hållbarhet, förvaras i rumstemperatur, kan användas omgående.

SweVet-Piab

SweVet-Piab AB, Verkstadsgatan 8, 275 39 SJÖBO
Tel. 0416-258 25, Fax. 0416-258 31

Nyhet Unik hjärtmedicin med dubbel verkningsmekanism

Vetmedin®vet. ökar hjärtmuskelns kontraktionskraft **utan extra energipåfrestning på** det försvagade **hjärtat** (ökar myofilamentens känslighet för kalcium)

Vetmedin®vet. är också en PDE (III)-hämmare med potenta vasodilaterande egenskaper **utan extra påfrestning på njuren** (hämmar vasokonstriktionen orsakat av det sympatiska nervsystemet)

Vetmedin®vet. är ett säkert val
- vältolererat, sällsynt med bieffekter

Vetmedin®vet. är ett enkelt val
- behöver inte tänka på njurfunktionen
- kan användas som monoterapi eller kombineras

Vetmedin® vet.
pimobendan

- för ett längre och bättre liv

Boehringer Ingelheim

För ytterligare information vänligen kontakta
Boehringer Ingelheim Vetmedica
Tel. 040 - 23 34 00, Fax. 040 - 97 27 50

Vetmedin® vet.(pimobendan)

Hjärtstimulerande och kärlvidgande. Deklaration. *1 kapsel à 2,5 mg innehåller:* Pimobendan 2,5 mg, citronsyra, vattenfri kolloidal kiseldioxid, mikrokristallin cellulosa, povidon, magnesiumstearat, etanol 96%, färgämne (titandioxid E 171, järnoxider E 172). Gelatinkapselskal. *1 kapsel à 5 mg innehåller:* Pimobendan 5 mg, citronsyra, vattenfri kolloidal kiseldioxid, mikrokristallin cellulosa, povidon, magnesiumstearat, etanol 96%, färgämne (para-orange E 110, titandioxid E 171). Gelatinkapselskal. **Egenskaper.** *Farmakodynamiska egenskaper:* Pimobendan – ett benzimidazol-pyridazinonderivat – är en icke-sympatomimetisk, icke-glykosid, positiv inotrop substans med vasodilaterande egenskaper. Pimobendan verkar stimulerande på myokardiet på två sätt; dels genom att öka myofilamentens känslighet för kalcium och dels genom en hämning av fosfodiesterasaktiviteten (typ III) (PDE-hämmare). Pimobendan är dessutom en potent vasodilaterare genom denna PDE-hämmande effekt. *Farmakokinetiska egenskaper*: Efter oral administrering är biotillgängligheten ca 60% för modersubstansen och den aktiva huvudmetaboliten. Biotillgängligheten reduceras väsentligt om pimobendan ges samtidigt med eller kort tid efter födointag. Distributionsvolymen är 2,6 l/kg, vilket indikerar att pimobendan snabbt fördelas ut i vävnaderna. Den genomsnittliga plasmaproteinbindningen är 93%. Pimobendan metaboliseras via oxidativ demetylering till den aktiva huvudmetaboliten. Halveringstiden i plasma för pimobendan är 0,4 + 0,1 timme, vilket är i överensstämmelse med den höga clearance 90 + 19 ml/min/kg. Den aktiva metaboliten elimineras med en plasmahalveringstid på 2,0 + 0,3 timmar. Utsöndringen sker primärt via faeces. **Indikationer.** Behandling av hjärtinsufficiens hos hund beroende på dilaterad kardiomyopati. **Kontraindikationer**. Hypertrofisk kardiomyopati eller kliniska tillstånd där en ökning av minutvolymen inte är möjlig p.g.a. funktionella eller anatomiska orsaker (t.ex. aortastenos). **Försiktighet.** Pimobendan rekommenderas ej för behandling av dräktiga och digivande tikar. **Biverkningar.** Takykardi och kräkning kan i sällsynta fall förekomma. Dessa biverkningar är dosberoende och kan undvikas med dosreduktion. **Dosering.** Dygnsdosen 0,3 - 0,6 mg pimobendan/kg kroppsvikt (vanligtvis 0,5 mg) ges på 2 dagliga doser. Kapslarna ges peroralt ca 1 timme före utfodring. **Interaktioner.** Effekten på hjärtats kontraktionskraft försvagas vid samtidig användning av verapamil och propranolol. I farmakologiska studier har ingen interaktion mellan hjärtglykosiden oubain och pimobendan påvisats. **Observera.** Djurägaren bör informeras om att pimobendan är en kraftigt verkande substans. Intag av en eller flera kapslar kan hos människa förorsaka huvudvärk och påtagligt blodtrycksfall kombinerat med blodtryckssörningar i samband med hastiga lägesförändringar. **Förvaring.** Förvaras vid högst 25°C. Förpackningen skall tillslutas väl. **Förpackningar.** Kapslar 2,5 mg (brunvita): 100 st. Kapslar 5 mg (orangevita): 100 st. Texten är baserad på produktresumé 2000-10-10.

R&M

Nr 15-2001 ombrytning 01-11-28 18.19 Sida 809

Rapport från uppfödarsymposium

Beteendeproblem hos hund – är psykofarmaka lösningen?

*ANN-MARIE HAMMARLUND, ordförande Svenska Hunduppfödareföreningen.**

I våras arrangerade Svenska Hunduppfödareföreningen ett symposium om problemhundar. Mötet ägde rum på SLU i Uppsala, och kom mycket att handla om etiken i att behandla hundar med psykofarmaka. Artikeln refererar de diskussioner som fördes under symposiet.

Ann-Marie Hammarlund är ordförande i Svenska Hunduppfödareföreningen och initiativtagare till problemhundsymposiet.

Redan 1998 började Svenska Hunduppfödareföreningens (SHF) styrelse resonera om att anordna ett symposium kring beteendeproblem hos hund och användning av psykofarmaka. I och med att läkemedelsföretagen började annonsera om psykofarmaka som en möjlig behandling av hundar som inte fungerade på vedertaget sätt, kändes det mer angeläget än någonsin. Man nämnde t o m psykofarmaka som en lösning på så kallade ”ensam-hemma-problem”. Utan tvekan var det här något som oroade oss i hög grad. Vi insåg att vi som uppfödarorganisation måste reagera så snabbt som möjligt innan vi får samma utveckling som i Amerika och även i viss mån i England. SHF anser att orsakerna till beteendeproblem är många och behandlingen av dessa måste anpassas efter varje enskilt fall.

Jag fick styrelsens uppdrag att ta kontakt med Åke Hedhammar på SLU för att framföra våra önskemål. Vår önskan var att förlägga ett dylikt möte just till Ultuna, eftersom man då kunde nå en hel del veterinärer och inte minst veterinärstuderande. Det skulle dock ta drygt två år innan detta viktiga symposium kom till stånd.

I SHF sökte vi först och främst samarbetspartners och vi lyckades till slut få med Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU), Svenska Kennelklubben (SKK) och Veterinärmedicinska Föreningen (VMF) som medarrangörer av det hela. Detta gladde oss eftersom vi ansåg att ämnet var mycket viktigt att ta tag i – inte bara för hunduppfödarkåren. Symposiet anordnades den 8 maj 2001 i Veterinärstudenternas Kårhus, där ett 80-tal personer mötte upp.

Under ledning av Åke Hedhammar diskuterades beteendeproblem hos hund i veterinärstudenternas kårhus på Ultuna.

Välrepresenterad panel

Symposiet inleddes med att ett antal inbjudna talare bildade en panel, som skulle belysa problematiken från olika håll. Följande personer ingick i panelen: etologerna Lars Fält, Kerstin Malm och Kent Svartberg, farmakologen och veterinären Karolina Törneke, veterinären Lage Bellström, hundpsykologen Marie Fogelqvist, AnneChaterine Edoff från Brukshundklubben samt representanter för de olika arrangörerna – Kjell Bräster (SKK) och undertecknad för SHF. Åke Hedhammar representerade SLU och fick uppdraget att leda det hela, vilket han gjorde på ett föredömligt sätt.

Åke Hedhammar önskade alla välkomna, varefter de personer som ingick i panelen fick några minuter till sitt förfogande för att hålla var sitt inledningsanförande.

Nr 15-2001 ombrytning 01-11-28 18.19 Sida 810

Det veterinära kårhuset på Ultuna var fyllt till bristningsgränsen under symposiet. Temat med psykofarmaka till hund stimulerade uppenbarligen debattlusten.

Uppfödarnas syn

Som SHF:s ordförande var det en stor tillfredsställelse att symposiet äntligen var ett faktum, vilket till mycket stor del var Åke Hedhammars förtjänst genom det stöd han givit oss. Jag inledde med att förklara varför vi från uppfödarsidan tycker det är angeläget att diskutera beteendeproblem hos hund. Problemet är komplext och har många orsaker. Det oroar oss att psykofarmaka lanseras som en enkel lösning på dylika problem. Vi önskar inte en utveckling som i USA där man hellre drogar ner problemhundar än tar itu med dem på ett kvalificerat sätt.

Vad är då beteendeproblem hos hund? Ja, – det kan i princip vara precis vad som helst! Orsakerna kan vara många och jag vill nämna några, som man kanske inte tänker på i första hand. Hundägaren, som tröttnar på sin hund, kanske konstruerar ett beteendeproblem som skäl för att göra sig av med hunden. Hundägare med stor och krävande hund kan naturligtvis få problem av olika slag, men om en hund av liten storlek har samma beteende, tycker man kanske att det är både festligt och charmigt.

Hunduppfödarna en resurs

Givetvis finns det många skäl till att beteendeproblem uppstår.

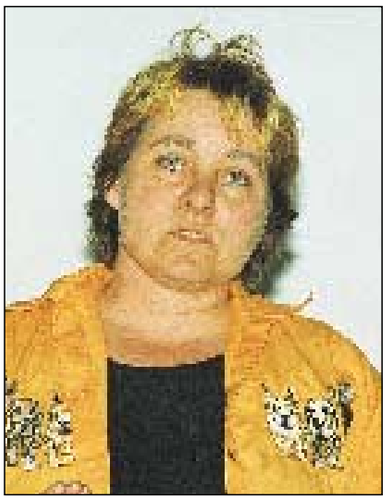

Hundpsykologen Marie Fogelqvist hade i samarbete med veterinär i några fall använt sig av psykofarmaka.

Oavsett vad problemet består av, bör hunduppfödarna vara en resurs. Uppfödarna har också ett stort ansvar. De måste bemöda sig om att föda upp bra hundar. Dessutom är det viktigt att de hundar som föds upp kommer till bra hem, där man har tid och förmåga att ta hand om en hund på rätt sätt. Där är dock förutsättningarna sämre idag än de var för 25–30 år sedan. Om det trots alla ansträngningar uppstår problem bör man inte glömma att just uppfödarna oftast kan ge vettiga råd och hjälpa till att reda ut problemet.

En mycket viktig synpunkt i ärendet är att raskunnigheten måste öka. För det mesta bryr sig köparna inte om de stora variationer som finns mellan raser, vilket i sig är förödande. Hanteringen av olika raser kan och bör vara mycket varierande. Även här är det lämpligt att framhålla att kunskapen om de olika rasernas rasspecifika egenskaper finns just hos uppfödarna. De är de verkliga experterna. Däremot tror jag att uppfödarna överlag behöver lära sig mer om hundens artegna beteende och dessutom kunna förmedla detta till sina valpköpare. Våra hundar vet antagligen mer om våra beteenden och det är oftast ägarens beteende som påverkar hundens sätt och agerande. Därmed slutade jag med förhoppning om en givande debatt.

Helhetssyn på orsaker och behandling

Marie Fogelqvist berättade att hon varit engagerad i olika fall av beteendestörningar. I ett antal fall hade rehabiliteringen skett i samråd med veterinär och i några av dessa fall hade man också använt sig av psykofarmaka – framför allt då det rört sig om beteendeproblem relaterade till ångest eller rädsla.

Kerstin Malm ansåg att det finns minst två saker som är oac-

Kerstin Malm ansåg att kunskapen om de grundläggande sociala, mentala och fysiska behoven hos hund är bristfälliga.

ceptabla då det gäller djur med problembeteenden. Det ena är ett etiskt problem som består i att många hundar avlivas på grund av sitt beteende. Det andra och kanske det värsta innebär att många hundar mår dåligt, vilket djurskyddsmässigt är allvarligt. Hon ansåg också att kunskapen om de grundläggande sociala, mentala och fysiska behoven hos hund är bristfälliga. Det som vi kallar problembeteende är ofta ett helt naturligt och ändamålsenligt sätt för hunden att reagera på. Hon ansåg vidare att man måste ha en helhetssyn, både när man betraktar orsakerna till varför hundar visar dessa problembeteenden och när man ska hjälpa ägarna med lämplig behandling. Det innebär bland annat att det inte finns några enkla och självklara lösningar (som t ex psykofarmaka). Det innebär också att man får de bästa resultaten när samarbete sker mellan flera olika yrkesgrupper.

Flera komponenter påverkar

Kerstin Malm presenterade en del resultat från utvärderingen av den försöksverksamhet (med problemhundsutredningar) som skett på Djursjukhuset i Skara under ett par år. Hon hänvisade till att det finns flera komponenter som styr och påverkar hundarnas beteenden. Dessa kan vara smärta, sjukdom och hormonella störningar, olika miljöfaktorer, vilka omfattar bland annat ägarens eget beteende mot hunden, och inte minst faktorer som har med hundens ursprung eller de olika rasernas mycket skilda egenskaper att göra. Det är viktigt att rätt typ av hund hamnar hos rätt ägare.

Psykofarmaka inte framtaget för hund

Karolina Törneke har tidigare i Svensk Veterinärtidning (nr 16/98 och 1/99) reagerat genom insändare där hon varit mycket kritisk till användning av antidepressiva medel till hund. Hon framförde till mötet att nya preparat lanseras, men att dessa preparat alla har tagits fram inom humanmedicinen. Då är

Risken är uppenbar att negativa effekter kan uppstå om psykofarmaka används åt en annan art än de är framtagna för, påpekade Karolina Törneke.

risken uppenbar att negativa effekter kan uppstå om de används för en annan art. Effekten av t ex Clomicalm är dåligt dokumenterad hos hund när det gäller såväl indikation som biverkningar.

Hon uttalade också en oro för att behandling med psykofarmaka kan ha en motsatt effekt än den avsedda, som t ex öka istället för att dämpa aggressioner. Det kan också uppstå problem när det gäller att diagnostisera olika beteendestörningar hos hund.

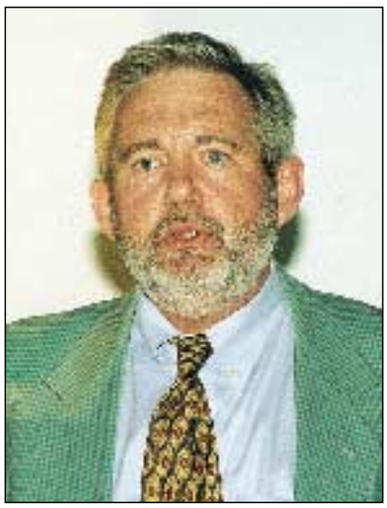

Då det gäller psykofarmaka anser SKK att det räknas som dopingmedel, sade Kjell Bräster.

Det är inte alltid lätt att hamna rätt, i synnerhet inte om man utgår från att diagnostisering endast kan göras av hundägaren själv. Vid veterinärkonsultation blir det ägarens version som lägger grunden för en diagnos. Redan detta är en stor svaghet.

Kjell Bräster (SKK) talade om Kennelklubbens dopingreglemente för hundar, som vid olika typer av medicinering kan träda ikraft. I synnerhet gällande smärtstillande medel finns det en karenstid för deltagande i tävling. Då det gäller psykofarmaka anser SKK att det räknas som dopingmedel. I de flesta fall av beteendeproblem ligger inte orsakerna hos hundarna utan oftast hos miljön eller ägaren. Om psykofarmaka behövs i vissa fall är det olämpligt att berörda hundar används i aveln.

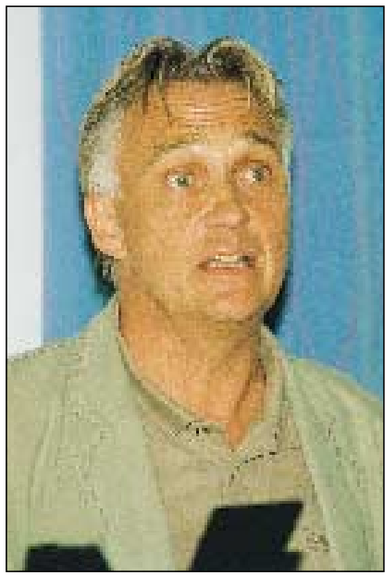

Lage Bellström såg inget kontroversiellt i att hjälpa hundar med beteendestörningar genom förskrivning av psykofarmaka.

Vissa problem motiverar psykofarmaka

Lage Bellström, veterinär vid Arboga Djurklinik, ansåg inte att det var någon större skillnad i förskrivning av mediciner till hundar med hälsoproblem och förskrivning av psykofarmaka till hundar med beteendestörningar. Han såg inget kontroversiellt i att också hjälpa den senare kategorien. Han hade t ex med fram-

gång förskrivit Clomicalm till en hund som börjat kissa inne i familjens sängar, då familjen fick tillökning med ytterligare ett barn. Efter det att hunden sattes på medicinsk behandling var problemet borta.

Den etologiska kompetensen måste öka

Kent Svartberg konstaterade att det samhälle vi lever i inte alltid är hundvänligt och att det ibland ställs orimliga krav på hundens anpassningsförmåga. Detta är särskilt viktigt då det gäller att utreda beteendeproblem, som ofta är relaterade till hur hunden har det.

AnneChaterine Edoff menade att när det handlar om problemhundar eller hundproblem måste vi ha klart för oss att hunden agerar och reagerar utifrån sina egna möjligheter. Vi måste ta hänsyn till det artegna beteendet och den mångfald av raser som finns i samhället. Kommunikationen mellan hund och ägare är dessutom beroende av relationen mellan de båda. Vi måste också öka den etologiska kompetensen i hundägandet, kunskapen om hundens naturliga beteende och behov. Nu för tiden är det tyvärr allt vanligare att man förmänskligar hunden. Detta ansåg AnneChaterine Edoff vara en skymf mot den.

Hon talade också om avelsaspekten. Avelsurval bland djur kan ske efter lättheten i att förstå sig på djuren, att de har en förmåga att kommunicera. Det är inte etiskt att avla fram hundar som inte kan kommunicera, inte heller att sträva efter ”barnsliga” individer eller hundar med bristande nyfikenhet. Hon menade att det vare sig är moraliskt eller etiskt att vid något tillfälle i hundens liv medicinera den i syfte att ”dölja” eller förhindra uppfattade beteendeproblem. Det finns ingen annan lösning än anpassad information, samträning, omplacering eller avlivning. En ansvarsfull avel med starkt tydliggjorda urvalsprinciper är också något som kan rätta till problem med hund i dagens samhälle.

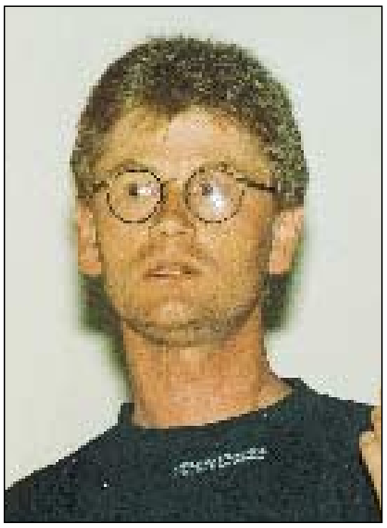

Kent Svartberg konstaterade att det ibland ställs orimliga krav på hundens anpassningsförmåga.

Inga enkla lösningar

Lars Fält framförde i sitt inlägg vikten av att se olika beteendeproblem för vad de i verkligheten är. Han visade en overheadbild gällande rädsla och aggressivitet och han förklarade att för många hundar som ter sig aggressiva kan grundorsaken vara rädsla. Därför är det viktigt att orsakerna till ett beteendeproblem noga utreds så att en korrekt diagnos kan ställas innan man tar ställning till eventuell behandling. Det är lätt gjort att förväxla beteenden så att de misstolkas. Huruvida man använder sig av kemoterapi eller beteendeterapi får diagnosen avgöra. Beteendestörningar hos hund är och förblir ett komplext problem. Det finns inga enkla beteendeproblem och heller inga enkla lösningar utan alla aspekter måste vägas in.

Lars Fält delgav också åhörarna resultaten från en engelsk undersökning beträffande beteendeproblem hos hund, där hundägarna själva svarat på en enkät. De flesta av problemen bestod av aggressivitet mot människor. I andra hand gällde det aggressivitet mot andra hundar. Därefter handlade det om hundar, som inte kunde lämnas ensamma. Olika rädsle- och ångestbeteenden, såsom bland annat överkänslighet för ljud, skotträdsla etc, kom först på fjärde plats.

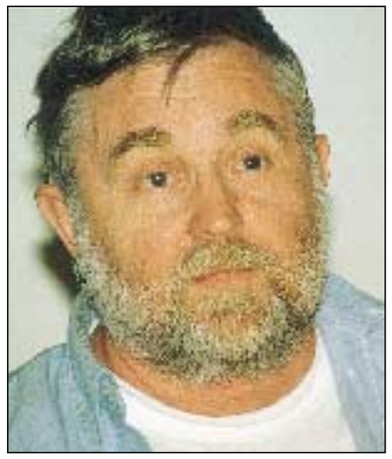

Det finns inga enkla beteendeproblem och heller inga enkla lösningar utan alla aspekter måste vägas in, sade Lars Fält.

Livlig debatt

Efter det att samtliga i panelen hållit sina inledningsanföranden ledde Åke Hedhammar de närvarande in i en debatt. Vilka funktioner kan bidra till att vi i framtiden kan hantera de beteendeproblem som uppstår hos våra hundar? – Vilket ansvar har uppfödarna? – Vad kan göras för ett bättre samarbete mellan olika kategorier? I dagens läge är det uppenbart att det inte finns ett samarbete i någon högre grad mellan veterinärer, etologer, hundpsykologer och uppfödare för att på ett kvalificerat sätt kunna ta itu med problemen. Gång på gång kom man in på att varje enskild verksamhet bevakade sitt revir utan att släppa in andra. Det är något som uppfödarna verkligen beklagar. Alla tycktes vara överens om att samarbete är den enda framkornliga vägen om man ska kunna minska antalet avlivningar vid olika typer av beteendeproblem. Här gäller det för alla parter att sträva mot ett samarbete för hundarnas skull.

Hänsyn till funktionella kvaliteter

Veterinär Erik Kjellgren var mycket tveksam till utställningsverksamheten som bara bedömer hundarnas exteriör och skönhet. Han efterlyste en annan slags

tävlingar för just sällskapshundsraserna, där man tar större hänsyn till funktionella kvaliteter. I detta sammanhang framförde undertecknad, att utställningsmeriter inte kan ligga till grund för avelsurval. Hundutställning är ingen bra metod för att utvärdera ett avelsresultat. Domarkritikerna är ofta motsägelsefulla för varje enskild hund. Utställningsresultat har fått en alldeles för stor betydelse i de flesta raser. Det viktiga med aveln är att bevara hunden som särart och att man styr aveln mot friskare och sundare djur såväl fysiskt som psykiskt.

Biverkningar av Clomicalm

Bodil Carlsson, psykiatriker, var närvarande för att referera symposiet i Hundsport, och har erfarenheter av Clomicalms motsvarighet på humansidan. Hon var tveksam till förskrivning av preparatet då det gäller hundar med beteendeproblem, som är kopplade till ökad aggressivitet. Hon nämnde också att det finns en del biverkningar hos människa som mycket möjligt också kan drabba hund, t ex svårighet med urinering. Däremot hade Bodil Carlsson på ett par av sina egna hundar med skotträdsla märkt en tydlig förbättring då de ordinerades Clomicalm.

Rädsla och aggressivitet två poler

Lage Bellström framförde sin oro för att man inte överlag ser mer kritiskt på aggressivitet hos hund. Detta föranledde undertecknad att påpeka att alla levande varelser måste för sin överlevnad vara utrustade med såväl rädsla som aggressivitet. De är som två poler mellan vilka beteenden pendlar. På grund av vissa omständigheter kan balansen mellan dem rubbas så att det leder till antingen för rädda eller för arga individer. Och det är just det som måste utredas i varje enskilt fall.

Under debatten togs mentalbeskrivning (MH) upp som ett tänkbart hjälpmedel då det gäller beteendeproblem hos hund. Lars Fält påpekade att det aldrig har varit en målsättning med MH att hitta problemhundar. Tanken med MH har ända från starten varit att endast få en översikt över hur hundmaterialet ser ut. MH är heller inte menat som annat än en beskrivning av hur hundar uppträder i vissa situationer, och ska inte användas som en bedömning.

Olika specialister måste samarbeta

Vad kan man ge för råd till dem som har en hund med beteendeproblem? frågade Åke Hedhammar avslutningsvis. AnneChaterine Edoff föreslog att man kunde rekommendera dem att vända sig till landets brukshundklubbar. Kent Svartberg var dock av den uppfattningen att här behövs det kunskaper från flera områden. På så sätt kom man fram till att det enda gångbara är om olika funktioner kan samarbeta och att alla som kan bidra till lösningar skaffar sig ännu bättre kunskaper då det gäller att hantera beteendeproblem hos hund.

Åke Hedhammar berättade om en nyinrättad funktion vid SLU, Kompetenscentrum Smådjur, som skulle kunna göra en hel del för en kunskapsutveckling på detta angelägna område. Därefter avslutades mötet och det är min förhoppning att de idéer som presenterades i slutändan kommer hundarna tillgodo.

*Ann-Marie Hammarlund, Ordförande Svenska Hunduppfödareföreningen, Hjälstavik, 746 93 Bålsta.

Rättelse – Artikeln om TUVE

I förra numret av SVT (nr14/01) fanns en artikel om TUVE-studenterna i Skara på sidan 758. Studenten Surahata Darboe har vänt sig till SVT och begärt att få en rättelse. Han påpekar att han har ingen erfarenhet av veterinär yrkesutövning från Gambia, eftersom han utbildade sig till veterinär i Polen. I artikeln ges felaktigt intrycket av att Darboe upplevt sjukdomarna tbc och rabies i Gambia. SVT beklagar misstaget.

"Husse, kan vi inte kasta boll igen?"

Turbo, Boxer, 8 år

R&M

Nr 15-2001 ombrytning 01-11-28 18.19 Sida 814

Klinisk Kemi och Hematologi för veterinärt bruk.

Prochem V kemimaskin för våtkemi med förfyllda Q-vets

- ekonomisk
- 26 olika analyser tillgängliga
- analyserar flera djurslag samtidigt
- valfritt att köra 1 eller upp till 15 analyser per gång
- samtliga resultat på mindre än 15 minuter

Procount helautomatisk hematologimaskin

- enkel att köra
- mäter och kalkylerar 18 parametrar inkl. diff
- visar och skriver ut resultat och histogram
- 35 analyser per timme
- kostnadseffektiv

SweVet-Piab erbjuder er att prova maskinerna under en vecka.

SweVet-Piab

SweVet-Piab AB, Verkstadsgatan 8, 275 39 SJÖBO
Tel. 0416-258 25, Fax. 0416-258 31

Sjukgymnaster manade till mod: ”Våga tänk sjukgymnastiskt”

Fyra föreläsningar under ”Sjukgymnastdagarna” den 3–5 oktober ägnades åt veterinärmedicin. Hästens respektive hundens rörelser behandlades i två workshopar, Birthe Vogelius höll föredrag om hur det är att vara sjukgymnast på smådjurssjukhus och Gabriella Allard-Johansson berättade om sin hästträning.

Svensk Veterinärtidning var med under de båda workshoparna och mötte många intresserade sjukgymnaster. Men spårade också en frustration över att 20-poängkursen på SLU gått i stå.

Sjukgymnast Mia Nilsson sätter sig tillrätta i föreläsningssalen på Älvsjömässan. Det är några minuter kvar innan workshopen ”Hästens rörelser” börjar och salen börjar långsamt fyllas av åhörare. Mia arbetar på företagshälsovården i Halmstad, men skulle vilja utbilda sig inom veterinärmedicin.

– Jag har häst, så det är därifrån mitt intresse kommer. Många av mina kolleger är också intresserade av att arbeta med djur och själv väntar jag på att nästa omgång av distanskursen i veterinärmedicin ska sätta igång, säger hon.

Risken är att hon får vänta länge. Ännu är inte ens den första 20-poängkursen i veterinärmedicin slutförd. SVT skrev i våras (5/01) om den försenade kursen och fortfarande har ingenting hänt. Delkurs 3 har inte börjat än.

– Fast nu börjar det se ljusare ut. Den 21 november ska vi ha ett planeringsmöte med Göran Dalin på SLU, säger Gabriella Allard-Johansson, ordförande i sektionen för sjukgymnastik inom veterinärmedicin.

I väntan på att SLU ska dra igång kurserna knyter sjukgymnasterna nu egna kontakter med veterinärer.

– Vi ringer helt enkelt själva upp veterinärer på orten och frågar om vi får följa med dem. Gå vid sidan om, auskultera och titta, säger föreläsaren och sjukgymnasten Ewa Glebenius, innan hon går upp på podiet och drar igång sin workshop.

Ewa Glebenius ville med sin workshop ”sätta myror i huvudet” på deltagarna och få dem att våga tänka sjukgymnastiskt.

Ett nytt tänkande

Workshopens främsta syfte var att väcka mod och tankar hos åhörarna.

– Kan vi använda de kunskaper vi har om människor på häst? Och hur? Vi ska tillsammans finna ut ett ”tänk”. Det finns inga sanningar. Det är upp till oss att våga tänka sjukgymnastiskt, sa Ewa till sina lyssnande kolleger.

Hästens anatomiska grundförutsättningar, den medicinska terminologin och hur hästens rörelser ska analyseras ur ett sjukgymnastiskt perspektiv gicks igenom.

– Våga tänka sjukgymnastiskt!, uppmanade Ewa Glebenius åter och gav prov på frågor en sjukgymnast kan ställa sig:

Hur påverkas hästens rörelser av att humerus och femur finns inom bålen? Varför har hästen hovar? Till vilket underlag är hästen anpassad att gå? Vad händer om hästen bara går på mjukt underlag? Varför har travare hög uppkäkning, när hästens naturliga huvudhållning sänks ju snabbare den springer? Kan vi stretcha en häst lika långt som den själv sträcker ut i en naturlig full rörelse? Hur arbetar hästens rygg? Vad händer när en ryttare sätter sig på den? Och varför?

– Detta är otroligt spännande. Jag blir alldeles upphetsad när jag tänker på hur många frågor det finns för oss sjukgymnaster att diskutera, sa den energiska och inspirerande föreläserskan,

Sjukgymnast Annelie Gauffin höll i en uppskattad workshop om hundens rörelser.

Nr 15-2001 ombrytning 01-11-28 18.19 Sida 816

Hon kräver alltid att hunden är undersökt av veterinär innan hon börjar behandla sjukgymnastiskt. Karin Eriksson höll i fallbeskrivningarna och berättade att hon är restriktiv med stretching, men ger ofta massage.

Clara Sollander lyssnade på fallbeskrivningarna. "Jag är nyfiken på vilka metoder man egentligen kan använda på djur".

innan hon visade filmen "Analysis of horse and human movement" från the Canadian Association of Riding Therapy.

Filmen jämförde hästens och människans bäckenrörelser vid gång och därefter följde en gruppdiskussion.

Hundens rörelser

Annelie Gauffin, Anna Eriksson och Karin Eriksson, också de sjukgymnaster, höll i workshopen "Hundens rörelser". Den inleddes med en visning av delar av Rachel Page Elliotts video om hur olika hundrasers muskler och skelett arbetar vid rörelse. Därefter cirkulerade de fyrtio deltagarna mellan tre stationer; den första visade kennelklubbens film om rörelser, vid den andra fick deltagarna palpera hundskelett och vid den tredje diskuterades olika patientfall.

– Sjukgymnastik på djur brukar börja med att man känner på sina egna eller grannens hundar, sa Karin Eriksson, som höll i falldiskussionen.

Första fallet gällde salukitiken, fyra år, som snubblade i ett isigt scooterspår, föll på höften och fick en intramuskulär blödning. Efter veterinärundersökning och behandling följde så fyra besök hos sjukgymnast och 25 TNS-behandlingar (med 10hz low, 25 mA i fem minuter i två veckor med successiv ökning till 20 minuter lång behandling). Hundägaren fick olika träningsuppgifter och skrev träningsdagbok.

– Jag kräver alltid att hunden är ordentligt undersökt av en veterinär innan jag behandlar den sjukgymnastiskt, sa Karin och betonade att det viktigaste är att ge ägarna så enkla instruktioner som möjligt, annars finns det en risk att övningarna inte blir gjorda.

– Jag ger själv nästan alltid massage. Men jag är restriktiv med stretching.

Sjukgymnaststuderande Clara Sollander stod och lyssnade på

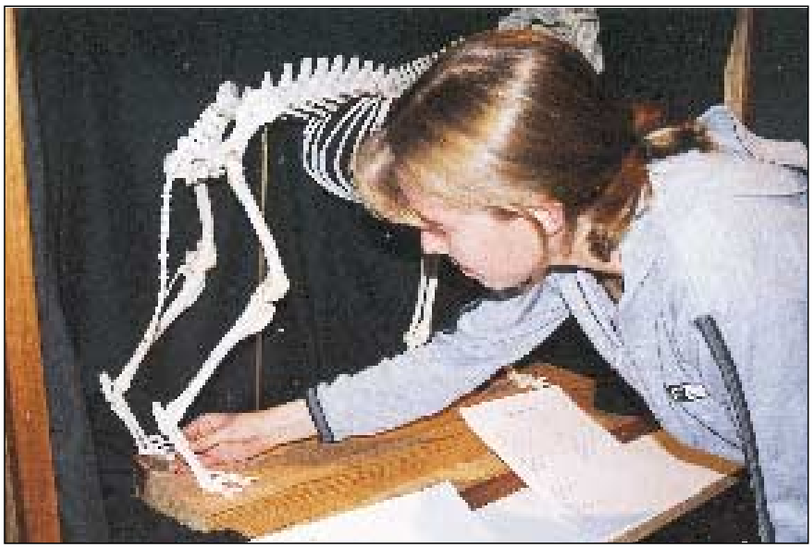

Intresset försvann inte med allergin. Annika Pahlén, sjukgymnaststudent, känner på ett hundskelett i palpationshörnan.

Nr 15-2001 ombrytning 01-11-28 18.19 Sida 817

fallbeskrivningarna. Hon går andra året på Karolinska institutet och hade kommit till föreläsningen för att få grepp om vad en sjukgymnast egentligen kan göra för ett djur.

– Fallbeskrivningarna är intressanta. Jag visste inte riktigt vad de gjorde, men det verkar vara samma metoder, som man använder sig av på människor.

”Lyfta upp det vi kan”

Karin Eriksson betonar, precis som Ewa Glebenius gjorde, att det är viktigt att sjukgymnasterna vågar ta upp de kunskaper de har.

– Vi verkar inte tycka att vi har någon kunskap som kan omsättas till djur. Men det har vi. Det är viktigt att plocka fram och lyfta upp vad vi faktiskt kan.

Borta vid palpationshörnan stod en annan sjukgymnaststudent, Annika Pahlén, och kände på ett skelett.

– Jag har tidigare jobbat som veterinärassistent, men var tvungen att sluta när jag blev allergisk mot hund. Fast intresset försvann inte med allergin, jag hoppas att jag i framtiden kan arbeta som sjukgymnast för häst.

Anna Eriksson höll i diskussionen kring kennelklubbens film. Hon arbetar inte aktivt med djur, är inte knuten till något djursjukhus och går inte veterinärmedicinkursen, men får liksom många andra sjukgymnaster ibland ta sig an sina patienters husdjur.

– Jag tror att väldigt många sjukgymnaster känner en stor nyfikenhet inför sektionen för veterinärmedicin.

Katarina Hörlin Barnekow

SÄLJES

Väl inarbetad smådjursklinik i Malmö säljes alternativt utarrenderas under en övergångsperiod. Utrymme för två veterinärer. Anna Maria Kullenberg, Disponentgatan 10, 211 57 Malmö, tel: 040-727 90 (vx), fax: 040-727 92.

Månadens Epiztel

En elefant i Kolmårdens djurpark har drabbats av tuberkulos och avlivats. Obduktionen visade att lungorna var helt genomsatta med bölder av varierande storlek. Epizteln rapporterar vidare om att misstanken om Newcastlesjukan på ett par fjäderfäflockar i Stockholms län är avskriven. Slutligen konstateras att sedan den 30 september inga nya fall av mul- och klövsjuka har upptäckts i Storbritannien och läget verkar ha stabiliserat sig. Epizteln är ett samarbete mellan SVA och Jordbruksverket och är sammanställd av Gudrun Orava, SVA.

Misstanken om Newcastlesjuka avskriven

I förra numrets Epiztel (SVT 14/01) rapporterades om en misstanke om Newcastlesjuka i tre flockar med hobbyfjäderfä i Stockholms län. Misstanken uppstod då antikroppar mot paramyxovirus- (PMV)-1 upptäcktes i en besättning ankor med hög dödlighet och neurologiska symtom bland ällingar. Två kontaktbesättningar var också serologiskt positiva. De tre flockarna avlivades och organmaterial från dessa samt från ett mindre antal vilda änder vilka haft kontakt med primärbesättningen vid en gemensam damm har nu genomgått virusisoleringsförsök. Något virus kunde inte påvisas vid dessa odlingsförsök varför diagnosen Newcastlesjuka inte kan ställas. Orsaken till att virus inte påvisades kan vara att provtagningen gjordes i ett skede då virus inte längre fanns kvar i organen. För att ställa diagnosen Newcastlesjuka krävs att ett PMV-1 isoleras från tamfjäderfä och att detta virus i standardiserade försök uppvisar ett intracerebralt patogenitetsindex (ICPI) över 0,7.

Svinpest i Tyskland

Det tredje rapporterade fallet av svinpest i Tyskland (Brandenburg) var falskt alarm. Under oktober har dock tre nya fall konstaterats, ett i Rhein-Hunsrück och två i Bitburg-Prüm. Man har kunnat fastställa ett samband mellan de tre nya fallen och utbrottet tros härstamma från vildsvin i området. Tyskland har sammanlagt haft fem fall av svinpest i år.

MK-läget i Storbritannien

I skrivande stund (30 oktober 2001) har inga nya fall av mul- och klövsjuka konstaterats i Storbritannien sedan den 30 september. Man har förhoppningar om att under november månad vara klar med all serologisk provtagning inom trekilometers- och tiokilometerszonerna runt utbrott. Landet är indelat i tre zoner – FMD free, FMD at risk, FMD high risk – och djur får endast flyttas inom samma område eller till ett område med sämre status.

TB hos elefant

En drygt 30 år gammal elefant från Kolmården har avlivats och

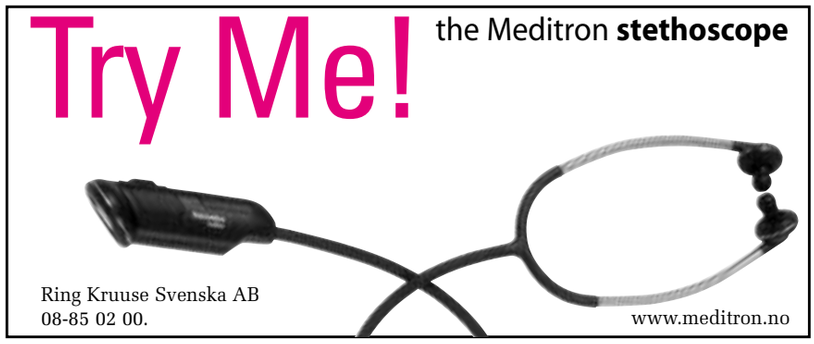

Nr 15-2001 ombrytning 01-11-28 18.19 Sida 818

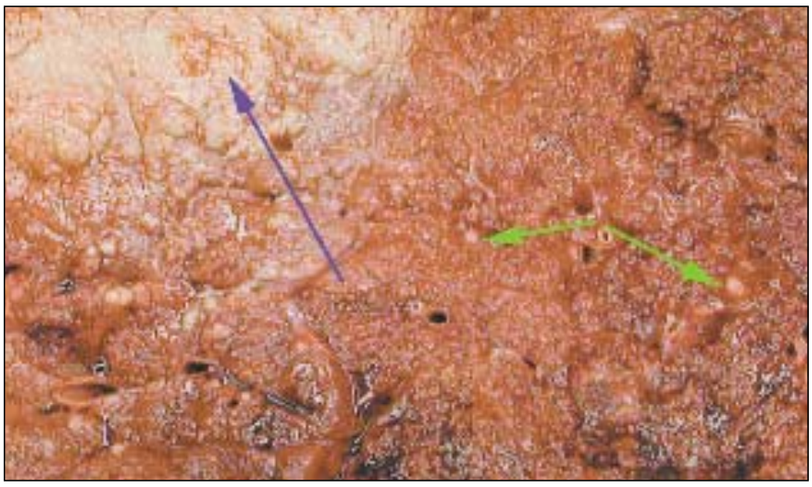

Tuberkulosinfekterad lunga från den avlivade elefanten. Den blå pilen pekar på en stor granylombildning medan de gröna pilarna visar små miljära granylom. Foto: Carl Hård af Segerstad, SVA.

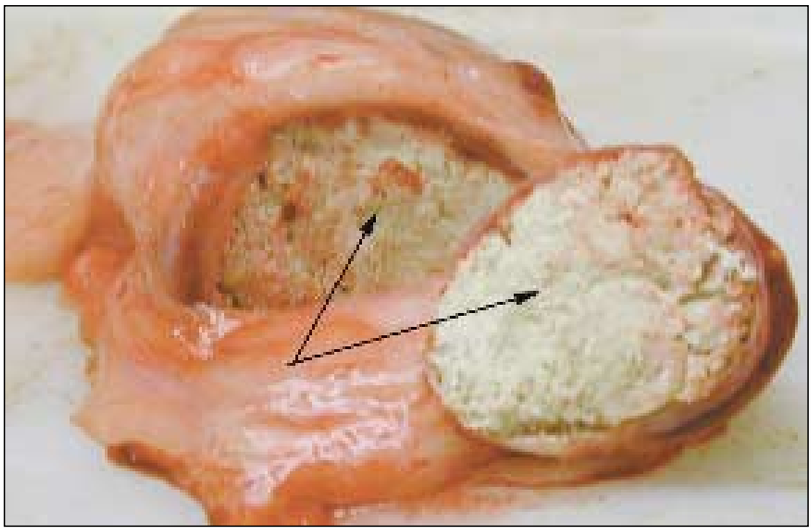

Axilarlymfknuta från den tuberkulossmittade elefanten. Lymfknutan uppvisar ostvandlad nekros i tvärsnittet (pilar). Foto: Carl Hård af Segerstad, SVA.

testats positiv för tuberkulos. Obduktionen visade att lungorna var helt genomsatta med bölder av varierande storlek. Det fanns inte mycket fungerande lungvävnader kvar. Även i trakea fanns utbredda nekroser i slemhinnan, vilket tyder på att elefanten hade en så kallad öppen TB. Jordbruksverket har infört restriktioner för djurförflyttningar från och inom djurparken. I avvaktan på testresultatet får endast djurparkspersonal ha direktkontakt med elefanterna, vistas i elefantstallet samt i det stall där djur som haft kontakt med elefanterna finns. För parkens övriga områden finns inga restriktioner för eventuella besökare.

Parken har varit stängd för allmänheten sedan september. Den sjuka elefanten har varit i kontakt med besökare i samband med ridning senast under juli och augusti i år. Smittrisken för besökare bedöms ha varit låg, eftersom ridning har skett utomhus och de som ridit på elefanten i allmänhet inte har varit i kontakt med utandningsluften från snabeln. Tuberkulossmitta överförs genom att man inandas saliv/luftdroppar från djur eller människa med lungtuberkulos. Vanligen krävs nära och upprepad kontakt i ett slutet rum för smittöverföring.

Telefonnumret till SVA:s epizootijour är: 018-67 40 01. Detta nummer kan enbart användas då SVA:s växel är stängd, dvs utanför ordinarie arbetstid. Epizootijouren ger råd och hjälp till veterinärer vid misstanke om epizootisjukdom. Provsvar eller allmänna råd kan inte ges på detta nummer.

Veterinärkryssning: nu i Italien

K G Linderholm har nu en ny ”fackstudieresa” för veterinärer på gång. Den nyligen genomförda kryssningen på Donau blev mycket lyckad och efterföljare har efterfrågats. Därför har KG Linderholm lyckats förboka en ny kryssning till ett förmånligt specialpris för sina kollegor m fl. Den här gången med ett helt nytt och exklusivt men något mindre 5-stjärnigt fartyg på den norditalienska floden Po:

Venedig till Cremona
Onsdag 3 april - Onsdag 10 april 2002

Ankomstdagen (med flyg från Sverige) och hela nästa dag innehåller guidade utflykter i Venedig, men man bor redan från början ombord. Sedan fortsätter färden (via laguner och flod) med strandhugg och utflykter varje dag (Chioggia, Padua, Ferrara, Verona, Revere, Mantua, Parma m fl). Möjlighet finns att på egen hand förlänga resan före eller efter (flygresan ingår). På förslag från kollegor pågår överläggningar om vissa fackstudieinslag.
Man bor hela tiden ombord med helpension där *alla* måltider ingår, inklusive viner till huvudmålen. Utflykterna (samtliga guidade) ingår liksom flyg från och till Sverige med erforderliga transfers.
Vi har fått ett mycket förmånligt pris där alltså ***allt*** är inkluderat:

Från 10.900:- per person
i utsides dubbelhytt

Förhandsanmälan (ej bindande) senast tisdagen den 8 januari 2002.
Anmälan till och mer detaljerad information från: K G Linderholm, Alviksvägen 133, 16762 Bromma, Tel 08-800500 Fax:08-264647. Globetrotter AB, auktoriserad resebyrå och specialist på kryssningar, övertar därefter ansvar, garantier, prisdetaljer och resetekniska arrangemang.

Nr 15-2001 ombrytning 01-11-28 18.19 Sida 819

Apotekarsocieteten om smärta och smärtlindring hos djur

Det samarbete mellan SVS och Apotekarsocieteten som lett till bildandet av en sektion för ”Läkemedel till djur” är efter ett drygt års arbete fortfarande på ett interimistiskt stadium. Beslut om sektionens fortlevnad tas av Apotekarsocietetens fullmäktige våren 2002. Att döma av tillströmningen till det symposium som sektionen anordnade vid årets Läkemedelskongress i Älvsjö så är dock behovet av denna sektion och den kunskap den kan förmedla stort. Ca 140 personer kom för att lära sig mer om det mycket aktuella ämnet smärta och smärtlindring hos djur.

Under detta år har det nästan dagligen förekommit olika inslag i massmedia som har rört djurskydd, djurplågeri och sjuka djur. Djurs upplevelser av smärta, rädsla, stress och oro diskuteras mycket och det är också frågeställningar som apotekspersonal ofta möter i sitt dagliga arbete. Det var alltså ett mycket aktuellt program som sektionen ”Läkemedel till djur” hade satt ihop till årets Läkemedelskongress den 9 oktober 2001. Det stora antalet åhörare bekräftade att det var rätt ämne att behandla. Förutom ett antal veterinärer verksamma inom läkemedelsindustrin utgjordes åhörarna av olika kategorier av apotekspersonal.

SVS mycket föreläsningsvana föredragshållare uttryckte en viss oro inför att på så kort tid hantera detta svåra ämne för en så blandad och ny kategori åhörare. Det gäller att placera sig på rätt och begriplig nivå. Som alltid lika kunnig och engagerad moderator fungerade professor Lars-Erik Appelgren, som därmed avslutade sin tid som ledamot i sektionens styrelse.

Svårigheter att mäta smärta

Inledande föreläsare var Anders Forslid, expert på djurs smärta och smärtupplevelser. På ett mycket pedagogiskt sätt redogjorde han för svårigheterna att objektivt mäta djurs upplevelser av smärta. Den mesta forskningen inom detta område har gjorts på människa. Att djur känner smärta är dock obestridligt, Anders Forslid visade att de i sina hjärnor har alla de strukturer som är inblandade i smärta och smärtupplevelser även om strukturerna skiljer sig något mellan olika djurarter. Han poängterade också att hanteringen av djuren i samband med smärtsamma ingrepp är mycket viktig eftersom vi vet att faktorer som oro, stress och emotionellt status påverkar smärtupplevelsen.

Unga kvinnor ger bäst smärtlindring

Görel Nyman från Veterinärfakulteten vid Sveriges Lantbruksuniversitet var nästa talare och hon behandlade smärtlindring hos djur vid inflammatoriska tillstånd. Hon berättade om en studie i England 1990 som visade att 40 procent av de engelska veterinärerna inte gav adekvat smärtlindring och att de som var bäst på att smärtlindra var de unga kvinnliga veterinärerna.

Det är viktigt att känna till att olika djurslag har olika smärtbeteenden och att man inte direkt kan extrapolera farmakokinetiska data mellan djurslag. De vanligast använda läkemedlen för smärtlindring till djur diskuterades med för- och nackdelar och biverkningsrisker. Som avslutning visades ett par korta filmer där effekter av smärtlindring på hund och katt visades på ett mycket åskådligt sätt.

Sätt rätt diagnos innan smärtbehandling

Ole Frykman från samma institution i Uppsala tog sedan vid och fortsatte med smärtlindring vid ortopediska tillstånd hos djur. Allt från tillväxtstörning till frakturer och kroniska tillstånd berördes. Budskapet var att det är viktigt att ställa rätt diagnos före insättande av behandling och att det finns effektiva medel för att ta bort smärtan hos djuren. Båda

Lars-Erik Appelgren, Anders Forslid, Ole Frykman och Görel Nyman var fyra av de veterinärer som föreläste under Apotekarsocietetens symposium.

Nr 15-2001 ombrytning 01-11-28 18.19 Sida 820

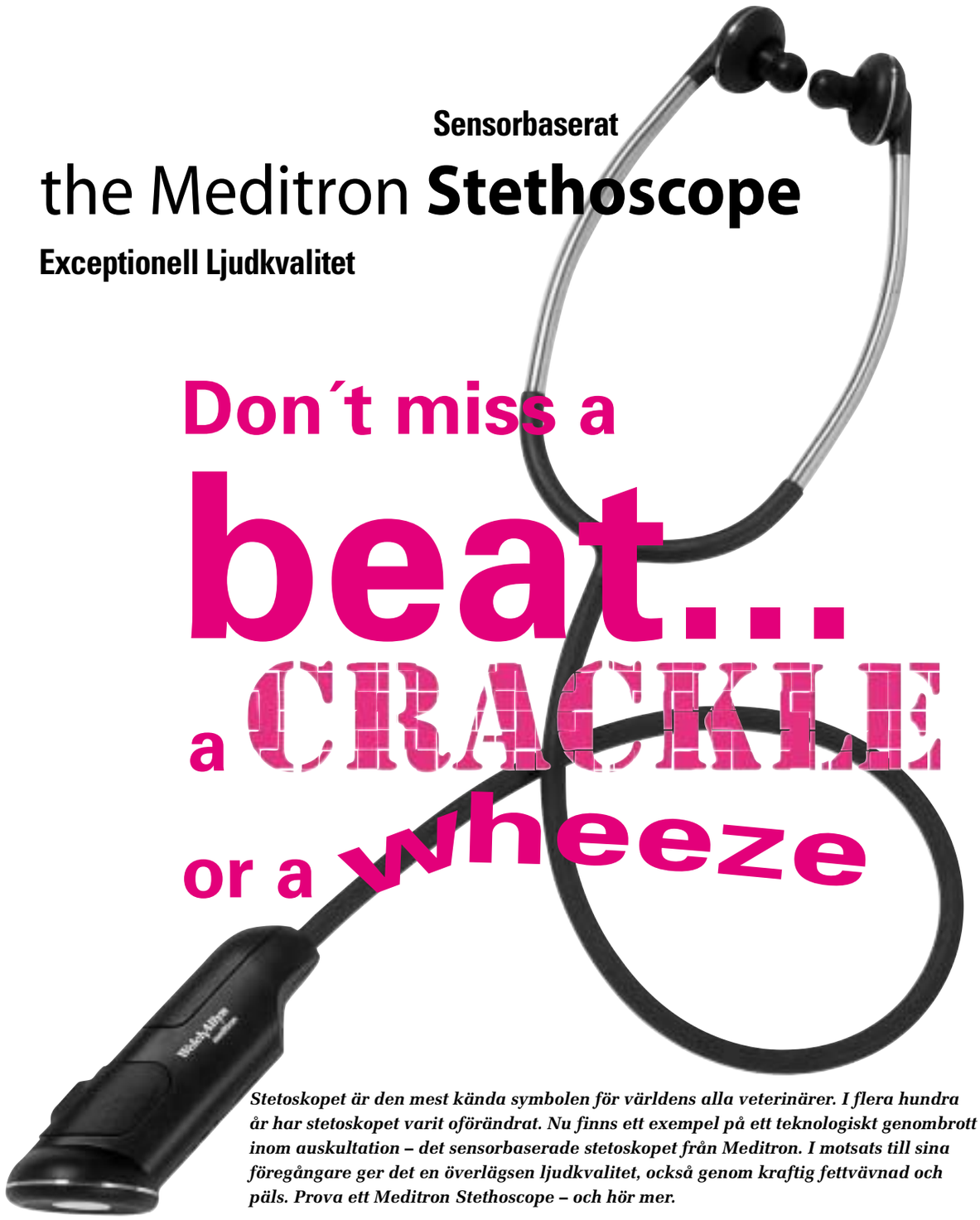

Stetoskopet är den mest kända symbolen för världens alla veterinärer. I flera hundra år har stetoskopet varit oförändrat. Nu finns ett exempel på ett teknologiskt genombrott inom auskultation – det sensorbaserade stetoskopet från Meditron. I motsats till sina föregångare ger det en överlägsen ljudkvalitet, också genom kraftig fettvävnad och päls. Prova ett Meditron Stethoscope – och hör mer.

www.meditron.no

Ja tack! ☐ Jag beställer 1 st the Meditron Stethoscope till 3900 kr + moms.

Namn: _____

Adress: _____

Postnr./Ort. _____

_____

Telefon: _____

KRUUSE

Kruuse Svenska AB
Box 8013. 170 08 Solna.
Tel. 08-85 02 00. Fax. 08-85 75 17.
www.kruuse.com

FAXBESTÄLLNING: 08-85 75 17

Nr 15-2001 ombrytning 01-11-28 18.19 Sida 821

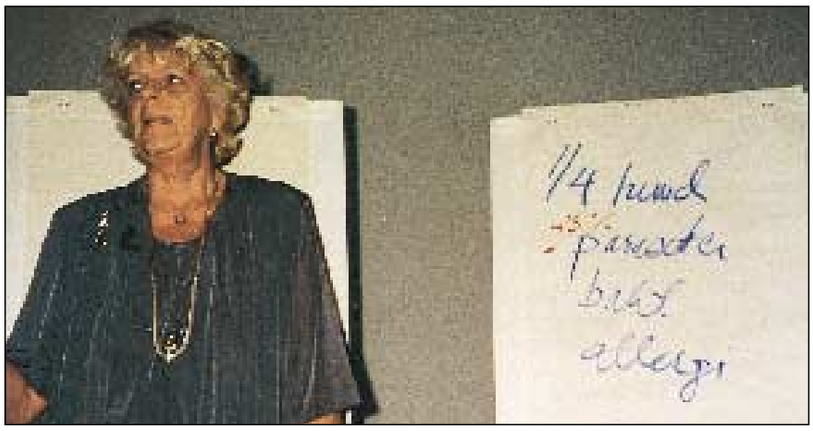

Genom ett flitigt användande av blädderblocket lyckades Birgit Holm på kort tid göra en komplett genomgång av inflammatoriska hudlidanden hos hund och katt.

föreläsarna framhöll också att veterinärer numera blivit mycket bättre på att ge adekvat smärtlindrig då behov föreligger.

Hud och klövar som orsak till smärta

Birgit Holm från Blå Stjärnans djursjukhus i Göteborg är en av landets främsta experter på hudlidanden hos djur. På den korta tid hon hade till sitt förfogande lyckades hon göra en mycket komplett genomgång av de flesta orsaker till inflammatoriska hudlidanden hos hund och katt. Både ohyra, allergier och bakteriella sjukdomar ger klåda som orsakar djuren både smärta och obehag och kräver behandling.

Symposiet avslutades med ett föredrag om de ofta mycket smärtsamma hov- och klövlidanden som drabbar våra större husdjur som hästar och kor. Christer Bergsten från Svensk Mjölk visade bilder och berättade om de vanligaste orsakerna till smärtsamma tillstånd i extremiteterna och vilka möjligheter som finns att åstadkomma smärtlindring. Förutom de plågor som djuret lider av uppstår i dessa fall också betydande ekonomiska förluster för djurägarna genom nedsatt produktion hos mjölkkorna och nedsatt brukbarhet vad gäller hästarna. För de flesta i auditoriet var nog denna information helt ny och mycket upplysande, då många apotek mest kommer i kontakt med de mindre djurslagen.

Varierat och intressant symposium

Det var en glädje att sitta i auditoriet och lyssna på fem så kunniga och pedagogiska kolleger, och notera deras olika sätt att förmedla sina kunskaper till ett blandat och ickeveterinärt auditorium. På köpet fick åhörarna en demonstration av olika tekniska metoder för kunskapsförmedling. Alla föreläsare hade valt olika metoder: overheadbilder egna och kopierade, databilder med inlägg av filmer, blädderblock och spritpennor samt diabilder i stereoframförande. Även detta bidrog till att göra symposiet varierat och intressant.

Omedelbart efter symposiet hölls också den interimistiska sektionens första årsmöte. Den nya styrelsen fick följande veterinära representation: Jan Luthman, Björn Bengtsson, Jan Skidell, Kerstin Bergvall och undertecknad. Sektionen har i dagsläget ca 130 medlemmar och skulle behöva komma upp till 200 fram till i maj då sektionens framtid kommer att avgöras. Nya medlemmar från veterinärkåren är följaktligen mycket välkomna och kan ta kontakt med Annette Lindberg, Apotekarsocieteten, Box 1136, 111 81 Stockholm, telefon 08-723 50 48, e-post: annette.lindberg@swepharm.se för ytterligare information.

Christina Arosenius
nyvald sektionsordförande

Nr 15-2001 ombrytning 01-11-28 18.19 Sida 822

Vad är djuromsorg i ett globalt perspektiv?

I våra dagar, när lantbrukets djurhantering granskas kritiskt av media och allmänhet, är det viktigt att se problematiken även i ett globalt perspektiv. Djurutrustningsföretaget DeLaval hade därför inbjudit deltagare från Sverige och den övriga världen till ett symposium på temat ”Animal welfare”. Förra jordbruksministern Annika Åhnberg var värd för mötet, men det visade sig inte vara helt lätt att enas om vad som egentligen menas med ”Animal welfare”.

Annika Åhnberg från DeLaval var en av initiativtagarna till djuromsorgssymposiet i Tumba.

Den 18–20 oktober anordnade DeLaval, i samarbete med Sveriges lantbruksuniversitet, ett internationellt symposium på temat ”Animal welfare in a global perspective, with focus on dairy animals”. Syftet med mötet var att diskutera och identifiera markörer som på ett internationellt plan kan beskriva god djuromsorg och gott djurskydd för främst mjölkkor. För att klara detta hade arrangörerna bjudit in ett 20-tal experter och debattörer inom djurskyddsområdet, däribland undertecknad från veterinärförbundet. Dessutom fanns inbjudna talare från så skilda länder som USA, Indien, Polen och Italien.

Värdtrion Annika Åhnberg, DeLaval, Heriberto Rodriguez, SLU och Karin Östensson, SLU, hade stora förväntningar på auditoriet. Att hitta globalt gångbara definitioner på begreppet ”animal welfare” skulle dock visa sig vara svårare än många först tänkt sig.

Begrepp som styrs av känslor

Annika Åhnberg inledde med att uttrycka sin glädje över det samarbete mellan lantbruksindustrin och SLU som symposiet var ett resultat av. Hon hoppades på att detta skulle vara början på en fortsatt dialog mellan industri och forskning, vilket Heriberto Rodriguez höll med om. Han pekade på vikten av att dessa båda aktörer talar samma språk vad gäller faktorer som påverkar djurens välbefinnande.

Karin Östensson fyllde i genom att konstatera att ”animal welfare” inte är någon mätbar objektiv enhet, utan ett begrepp som mycket styrs av känslor. Traditioner, kultur och vana avgör vad människor uppfattar som god djuromsorg i olika delar av världen, och detta skulle visa sig tydligt i mötets kommande föredragningar. Karin Östensson hoppades dock att den internationella grupp som samlats på Hamra gård utanför Tumba skulle koncentrera sig på de gemensamma egenskaper som finns i sättet att se på djuromsorg i olika länder.

Småskalighet med problem

Tadeusz Kuczynski från Technical University of Zielona Gora i Polen målade upp en polsk verklighet där mer än hälften av landets mjölk kommer från bönder som har färre än fyra kor. Detta medför att bonden har en personlig relation till varje djur, vilket ofta är bra för djuromsorgen. Samtidigt gör den småskaliga driften att många bönder inte ger djurhanteringen tillräcklig tid. Bönderna är okunniga om elementära skötselrutiner som t ex korrekt foderstat, lämplig ventilation och rätt utformad båsplats. Dessa brister orsakar stor sjuklighet hos korna, och när veterinär tillkallas letar han/hon inte heller efter sådana systemfel.

Teoretiskt är det många i Polen som i rådgivarposition talar om god djuromsorg definierat som frihet från stress, frihet från smärta, frihet från sjukdom och skada och möjlighet till naturligt beteende för djuren. Verkligheten är dock en annan: de flesta

Industri och forskning måste tala samma språk vad gäller faktorer som påverkar djurens välbefinnande, konstaterade Heriberto Rodriguez.

”Animal welfare” är inte tydligt mätbart, utan ett begrepp som mycket styrs av känslor, sade Karin Östensson.

kor står uppbundna på för trånga båsplatser hela sitt liv, rutinmässig fixering av suggor sker och slaktkycklingstallar är byggda så att massdöd sker med jämna mellanrum på grund av felaktig ventilation och stallindelning. Ekonomiska och/eller praktiska aspekter betyder mer än djuromsorg och djurskydd.

Ett intressant faktum var att i en nyligen genomförd undersökning bland 800 polska studenter, värderades djurskyddet lägst i fråga om viktiga parametrar för en uthållig livsmedelsproduktion. De polska studenterna satte livsmedelssäkerheten som viktigaste punkt i undersökningen, konstaterade Tadeusz Kuczynski.

Kornas särskilda ställning i Indien orsakar problem både för djur och människor, berättade M R Bhosrekar.

Heliga kor

M R Bhosrekar från Chitale Dairy i Indien gav ett annat perspektiv på mjölkproduktion och djuromsorg. I Indien är kon helig för många människor, och behandlas ofta som en familjemedlem. Detta i sin tur medför välfärdsproblem för både djur och människor. Dr Bhosrekar var själv student hos Nils Lagerlöf under hans FAO-SIDA-kurser i Indien, och Bhosrekar citerade Lagerlöfs profetia från 1960-talet: ”Om ni inte äter korna kommer de att äta er”.

Antalet mjölkkor ökar snabbt i Indien, och korna hålls ofta på helt felaktiga sätt. Vanligtvis binds kon eller korna vid en stolpe, och sedan blandas foder och avföring lätt. Fodret är av mycket skiftande näringsmässig kvalitet och ges ofta inte i tillräckliga mängder, och djursjukvården sköts av bonden själv. Ingen är intresserad att testa sina djur för smittsamma sjukdomar, varför epizootier som tuberkulos och mul- och klövsjuka härjar fritt.

Vissa delstater tillåter inte slakt av nötdjur, vilket resulterar i att korna och främst oönskade kalvar långsamt får svälta till döds. Synen på slakt av kor håller dock på att ändras, men då lastas djuren istället upp på undermåliga lastbilar och transporteras långa sträckor på dåliga vägar för att komma till slakterierna.

Regelmässig svansamputation

Diametralt motsatta djuromsorgsproblem rapporterades från Lorin Warnick, Cornell Univerity i USA. Mjölkgårdarna i USA blir färre men allt större. De flesta korna finns på gårdar med runt 100 djur, men många mjölkbesättningar i sydvästra USA har tusentals kor. I varmare klimatområden hålls korna ofta utomhus i lösdrift, medan stallarna i de mindre besättningarna är av traditionellt slag. El-dressörer används rutinmässigt, liksom hormoninjektioner för att öka mjölkavkastningen och för att minimera kalvningsintervall. Kalvar avhornas oftast utan bedövning då många bönder, men även forskare, hävdar att bedövningen inte

I Lorin Warnicks USA svansamputeras kor regelbundet och de många prestationshöjande injektionerna orsakar inte sällan bölder hos djuren.

gör någon skillnad för kalven. Kornas foderstat är optimerad för maximal produktion, och deras svansar amputeras ofta för att underlätta mjölkningen för skötaren. På grund av den intensiva driften är mastit, hälta och fång de vanligaste sjukdomsproblemen.

Lorin Warnick konstaterade att de många injektioner som regelmässigt ges till varje ko utgör ett problem då de ofta orsakar stora bölder på injektionsplatsen.

Warnick trodde generellt inte att det finns något samband mellan besättningsstorlek och djuromsorg, det är snarare djurägarens intresse som styr om djuren hanteras på ett bra sätt. I USA är det få lagar som reglerar djurskydd och djuromsorg, berättade han vidare. Intresset från allmänhet och politiker börjar dock

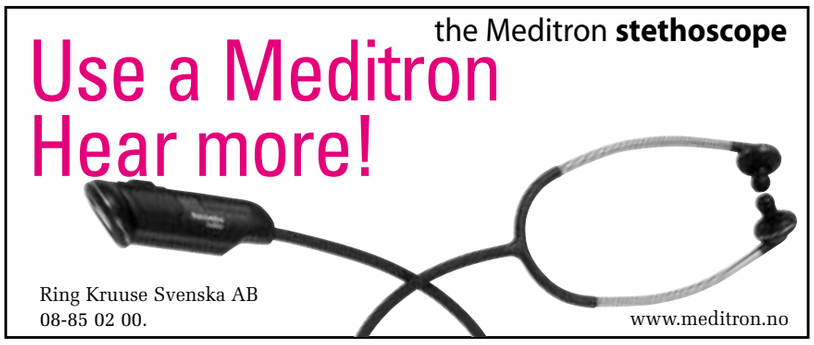

Jan Hultgren presenterade den svenska modellen för djurhållning, och belyste både tillgångar och brister.

Debatten i Italien är betydligt livligare kring genetisk manipulation av maten än kring djurskydd, berättade Marisanna Speroni.

vakna, och nyligen beslutades om en så kallad ”downed animal act”, som reglerar hanteringen av djur som inte kan resa sig.

Sverige och Italien

Från Sverige presenterade Jan Hultgren, SLU, den ”svenska modellen”. Några milstolpar i svensk djurhantering är enligt Hultgren kravet på förhandsgranskning vid nybyggnation av djurstallar, kravet på förtestning av ny teknisk utrustning inom animalieproduktionen, betestvånget för mjölkkor, kravet på golvströ för kor och kravet på grovfoder till kalvar. Samtidigt konstaterade han att den installning av korna under de flesta av årets månader som vi i Sverige ser som naturlig, kan uppfattas som dålig djuromsorg i många länder med betesdrift året runt.

Marisanna Speroni från Animal Production Research Institute i Cremona, Italien, redogjorde slutligen för djuromsorgsdiskussionerna i sitt hemland. Det finns en viss djurskyddsdebatt i Italien, hävdade hon, men politikerna efterfrågar hela tiden vetenskaplig dokumentation av djuretik innan de vill skriva några förordningar. Därför händer inte så mycket på författningsområdet. Generellt är också debatten i Italien betydligt livligare kring genetisk manipulation av maten än kring djurskydd.

Marisanna Speroni föreslog att lämpliga markörer för att bedöma djurens välfärd är beteendemönster, metabola tester som t ex kortisol och adrenalin och produktionsparametrar. Hon motiverade det sistnämna förslaget med att djur som mår bra producerar mycket, vilket inte alla i auditoriet höll med om.

Begreppsförvirring

Utifrån de presenterade föredragen skulle nu symposiedeltagarna enas om lämpliga globalt användbara ”animal welfare”-markörer, vilket uppenbarligen inte var helt lätt. Alla var eniga om att skydd mot lidande och stimulans av god djurhälsa är grundläggande för god djuromsorg. Problemen började när deltagarna försökte definiera vad som är lidande och vad som ligger i begreppet god djurhälsa.

I USA anses inte svansamputation och avhorning utan bedövning innebära lidande, vilket det gör i Sverige. I Sverige ser vi inga problem att ha mjölkkorna uppbundna inomhus större delen av året, vilket man i Indien inte skulle kalla god djuromsorg. Den indiska seden att låta oönskade nötkreatur vandra fritt tills de dör av svält skulle aldrig accepteras i Europa.

Beträffande begreppet god djurhälsa ser vi i Sverige detta kopplat till ett minimum av antibiotika och andra kemiska hjälpmedel. I andra länder uppnår man god djurhälsa genom att medicinera så mycket som möjligt.

Tre frågor

En till synes självklar definition av ”animal welfare” föreslogs av den indiske föredragshållaren. Han menade att god djuromsorg innebär att djuret ska garanteras största möjliga trivsel och att det ska kunna hantera sin situation och sin omgivning. Även här upp-

I Sverige ser vi inga problem att ha mjölkkor uppbundna inomhus, medan man i andra länder uppfattar detta som dålig djuromsorg.

stod dock genast tvistefrågor om vad som menas med största möjliga trivsel och hanterbarhet av djurs livssituation.

Arrangörerna kastade därför ut tre frågor till symposiedeltagarna, att ta med sig hem och skicka in svar på efter mötet. Frågorna var: vad är djurhälsa, vad är naturligt djurbeteende och vad är djuretik?

Tänkbara svar

Utifrån symposiets diskussioner anser undertecknad att god djurhälsa är när djuret saknar kliniska tecken på sjukdom, inte visar tecken på smärta, är i ett fullgott näringsmässigt tillstånd och inte visar tecken på mental stress. Beträffande naturligt djurbeteende kan man säga att det är ett beteende som individen är starkt motiverad att utföra och som ger en funktionell återkoppling. Djuretik slutligen kan definieras som människans moraliska skyldighet att arbeta för kontinuerligt förbättrade förhållanden för de djur vi håller i fångenskap (eller jagar). Det djuretiska arbetet ska sträva efter bättre djurhälsa och större möjlighet för djuren att utföra sina naturliga beteenden, liksom att minimera de stress- och smärtfyllda moment som finns i djurhanteringen.

Detta var en uppsättning svar på frågorna, men det finns naturligtvis lika många åsikter som det finns tyckare. Säkert har SVT:s läsare ännu bättre lösningar på de kniviga definitionerna. Klart är dock att ämnet måste penetreras mer på en internationell nivå för att vi ska få fram globalt godtagbara mätinstrument för ”animal welfare”. Att lantbruksindustrin är med och intresserad av sådant arbete är en stor hjälp på vägen. Mötesdeltagarna enades därför om att ett nytt möte för att föra diskussionen vidare skulle vara önskvärt. Med förhoppningen om att ses igen lämnade delegaterna Hamra gård för en avslutande guidad tur i Stockholm, Uppsala och på SLU.

Johan Beck-Friis

Symposiedeltagarna samlade framför ladugården på Hamra gård, en ladugård som byggdes med djurens välbefinnande i åtanke långt innan begreppet djuromsorg var myntat.

Vilken är din diagnos? – EKG

Fallet är insänt av Djursjukhuset Albano, Rinkebyvägen 23, 182 36 Danderyd. Svaret är skrivet av Anna Tidholm.

Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap SMÅDJURS SEKTIONEN

Svar – se sidan 836

Lapphund, hane, 14 år

Anamnes: Hunden har sedan en tid utretts för kronisk trötthet med bland annat EKG och ekokardiografi. Tidigare EKG har visat normal sinusrytm och ekokardiografi har visat en lindrigt nedsatt kontraktilitet i vänster kammare, som dock sannolikt inte orsakande tröttheten.

Status: Vid detta undersökningstillfälle auskulterades en långsam och regelbunden hjärtrytm utan blåsljud. I övrigt kan inget onormalt upptäckas.

EKG 1: Se Figur 1.

EKG 2: Se Figur 2.

Figur 1. EKG 1, avledning II, 1 cm = 1mV, pappershastighet 50 mm/s. Bilden är av tryck-tekniska skäl förminskad men motsvarar 15 cm. En liten ruta motsvarar 1 mm.

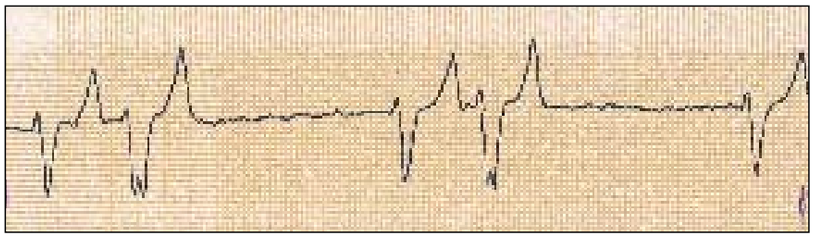

Figur 2. EKG 2, avledning II, 1 cm = 1mV, pappershastighet 50 mm/s. Samma hund som i EKG 1, 30 minuter efter intramuskulär injektion av atropin.

EURICAN® DHPPi$_2$ *vet*

Veter

Hundvacciner från Merial...

....med anor från M. Mériux och L. Pasteur

Eurican DHPPI$_2$ vet. är ett *levande* avirulent vaccin mot valpsjuka, hepatit, parvovirus infektion och luftvägsinfektioner förorsakade av parainfluensa typ 2 virus hos hund. Vaccination av valpar kan ske från 7 veckors ålder. En andra vaccination ges vid 12 veckors ålder för att fånga upp så kallade ”non-responders” som på grund av maternella antikroppar inte svarat optimalt på den tidiga vaccinationen.

Primodog vet. är ett *levande* avirulent vaccin mot parvo-virusinfektion hos hund. En vaccination räcker som grundvaccinering om detta sker efter 12 veckors ålder. I annat fall skall en andra vaccinering göras vid 12 veckors ålder.

Rabisin vet. är ett *avdödat* vaccin mot rabies hos hund och katt. Vaccination kan ske från 12 veckors ålder och skall upprepas efter 3 - 4 veckor. Rabisin kan användas under dräktighet och laktation.

Eurican DHPPI$_2$ och Primodog

Injektionssubstans I+II, 10 x 1 ml eller 10 x 10 x 1 ml.

Rabisin

Injektionsvätska, 1 ml eller 10 x 1 ml.

MERIAL

För ytterligare information se FASS VET eller kontakta Veter AB.

VETER AB
Klockarvägen 114
151 61 SÖDERTÄLJE
Telefon 08-554 203 60
Fax 08-554 203 61
E-mail: office@veter.se
www.veter.se

Veter AB marknadsför idag bland annat följande produkter: Ivomec, Eprinex, Frontline, Enacard, Eurican, Equiffa, Hyoresp, Neocolipor, Parvoruvax, Primodog, Romefen, Ronaxan och Ruvax.

®Registrerat varumärke för Merial Ltd.

Reklamproducenten AB 2001-11

Veterinärhistoriska museet – ett sätt att bevara den veterinära identiteten

”Målet för det Veterinärhistoriska museet är att visa allmänheten den veterinära utvecklingen från 1700-talet fram till nu”.

Det säger Lars Garmer, föreståndare för det Veterinärhistoriska museet, VHM, i Skara. SVT följde med museichefen på en rundtur bland kasttyg och aerometrar. Vi stannade även till hos den förre föreståndaren Olle Hellberg, som, tillsammans med sin fru Barbro, vid SVTs besök just avslutar mastodontarbetet med den nya matrikeln.

Med några enkla kommandon på datorn inne på museets kontor konstaterar Lars Garmer att inte mindre än 19 725 föremål, 3 152 hovbeslag och 11 018 bilder, är katalogiserade på museet.

– Vi vill visa så mycket som möjligt här. Till skillnad från professionella museimänniskor, som ser en utställning ur estetisk synvinkel och kan ha en sak per vägg. Målet för oss är att visa allmänheten, studenter och kolleger den veterinära utvecklingen från 1700-talet fram till nu.

För att visa allmänheten den veterinära utvecklingen från Hernquists dagar fram till nu krävs således många ting och det mesta står framme. Det är frambenshällor av järn för häst, förlossningshakar, narkosmasker, apoteksmortlar i kalksten, gasmasker och vridskåp. Det är tre gristrynen med förtvinade näsmusslor, som ligger konserverade i en burk på ovanvåningen. Det är lungventilationsapparater för övertryck, fältveterinärkårens emblem, röntgenapparater och bremsar. Det är så mycket att denna text bara kan ge ett axplock. Vi ska snart titta lite närmare på slagträet, som under 1800-talet fungerade som kastrationsredskap för tjurar ”nu får man knappt kastrera smågrisar utan bedövning”, kommer Lars Garmer att säga, medan han väger en liten miniatyr av slagträet i handen, men först stannar vi till i Hernquistrummet.

Där sitter denna oktoberdimmiga fredagseftermiddag två representanter från SLU och diskuterar museets framtid med museiintendenten Lars Garmer. Skara veterinärbibliotek, som museet delar halva huset med, ska få nya lokaler i maj 2003. SLU-representanterna vill att Lars Garmer gör en förteckning över vad som ska finnas i de olika rummen och tar reda på vad som skulle behövas för att inreda ett sammanträdesrum.

– Huset är 200 år gammalt. Det blir inga förändringar interiört, säger Lars Garmer bestämt.

En fiol från Peter Hernquists tid hänger på väggen mellan de stora fönsterna som vetter ut mot

Av Peter Hernquists veterinärinrättning har idag blivit ett veterinärhistoriskt museum. Mellan 1200-talet och 1500-talet låg här en klosterkyrka.

Museichef Lars Garmer i arbetsrum från år 1900. Så här kunde en distriktsveterinärs arbetsrum se ut för cirka hundra år sedan. Skrivbordet tillverkades av den i Hernquists anda mångsysslande veterinären Johan Ericson 1878.

Veterinärmedicinska fakulteten är en av SLU:s tre fakulteter. Fakultetskansliets uppgift är att vara en stödfunktion för fakultetsledning och fakultetens nämnder och utskott. Kansliets huvudsakliga arbetsuppgifter är budgetarbete för fakultetens samlade verksamhet, uppföljning, lokalfrågor, administration av grund- och forskarutbildning, forskningsfrågor.

Veterinärmedicinska fakulteten ledigförklarar följande anställningar

1. STUDIEREKTOR/KOORDINATOR

för tilläggsutbildning av utländska veterinärer (TUVE),
deltid 40-50 % med tillträde snarast. Ref nr 4393/01-1026

Arbetsuppgifter:
Samordning av TUVE-utbildningen beträffande i utbildningen ingående kurser och praktik
– kontakter med lärare, yrkesverksamma veterinärer för anskaffande av praktikplatser, myndigheter etc
– ansvara för antagning, anordnande av kunskapsprov m m

Kvalifikationer: Veterinärexamen med några års yrkeserfarenhet från olika veterinära arbetsområden, erfarenhet av administrativt arbete, god samarbetsförmåga och vana vid självständigt arbete.

2. STUDIEVÄGLEDARE, 50 %,

vikariat under tiden 2002-01-01–12-31. Ref nr 4394/01-4152

Arbetsuppgifter:
– vägleda, hjälpa och hålla kontakt med veterinärstudenter med studierelaterade frågor
– förmedla kontakt mellan studenter med studiesociala eller medicinska problem och kompetent personal vid Studenthälsan
– information och vägledning till presumtiva studenter
– rapportering av yrkesförberedande moment (YF) för åk 1–2
– koordinera upprop och välkomstaktiviteter för nya studenter

Arbetet sker i nära samverkan med programstudierektor och LADOK-handläggare samt övriga handläggare av grundutbildningsfrågor.

Kvalifikationer: Veterinär med lärarerfarenhet, gärna yngre nyutexaminerad, med intresse för utbildningsfrågor.

Anställningarna är organisatoriskt placerade vid veterinärmedicinska fakultetens kansli, Uppsala. Deltidsanställningarna kan med fördel kombineras till en heltidsanställning för den som så önskar.

Närmare upplysningar:
Anställning 1: Ansvarig för TUVE-utbildningen, univ lektor Karin Östensson, tel 018-67 22 49, 070-595 88 02, e-post (Karin.Ostensson@og.slu.se), Kanslichef Gunvor Nordberg, tel 018-67 22 06, e-post: (Gunvor.Nordberg@vfak.slu.se)
Anställning 2: Programstudierektor, univ lektor Elisabeth Persson, tel 018/672154,
e-post (Elisabeth.Persson@ah.slu.se), Kanslichef Gunvor Nordberg, tel 018/672206, e-post (Gunvor.Nordberg@vfak.slu.se)

Välkommen med Din ansökan **märkt med referensnr** samt meritförteckning och övriga handlingar, (en fullständig ansökan för varje sökt tjänst) som skall ha inkommit till Registrator, SLU, Box 7070, 750 07 Uppsala **senast den 14 december 2001.**

Lars Garmer vid vridskåpet från 1869. I kärlen finns de kemiska substanser eleverna vid veterinärinrättningen mellan 1860–1869 framställde under sina laborationsprov i kemi och farmakologi.

hans tre askar. De har namn. De heter Bourgelat, Lafosse och Abildgaard, berättar Lars Garmer, när besökarna från SLU gått.

Identitet i centrum

Mötet gick bra. Det veterinärhistoriska museet, VHM, kommer att byggas ut, när biblioteket flyttar. Garmer lutar sig mot bänken där en tygdocka föreställande en åldrad Hernquist sitter.

– Det här är en 225 år gammal pulpet, säger han och ger mig en text som förklarar målet med utbyggnaden.

Texten säger att planen är att exponera olika delar av utvecklingen inom veterinäryrket enligt följande: Utbildningen, Den centrala administrationen, Den regionala och lokala administrationen, Den veterinära fältverksamheten och Svenska Veterinärläkarföreningen/Sveriges Veterinärförbund.

Det allt överskuggande målet är dock att den veterinära identiteten ska återtas. Lars Garmer anser att det är nödvändigt att på ett mera uttalat sätt ”åskådliggöra den veterinärmedicinska utvecklingen i Sverige för allmänheten och kolleger. Detta är inte minst viktigt med anledning av den identitetskris som många upplever att veterinärmedicinen befinner sig i idag.”

– Under en rundvisning för inte så länge sedan fick jag till exempel frågan om veterinärkåren hade något med bekämpningen av smittsamma sjukdomar att göra, säger Lars Garmer och skakar på huvudet.

Identiteten återkommer han ofta till under vår vandring i museet. Han anser kanske inte att den helt har gått förlorad, däremot är den inte alls lika tydlig som tidigare. När vi står nere i källaren och betraktar modellerna över de olika skolorna för veterinärutbildning, från 1700-talets Skara, till Strandvägen i Stockholm, sedan Karlavägen, därefter Albano, berättar han att han själv fick sin utbildning på Albano, ute vid Brunnsviken i Stockholm.

– Där var väldigt fint. Alla sörjer väl att vi fick lämna det. Flytten till Ultuna är en av anledningarna till att identiteten försvann. Förr hette skolan Veterinärinrättningen, nu SLU i Upp-

Peter Hernquist

Född: 1726 i Härlunda, söder om Skara
Död: 1808
Livsverk i korthet: Skrev in sig på Uppsala Universitet 1750. Hans avhandling som var ett försök att matematiskt bevisa själens existens godkändes ej i Uppsala, utan han fick fara till tyska universitetet i Greifswald för att få sin magisterexamen. Blev åter i Sverige en av Linnés lärjungar. I mitten av 1700-talet härjade boskapspesten i Europa och Hernquist blev som en av tre stipendiater utsedd att fara till Lyons veterinärskola i Frankrike för att lära sig veterinärkonsten. Här undervisades han av Bourgelat i tre år. Hernquist fortsatte sina studier 1766 i Paris och blev där intagen i Lafosses krets av medhjälpare. Han arbetade som mineralog, naturalhistorisk föreläsare, prospektor och ordnare av trädgården. Åren här lär ha varit Hernquists lyckligaste. Åter i Sverige 1769 väntade flera år innan Brogården kunde bli platsen för veterinärundervisningen. Men från och med 1776 anslogs 480 riksdaler till inköp av veterinärmedicinska instrument och Hernquist kunde undervisa sina lärljungar. Han anlade en botanisk trädgård, spelade fiol och piano.

Han samlade även skelett från oxar, hästar och åsnor, samt hade – om man får tro C G Psilanders resejournal från 1795 – kvarlevorna av en präst hemma i ett glasskåp. ”Han är funnen uti Äggby kyrkogård i Vadsbo, och har nu stått i 20 år hos professoren i ett glasskåp. Hans skinn var svart, liksom petrifierat, hårt och svart, utan tecken till balsamering (- - -). Traditionen förmäler att han i livstiden varit vice pastor”, skrev Psilander.

150 elever utbildades av Hernquist i veterinärmedicin. Som den realist han var ansåg han att de viktigaste egenskaperna en blivande veterinär skulle ha var hjälplig läs- och skrivkunnighet, samt – och nästan viktigast – en bra sångröst.

– Veterinärer hade dåligt anseende på 1700-talet och Hernquist ville att hans elever också skulle kunna ta anställning som klockare. Då fick de en social status och trygghet. Många av hans elever blev också klockare, berättar Lars Garmer.

De som saknade sångröst alternerade ofta sin veterinära verksamhet med hovslageri. Hovslagare hade också högt anseende och hästen kom att bli ett allt viktigare djur.

–- Från 1800-talet fram till 1950 var det hästar som byggde upp den militära verksamheten. Fältveterinärkåren organiserades under denna period och kom att få en stor betydelse för artilleriet.

Aktuell: Ständigt aktuell genom att vara mannen som grundade den första svenska veterinärutbildningen i Skara 1775. Det finns också en permanent utställning om honom på VHM i Skara.

Här har ni Hernquist. Han sitter vid en 225 år gammal pulpet och tänks se tillbaka på sitt brokiga och produktiva liv.

sala och SLU-Skara. Det säger ju ingenting.

Namnets betydelse är en aktuell fråga. I denna tidnings majnummer ställde sig chefredaktören frågan ”What’s in a name?” angående förslaget att SLU skulle byta namn till Skogs- och lantbruksuniversitetet.

”Internationellt sett är det redan nu svårt att förklara att den svenska veterinärutbildningen ligger på ”Lantbruksuniversitetet”. Det kommer att bli ännu svårare att förklara vad veterinärmedicinen har på ett ”Skogs- och lantbruksuniversitet” att göra. Internationell status och anseende för veterinärfakultetens forskare och studenter riskerar att försämras. Intresset att arbeta och forska vid ett universitet som markerar ointresse för det veterinära området, kan vidare komma att minska bland veterinärerna”, skrev Johan Beck-Friis i sin ledare och Garmer säger att en ytterligare anledning till att den veterinära yrkesidentiteten försvagats var att veterinärstyrelsen försvann.

– Den delades upp i Livsmedelsverket och Lantbruksstyrelsen. Så försvann ordet veterinär därifrån också.

Mastodontmatrikel

Ett sätt att återta identiteten är att hålla historien vid liv. Inom museets väggar skrivs vid SVTs besök även 1900-talets veterinärhistoria. Den förre föreståndaren Olle Hellgren och hans fru Barbro, pensionerad bibliotekarie, har tagit upp fanan från de Frykholmska matriklarna och gör nu en ny aktuell matrikel om alla veterinärer som tagit examen fram till och med 1975.

– Gösta Björkman testamenterade en del av sin kvarlåtenskap till museet med en önskan om att arbetet med matriklarna skulle fortsätta, säger Olle Hellberg.

Han och hans fru kommer i dagarna att kunna avsluta arbetet med sin matrikel, som innehåller uppgifter om de under 1900-talet verksamma veterinärernas födelseår, utbildning, examen, familj, tjänstgöring, utmärkelser, studieresor och skrifter.

– Tur att man inte visste vad man gav sig in på när man började, säger Barbro.

Nio år har det tagit att få matrikeln fullständig. I november är den 500 exemplar stora upplagan klar för försäljning och därmed finns alla veterinärer med examen mellan 1775 till 1975 förtecknade.

– Jag har fått ta del av fantastiska skildringar av strapatsrika studieresor och vissa veterinärer har väldigt roliga historier om hur det var att komma ut och kvacka första gången. Men alla har inte velat svara. En del har tyckt att det är för privat att berätta om sina familjeförhållanden, säger Barbro, som tror att många i framtiden kommer att

Äkta matrikelmakare och makar. Barbro och Olle Hellgren har fortsatt arbetet med de Frykholmska matriklarna. Denna oktoberdag är det dags för en sista korrekturläsning.

tycka att det är roligt att få läsa om hur det var att vara veterinär i Sverige under 1900-talets slut.

– Telefonsvararen har betytt mycket för distriktsveterinärernas arbetssituation. Det kan kanske verka oväntat, men tack vare den blev de inte livegna, utan kunde lämna hemmet ibland, säger Barbro och böjer sig ner över den sista korrekturläsningen igen.

Munkliv och giftskåp

Lars Garmer och jag går ner i källaren. Här finns murrester från det franciskanerkloster, som en gång stod där VHM nu ligger. En naturtrogen munkmodell står en bit in i rummet, iklädd brun

Veterinärhistoriska museet, VHM, i Skara

1975 invigdes Veterinärhistoriska museet i Skara av kungen, exakt 200 år efter veterinärväsendets tillkomst i Sverige.

Museet ägs och drivs av en stiftelse, bestående av SLU och SVF. Museet finns i Brogården, som tidigare var Veterinärinrättningens gamla huvudbyggnad. Hernquist lät bygga huset 1775, tidigare har det legat ett kloster där mellan 1242 till dess att det brann ner 1542. 1802 brann även Hernquists hus ner, han byggde dock upp det igen på samma grund.

kåpa och vitt snöre om midjan. För några veckor sedan kom en grupp riktiga franciskanermunkar på besök.

– Då var det highlife här. Hela källaren var full av munkar i bruna dräkter. Alla såg likadana ut som modellen, säger Lars Garmer och ler.

I rummet bredvid tronar Hernquists giftskåp och hans boskapsapotek. Det sistnämnda retade apotekaren i Skara till den milda grad – eftersom Hernquist även sålde medicin till människor – att han genom länsstyrelsen tvingade Hernquist att stänga det. Överheten i Stockholm gav så småningom Hernquist rätt att öppna det igen.

Nere i källaren finns också utställningen ”Kon i våra hjärtan” från 225-årsjubileet i fjol kvar.

– Den har varit utlånad till Vänersborgs medicinska museum.

Avdelningarna för ”den slutna djursjukvården” (med sina röntgenkasetter och suturmaterial), ”livsmedelshygien” (med sina körtelpressar och sundhetsinspektörer), ”seminverksamhet” (med sina ryska artificiella vaginor och inseminationssprutor), ”sjukdomsbekämpande” (med sina tidigare nämnda trynen och kvävningspåsar), och ”den allmänna veterinärpraktiken” (där en distriktsveterinärs arbetsrum från sista delen av 1800-talet är återskapat och där olika åderlåtningsinstrument finns uppradade) får vi spara till ett senare besök. Men innan vi lämnar VHM måste bara en av museets magstarkare utställningar nämnas. Nämligen den delen som visar vilka olika ting som opererats ur nätmagen på olika kor.

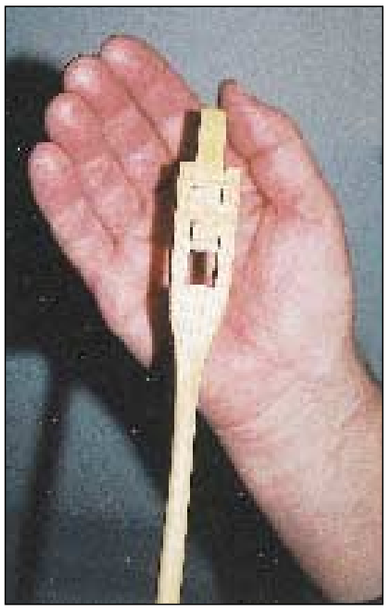

Miniatyr av kastrationsredskap för tjurar. Med ett kraftigt tryck sköts slagträet fram och krossade sädesledaren på tjuren.

– Här har vi en spik, pekar Lars Garmer.

– En söm. En mutter. Massor av hårnålar. En säkerhetsnål.

På avdelningen för ”kirurgi och militärväsende” visar Garmer en miniatyr av ”knackstången” som användes för kastration av tjurar.

– Allmogen krossade sädessträngen med klubban. Nu får man snart inte ens kastrera smågrisar utan bedövning. Mycket har hänt, säger Lars Garmer.

Vi lämnar museet och vid dörren står Johan Ericsons gamla orgel. Han var en av alla de veterinärer som verkligen tog Hernquist på orden. Ericson utbildade sig först till klockare och organist, innan han 1856 tog veterinärexamen. Orgeln hittades på en höskulle.

Katarina Hörlin Barnekow

JULKORT

Motiv A
Julkort med motivet ”Överdirektör S A Norling omkring 1840 på väg från Skara till Stockholm körande hingsten Sultan” säljes till förmån för förbundets fond för informationsverksamhet, korten finns *med* eller *utan* hälsningen ”God Jul och Gott Nytt År”, samt med engelsk text.

Motiv B
Till förmån för förbundets understödsfond försäljes julkort med motiv av Petter Hernqvist (oljemålning av Per Krafft d y). Finns endast *med* text ”God Jul och Gott Nytt År”.

Julkorten beställes från Sveriges Veterinärförbunds kansli, tel 08-545 558 20.
Korten kostar 3 kr/st + porto och moms.

SLU ledigförklarar härmed följande anställningar

1. PROFESSUR I SMÅDJURSKIRURGI

Placering vid institutionen för kirurgi och medicin, smådjur, Uppsala.
Ref nr 3890/01-2317

Innehavaren av professuren ska bedriva forskning och undervisning rörande kirurgiska sjukdomar, främst hund och katt. I anställningen ingår vidare ansvar för forskning, forskarutbildning, teoretisk och praktisk-klinisk undervisning samt ansvar för utveckling inom ämnesområdet kirurgi för smådjur.
I arbetsuppgifterna ingår även att ansvara för kompetensutveckling inom ämnesområdet samt information om forskning och utvecklingsarbete. För denna anställning är det viktigt med klinisk skicklighet.
Lämplig bakgrund för denna anställning är veterinärutbildning. Forskarutbildning samt aktiv forskningsverksamhet inom ämnesområdet är ett krav. Den som inte har svenska som modersmål bör vara inställd på att lära sig svenska för kontakter med djurägare.

2. UNIVERSITETSLEKTOR I SMÅDJURSMEDICIN

Placering vid institutionen för kirurgi och medicin, smådjur, Uppsala.
Ref nr 3889/01-2373

Arbetsuppgifter: Teoretisk och praktisk undervisning inom SLUs grundutbildningsprogram, företrädesvis veterinärprogrammet samt forskning och forskarhandledning inom institutionens ämnesområden. För denna anställning krävs klinisk skicklighet.
Lämplig bakgrund för denna anställning är veterinärutbildning. Forskarutbildning samt aktiv forskningsverksamhet inom ämnesområdet är ett krav.

Vid universitetet beaktas jämställdhetsaspekten samt tillämpas individuell lönesättning.

Till ledning för de sökande finns Anställningsordning för SLU samt en PM med anvisningar. Dessa dokument kan erhållas från Karin Östergren-Broström, tfn 018-67 15 43, fax 018-67 35 70, e-post: Karin.Ostergren-Brostrom@vfak.slu.se
Vid redovisning och dokumentation av vetenskapliga, pedagogiska och övriga meriter skall strukturen i anvisningarna följas. Frågor om tillsättningsärendets formella handläggning besvaras av avd dir Gunvor Nordberg, tfn 018-67 22 06, fax 018-67 35 70, e-post: Gunvor.Nordberg@vfak.slu.se

Närmare upplysningar om båda anställningarna lämnas av:
Prefekten vid institutionen för kirurgi och medicin, smådjur,
professor Åke Hedhammar, tel 018-67 13 55, fax 018-67 35 34,
e-post: Ake.Hedhammar@kirmed.slu.se
Facklig företrädare för SACO är Robert Andersson, tel 018-67 10 85, fax 018-67 10 85,
e-post: kansli@saco.slu.se

Till rektor ställd **ansökan**, märkt med ref nr jämte de merithandlingar och de övriga handlingar sökande önskar åberopa, ska vara Registrator, SLU, Box 7070, 750 07 Uppsala tillhanda **senast den 15 januari 2002.** *Ansökan ska vara avfattad på engelska.*

Fullständig annons kan rekvireras från Karin Östergren-Broström, tel 018-67 15 43, fax 018-67 35 70, e-post: Karin.Ostergren-Brostrom@vfak.slu.se

REKTOR

SACO LöneSök – ett nytt effektivt redskap för medlemmen

Från den 4 december erbjuder 19 av de 26 SACO-förbunden (däribland veterinärförbundet) ett nytt och unikt redskap till sina medlemmar. Det är SACO LöneSök, en databas som gör det möjligt att jämföra löner, inte bara med egna kolleger utan även med andra akademiker.

– Nu tar vi in den nya tekniken i fackens kärnverksamhet, säger SACO:s samhällspolitiske chef Gunnar Wetterberg. Det här är vårt svar på den individuella lönesättningen – SACO-förbundens medlemmar ska snabbt och enkelt ha bästa möjliga jämförelser, bättre än vad arbetsgivarna och lönesättarna har.

LöneSök blir lika viktig vare sig det är facket som sköter förhandlingarna eller om det är jag själv som ska ha lönesamtal med min chef, menar Wetterberg. I båda fallen kan var och en stödja sina argument med tunga siffror om hur det ser ut på andra håll.

Karriärstöd

– Men LöneSök blir också ett karriärstöd för den som vill pröva på nya områden. Tack vare samarbetet med de andra SACO-förbunden kan var och en få en bekväm överblick över lönevillkoren på andra delar av akademikernas arbetsmarknad. Det här är en del av svaret på frågan om fackens anpassning till den nya arbetsmarknaden, konstaterar Wetterberg.

SACO:s samhällspolitiske chef Gunnar Wetterberg välkomnar LöneSök som centralorganisationens svar på den individuella lönesättningen.

– Vi stärker individens möjligheter att hävda sig själv och välja sina egna lösningar – men detta hade inte varit möjligt om vi inte hade gjort det tillsammans. Det är de många medlemmarna som gör statistiken intressant och slagkraftig.

Åtkomst via Internet

19 av de 26 SACO-förbunden har gått samman och erbjuder SACO:s samlade lönestatistik i en sökbar databas via den egna hemsidan på Internet. Det man som enskild medlem behöver är ett lösenord. Vilket lösensystem som används varierar mellan de olika förbunden. Men för Sveriges Veterinärförbund gäller att medlemmarna når LöneSök via förbundets lösenordsskyddade del av hemsidan www.svf.se. Man loggar in dit genom att som användarnamn skriva sitt efternamn och som lösenord ange sitt medlemsnummer i veterinärförbundet. Detta sexsiffriga nummer återfinns på varje kvartalsfaktura från förbundet. Tjänsten finns dock inte tillgänglig innan starten den 4 december 2001.

Vad kan man få reda på?

– Man kan till exempel göra löne-

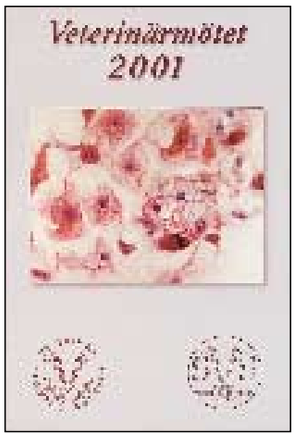

Kompendium

VETERINÄRMÖTET 2001

Kompendium med föredrag från 2001 års Veterinärmöte kan beställas från veterinärförbundets kansli. Kompendiet kostar 287 kronor (inkl porto och moms) vid insättning på Sveriges Veterinärförbunds postgiro 83 80-8. Ange på talongen ”Kompendium 2001”.

Beställning kan även ske per telefon 08-545 558 20 mot faktura

Faktaruta

Det är statistiker på SACO och förbunden som tillsammans med dataföretaget Nexus i Borlänge tagit fram SACO LöneSök. Det bygger på statistiksystemet Mystik som också utvecklats av SACO och Nexus och som varit i bruk sedan 1997, men bara på förbundsnivå. Nu gör man nästan hela databasen tillgänglig också för de enskilda medlemmarna.

Idag är följande SACO-förbund anslutna till systemet: Agrifack, Akademikerförbundet SSR, Civilekonomerna, Civilingenjörsförbundet, DIK-förbundet, Förbundet Sveriges Arbetsterapeuter, Ingenjörsförbundet, Jusek, Leg Sjukgymnasters Riksförbund, Lärarnas Riksförbund, SACO-förbundet Trafik och Järnväg, SACO:s Tjänstemannaförbund SRAT, Skogsakademikerna, Sveriges Läkarförbund, Sveriges Skolledarförbund, Sveriges Farmacevtförbund, Naturvetareförbundet, Sveriges Psykologförbund och Sveriges Veterinärförbund. Dock finns lönestatistik omfattande samtliga SACO-förbund i databasen.

För ytterligare upplysningar kontakta SACO-statistikerna Annakarin Bergström, 08-613 48 45, Evy Berglund, 08-613 48 48 eller Thomas Ljunglöf, 08-613 48 85.

Annakarin Bergström och Evy Berglund är hjärnorna bakom LöneSök. SACO-medlemmarna kan nu jämföra sin egen lön med andra akademikers, med hjälp av en mängd statistiska parametrar.

jämförelser för att se hur ingångslönerna eller löneutvecklingen ser ut, både för den egna utbildningen, yrket och för andra yrkesgrupper, säger Annakarin Bergström, statistiker på SACO. Men man kan också jämföra arbetsmarknadssektorer, regioner, ålder, utbildningar eller hur löneutvecklingen ser ut beroende på examensår. Statistiken presenteras sedan som tabell, kurvor eller staplar. Hur bestämmer man själv.

– Man kan göra jämförelserna dels inom det egna förbundet, dels för hela SACO, berättar Evy Berglund, också hon SACO-statistiker. Materialet är emellertid avidentifierat så att man inte kan spåra enskilda individer. Likaså kan man inte heller göra uttag på för få individer just för att ha en hög sekretess i systemet.

Skall man löneförhandla med chefen har man alltså här möjligheten att få ett mycket bra underlag att ta med sig till förhandlingen.

Hur gör man?

Det man behöver är tillgång till en dator med uppkoppling till Internet. Sen går man bara in på det egna förbundets hemsida och klickar på ikonen ”SACO LöneSök”. Men för att komma dit krävs inloggning med lösenord.

Sen är det bara att börja söka. Är man främst intresserad av utbildningsrelaterad lönestatistik söker man antingen i det egna förbundets löneenkät eller i löneenkäten för hela SACO. Den innehåller totalt 140 000 medlemsuppgifter.

I LöneSök finns också lönestatistik från den offentliga sektorn: stat, kommun, landsting och kyrkans församlingar. Här ingår samtliga statligt och kommunalt anställda medlemmar, 230 000 personer. Statistiken presenteras sedan som tabell, kurva, stapeldiagram eller boxplot, en innovation från SACO:s statistikprogram Mystik som i en enda bild visar t ex en utbildnings lönespridning.

Vilka jämförelser kan man göra?

I databaserna kan man göra jämförelser vad gäller kön, utbildning, examensår, yrke/befattning och vissa geografiska indelningar. I löneenkäterna kan man göra ytterligare jämförelser men här kan det variera mellan de olika SACO-förbunden.

– På varje förbund finns en LöneSök-ansvarig som kan svara på särskilt knepiga frågor, säger Evy Berglund. För veterinärförbundets del är det Marianne Lundquist, telefon 08-545 558 20. Observera att statistiktjänsten inte är tillgänglig före den 4 december, så innan dess är det ingen idé att leta efter Lönesök på nätet.

Skriv gärna insändare och debattinlägg till Svensk Veterinärtidning men skriv inte för långt – max 2 maskinskrivna ark med radavstånd 1,5.

Stöd kattforskningen – sälj katt- och brandmanna-kalendern

Rasehorns stipendiestiftelse för katter startades 1998, med syfte att stödja bland annat forskning kring kattens hälsa. Stiftelsen får sina medel genom försäljning av en väggkalender, och veterinärkåren kan nu åter stödja stiftelsen genom att sälja kalendern till djurägare.

Katt- och brandmannakalendern anno 2002 finns nu att beställa för landets veterinärmottagningar. En del av försäljningsintäkterna går till en stipendiestiftelse för forskning kring kattens hälsa och dess roll i samhället.

I slutet av 1998 inrättades Rasehorns stipendiestiftelse för katter, med syfte att främja forskning kring kattens hälsa och kattens roll i samhället. Initiativtagare är djurfotografen Eivor Rasehorn, som har ett särskilt intresse och engagemang för katt. Eivor Rasehorn har sedan 1997 givit ut en väggkalender med motiv på brandmän och katter i olika situationer. Från och med 1999 går fem kronor från varje såld kalender till stipendiestiftelsen. Fonden förvaltas av Sveriges Veterinärförbund, och en betydande del av utdelningen är tänkt att gå till veterinärmedicinska ändamål. Under år 2001 kommer totalt 80 000 kronor att delas ut ur fonden (se bland annat annons i SVT 10/01).

Fördelaktigt för veterinärer

Nu gäller det att så många kalendrar som möjligt säljs inför år 2002, så att utdelningen kan öka ytterligare till nästa år. Alla djursjukhus, djurkliniker och veterinärmottagningar erbjuds därför att köpa kalendrar i partier om minst tolv till priset 33 kronor styck, för försäljning till djurägare. Kalendern är välkänd och efterfrågad av många kattägare, och all vinst vid försäljningen tillfaller den säljande mottagningen. Priset i handeln kommer att ligga på mellan 89–99 kronor per kalender, men varje säljställe sätter sitt eget pris. Det gäller dock att vara snabb med beställningen, överupplagan är begränsad. Kalendern kommer i år även att säljas på samtliga Åhlénsvaruhus i landet, i alla Bokia-butiker och i alla Akademibokhandlar. Den som vill ha en kalender enbart för personligt bruk kan alltså lätt köpa den lokalt i hela Sverige i år.

Beställning

Priset 33 kronor per kalender gäller inklusive porto och endast vid beställning av minst tolv kalendrar. Detta är ett specialpris för veterinärförbundets medlemmar, varför det vid beställningen måste framgå att köparen är en veterinärklinik. Grossistpriset för andra beställare är något högre. Beställningen görs till:

AB Håkansson, tel: 08-19 02 20 eller fax: 08-744 08 97. Glöm inte att ange mottagaradress vid beställningen, liksom att styckepriset ska gälla enligt avtal för veterinärkliniker.

Passa på att utnyttja detta fördelaktiga erbjudande, som både stödjer forskningen kring kattens sjukdomar och verksamheten vid den egna kliniken.

Johan Beck-Friis

DJURKLINIKEN I PARTILLE söker veterinär

Vår mycket duktiga veterinär Maud Heijbel skall lämna oss. Vi söker därför en erfaren smådjursveterinär, specialistkompetens ej nödvändig, för hel- eller deltid.

Maud arbetar nu fyra dagar per vecka. Vi har också en dansk medarbetare, Thomas Andersen.

Djurkliniken i Partille etablerades 1975. Kliniken är mycket väl utrustad. Vi arbetar enbart polikliniskt, inga jourer.

Vid intresse kontakta Anita Urbäck, tel 031-44 68 42 eller maila på adress, djurklinipartille@swipnet.se

Nr 15-2001 ombrytning 01-11-28 18.20 Sida 836

Ansvarsärenden av principiell vikt för hästpraktiker

Följande två ansvarsärenden har av SVS hästsektions normgrupp för veterinär hästpraktik setts som principiellt viktiga, och därför av intresse för SVT:s läsare att ta del av. Ansvarsnämndens bedömning av ärendena har legat till grund för några av de normer som normgruppen fattat beslut om.

DMSO-injicering inte lege artis

En hästägare anmälde veterinär XX för att han felbehandlat hans häst. XX bestred felbehandlingen.

Djurägarens anförande

Djurägaren anförde att efter att hästens tränare upptäckt att hästen haltade på höger bakben, tog tränaren hästen till veterinär XX:s klinik. Enligt journalkopia var detta den 3 mars 1999. På kliniken fick hästen gå på en rullmatta, där den markerade hälta på höger bakben. XX behandlade hästen med DMSO (intraartikulär injektion av dimetylsulfoxid). Hästens skötare som följde med till kliniken har till djurägaren uppgivit att flera stick utfördes vid behandlingen. Hästen fick åka hem efter behandlingen. Två dagar senare insjuknade den med hög feber, som mest 41,7ºC. En svullnad hade också uppstått, varför XX behandlade hästen igen. Den insjuknade emellertid åter någon dag senare och remitterades av XX till närmaste djurklinik. På kliniken konstaterade två klinikveterinärer att hästen led av en infektion som uppstått som en komplikation till en tidigare ledbehandling. Hästen sövdes och knäleden punkterades. När den lämnade kliniken ca en månad senare kvarstod hältan i trav lindrigt–måttligt. Hästen har därefter även undersökts på en annan klinik där en månads vila samt ett återbesök rekommenderades.

Efter ett tag började hästen tränas och ställde upp i ett kvallopp. Dagen efter loppet var hästens ben svullet igen. En av klinikveterinärerna förklarade hästen utdömd på grund av komplikationer efter behandlingen av XX. Den avlivades därför.

För att visa att det inte är brukligt i Sverige att använda DMSO invärtes, kontaktade djurägaren Peter Forssberg, överveterinär vid Svenska Travsportens Centralförbund, Kerstin Wallén, veterinärmedicinska fakulteten, SLU, samt en apotekare. Alla var eniga om att DMSO inte bör användas för invärtes bruk utan bara som liniment utvärtes.

Veterinärens anförande

Veterinär XX anförde att behandlingen föregicks av att hästen förbereddes genom klippning av injektionsområdet, tvättning med sex tussar jodlösning följt av tvättning med sex tussar klorhexidinsprit. Hästen bremsades och ett framben lyftes upp. Behandlingen av knäleden på höger bakben utfördes med två stick. Under injektionen av laterala kondylleden tog hästen ett steg och en ny injektion gjordes med ny kanyl efter tvättning av injektionsstället med sprit. Under behandlingen använde XX sterila kirurghandskar, sterilt engångsmaterial samt en obruten förpackning av DMSO, inköpt på apoteket.

Av journalkopior framgår bland annat ”Diagnos: hälta hb Efter böjprov: vb högt 1 %, hb högt 2% Behandlingar: 1) bakknäled lat + medialt DMSO 2 x 15 2) hasled vb 15”. Av journalen framgår vidare att det vid hästens andra besök ställdes diagnosen septisk artrit. Efter sammanlagt sju besök och behandlingar remitterades hästen till den första djurkliniken. Vid ett tillfälle informerades hästägaren om följderna av septisk artrit efter en

Vilken är din diagnos? – Svar

Svar: EKG l: Kammarflyktrytm, 60 slag/minut, utan säkra tecken till förmaksaktivitet. EKG 2: Kammarflyktslag och kammarextraslag i bigemini, 100 slag/minut.

EKG-fall av intresse för publicering i SVT kan skickas till Anna Tidholm c/o SVT-redaktionen. Registreringen bör vara avledning II med hastigheten 50 mm/s och amplituden 1 cm = 1 mV. Både kompletta fallbeskrivningar och frågeställningar riktade till Anna Tidholm tas emot.

Diskussion

Kammarflyktrytm är en livsuppehållande rytm där impulscentrum ligger i kamrarna och tar över styrningen av hjärtats elektriska aktivitet på grund av att högre centra har upphört att fungera. Denna rytm är ett mycket allvarligt tecken på störd impulsledning och är mycket svårbehandlat, såvida den inte orsakas av hyperkalemi, t ex orsakad av Addisons sjukdom. Hyperkalemi förelåg inte och ingen klinisk förbättring uppnåddes efter intravenös tillförsel av kaliumfri vätska. 30 minuter efter intramuskulär injektion av atropin erhölls visserligen en ökning av hjärtfrekvensen, men ingen etablering av en normal sinusrytm. Frekvensökningen orsakas av att varje flyktslag nu följs av ett kammarextraslag, s k bigemini. Då orsaken till den till synes upphörda impulsbildningen i förmaken inte kunde fastställas och ingen behandling fanns att tillgå, avlivades hunden några veckor senare då den hade svimmat upprepade gånger.

ledbehandling, nämligen att hästen kunde bli kronisk halt eller måste avlivas.

Mot bakgrund av djurägarens påstående att det i Sverige inte är brukligt att använda DMSO intraartikulärt, hävdar XX det motsatta i ett yttrande till ansvarsnämnden. Han hänvisar bland annat till en studie i USA som visar att DMSO inte har någon negativ inverkan på leden vid intraartikulär injektion (Welch RD, DeBowes RM & Liepold HW: ”Evaluation of the effects of intra-articular injection of dimethylsulfoxide on normal equine articular tissues”, Am J Vet Res, 1989, Jul, 50, 7, 1180–1182), samt till en konferens i Stockholm 1998 om kvalitetstänkande i hästsjukvården. Vid konferensen diskuterades användningen av DMSO för intraartikulär behandling av häst, varvid det framkom att substansen användes av flera veterinärer. Vissa veterinärer hade använt preparatet i stor omfattning under många år med mycket goda erfarenheter.

Jordbruksverkets yttrande

Statens jordbruksverk konstaterar i sitt yttrande att verket saknar möjlighet att ta ställning i sakfrågan, dvs om DMSO intraartrikulärt kan anses lege artis eller inte. Verket påpekar dock att det är anmärkningsvärt att inte diagnosen framgår av XX:s journal.

Sakkunnigutlåtande

Professor Harry Pettersson har på ansvarsnämndens begäran avgivit ett sakkunnigutlåtande i ärendet. Pettersson anser att allvarlig kritik kan riktas mot XX för underlåtenhet att ställa diagnos på ett vedertaget sätt. I journalen finns inga uppgifter om palpatoriska fynd. Diagnostiska bedövningar har inte använts. Diagnosen hälta hb får inte innebära att intraartikulära injektioner utförs till hasled vb och knäled hb.

Mot XX:s redovisade injektionsteknik kan kritik inte riktas. Däremot är det inte lege artis att injicera DMSO intraartikulärt vid akut eller kronisk artrit, inga vetenskapliga undersökningar har publicerats som stöder effekten av en sådan behandling. Vad beträffar huruvida DMSO har en skadlig inverkan på ledens vävnader vid intraartikulär behandling, hänvisade Harry Pettersson till flera

Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap
SMÅDJURS SEKTIONEN

Sveriges Veterinärmedicinska Sällskaps smådjurssektion arrangerar kurs i

DERMATOLOGI HUND OCH KATT
31 januari–2 februari 2002

Kursledare:	Birgit Holm, tel: 031-65 35 05, fax: 031-23 74 70.
Plats:	Hotell Arken, Göteborg.
Föreläsare:	Birgit Holm, Ulla Petersson, Ann Strander.
Tid:	Kursen börjar torsdagen den 31 januari kl 09.00 och avslutas lördagen den 2 februari kl 17.00.
Målgrupp:	Veterinärer under utbildning till djurslagsspecialist på hund och katt. Övriga smådjurspraktiserande veterinärer är välkomna i mån av plats.
Kursens innehåll:	Ektoparasiter, bakteriella hudsjukdomar, allergi, dermatofyter, hormonella hudsjukdomar samt seborré hos hund och katt. Praktiska övningar och fallbeskrivningar ingår.
Antal deltagare:	21 st.
Kursavgift:	5 500 kr inkl moms för medlem i smådjurssektionen. Deltagare, som inte är medlem i smådjurssektionen, betalar 5 900 kr inkl moms. I priset ingår kurslitteratur, konferensavgift och alla måltider utom fredag kväll.
Hotellkostnad:	887 kr (exkl moms) onsd och torsd natt i enkelrum. Övernattning fredag natt kostar 665 kr (exkl moms). Rum betalas direkt till hotellet.
Anmälan:	Skriftlig anmälan skall vara inkommen senast 15 december till Birgit Holm, Blå Stjärnans Djursjukhus, Gjutjärnsgatan 4, 417 07 Göteborg.

publicerade undersökningar. I en undersökning från 1998 av Matthews och medarbetare studerades effekten av tioprocentig DMSO-lösning, applicerad till broskkultur en gång per dag i tre dagar (”Effects of Dimethylsulfoxide on Articular cartilage Proteoglycan Synthesis and Degradation, Chondrocyte Viability, and Matrix Water Content”, Vet Surgery, 1998, 27, 438–444). Effekten jämfördes med en kontrollgrupp. Undersökningen visade att DMSO i relativt låg koncentration (10%) är skadligt för proteoglykansyntesen i ledbrosk. Dehydrering av brosket och avdödning av broskceller inträffar med ökad tid för exponering av DMSO. En ledsköljning med en lösning innehållande DMSO har potentiellt skadliga effekter på broskcellers ämnesomsättning.

Vidare påpekar Harry Pettersson att septisk artrit bör behandlas på klinik under allmännarkos. I detta fall remitterades hästen först efter nio dygn. Möjligheterna till avläkning hade sannolikt varit större om hästen från början hade intensivbehandlats med upprepade ledspolningar.

Replik till sakkunnigutlåtandet

I en replik medger veterinär XX den av Harry Pettersson riktade kritiken mot hans journalföring. Han har emellertid haft hand om den aktuelle tränarens hästar i sju år och hästen har utretts tidigare vid samma symtom. Självklart verifierades diagnosen innan behandlingen utfördes. Som förklaring till den bristfälliga journalföringen anför han bland annat att han arbetar i ett område med mycket stort hästantal och ständig brist på hästpraktiserande veterinärer. Vid tidpunkten för behandlingen av den aktuella hästen var situationen i det närmaste ohållbar. När hästen försämrades, remitterades den omedelbart.

XX hänvisar i sitt yttrande till en kurs i Helsingborg 1994, ”Extremitetssjukdomar hos häst” och anför följande citat ur kursmaterialet: ”Det framkommer att efter sju dagar har fibrin ofta organiserats vilket omöjliggör normal ledsköljning. I detta stadium är djuret klinikfall.” Mot bakgrund av Harry Petterssons slutsats om att ledsköljningar med DMSO inte är lege artis, frågar sig XX vad som egentligen krävs för att användningen skall anses lege artis. Hur många behandlingstillfällen krävs för att metoden skall anses beprövad? Metoden har använts i ca tio år i Sverige och XX kan ta fram statistik på tusentals behandlade leder med en mycket låg komplikationsfrekvens. XX vill även informera nämnden om att hästen efter hans remittering behandlades och röntgades på djurklinik. Röntgenundersökningen visade inte något onormalt.

Ansvarsnämndens bedömning

Ansvarsnämnden slår fast att det av utredningen framgår att veterinär XX inte har verifierat sin diagnos på vedertaget sätt (t ex diagnostisk bedövning). Detta är inte lege artis.

Vidare har det, såsom framhållits av den sakkunnige, inte varit beprövad erfarenhet att injicera DMSO, ett preparat som, använt på detta sätt, snarare har nedbrytande än positiva effekter.

Slutligen, när komplikationer uppstod, har XX inte genast sett till att hästen kom under adekvat behandling (ledspolning under narkos) på hästklinik. Inte heller detta är lege artis.

Det anförda är, sammantaget, inte ett seriöst sätt att arbeta på och bör leda till en varning för veterinären.

Beslut

Med stöd av 10 § lagen (1994:

Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap
HÄSTSEKTIONEN

Wallby Säteri Hotell och Konferens
arrangerar tillsammans med
Sveriges Veterinärmedicinska Sällskaps Hästsektion

Kurs i hästutfodring för veterinärer

Kursledare: VMD Sara Nyman
Föreläsare: Agr. D. Anna Jansson, Hippologenheten, SLU, Uppsala, Agr. Cecilia Müller, Inst. för husdjurens utfodring och vård, SLU, Uppsala, VMD Sara Nyman, SLU Kontakt, Skara.
Plats: Wallby Säteri, Vetlanda.
Tid: Start torsdag 24 januari 2002 kl 10.00 med registrering. Avslutning fredag 25 januari kl.17.00.
Målgrupp: Veterinärer med hästpraktik.
Syfte: Att ge målgruppen ökad kunskap i praktisk hästutfodring baserad på aktuell forskning och svenska förhållanden.
Innehåll: Fodersmältningens fysiologi. Aktuella fodermedel (t.ex. högfetthavre och ensilage), färdigfoder och tillskott. Elektrolyter. Praktisk utfodring av olika hästkategorier. Foderhygien. Vatten och vattenkvalitet. Utfodringens roll för hälsa och prestation.
Kursavgift: 3.100 kr exklusive moms (3.800 kr inklusive moms) med logi. Kursavgiften inkluderar kompendium, måltider, för- och eftermiddagskaffe och logi natten till fredag. Utan logi 2.600 kr exklusive moms (3.200 kr inklusive moms). Min 20 och max 35 deltagare.
Anmälan: **Anmälan som är bindande skall vara Wallby Säteri AB tillhanda senast 21 december 2001. Faktura på kursavgiften skickas separat efter erhållen anmälan.**
Anmälan sker på en särskild anmälningsblankett som rekvireras från Wallby Säteri AB, tel 0383/46 21 60 fax 0383/46 21 61 eller på www.wallby.se
Anmälningsblanketten skall skickas till: Wallby Säteri, Skirö, 574 96 Vetlanda eller faxas till ovanstående fax nr.
Upplysningar: Sara Nyman, tel 0383/46 21 60 eller via mail nyman@wallby.se

Ågårds Hingsstation, Falkenberg

Söker ansvarig seminveterinär för betäckningssäsongen 2002.
Ring för info 0346-835 51
Aja Blomberg-Andersson.

844) om behörighet att utöva veterinäryrket tilldelade nämnden veterinär XX en disciplinpåföljd i form av en varning för att han åsidosatt sina skyldigheter i den veterinära yrkesutövningen.

Lättvindig diagnostik och bristande sterilitet

Statens jordbruksverk anmälde veterinär YY för att inte ha iakttagit noggrann sterilitet vid en ledinjektion. YY bestred det som lagts honom till last.

Jordbruksverkets anförande

Statens jordbruksverk anförde att en hästägare anmält hur YY behandlade hennes häst med ledinjektioner i höger framkota och i höger framknä. Efter behandlingen infekterades hästens leder som en följd av veterinärens ledbehandlingar. Orsaken till infektionen var enligt hästägaren att ledinjektionerna inte utfördes sterilt. Hästen har därefter behandlats flera gånger för ledinfektion på annan klinik. Efter ett år med vila är hästen fortfarande halt på höger framben.

Jordbruksverket anser att veterinär YY har agerat försumligt i sin yrkesutövning eftersom det finns anledning att tro att YY inte utförde ledinjektionen med den noggranna sterilitet som ingreppet påkallar. Att utföra en ledinjektion utan att iaktta sterilitet strider mot vetenskap och beprövad erfarenhet.

Djurägarens skrivelser

Djurägaren har i skrivelser till Jordbruksverket anfört att när YY behandlade hennes häst i höger framkota och höger framknä iakttog han inte tillräcklig sterilitet eftersom han inte använde handskar. Före ledinjektionen försummade han rakning, rengöring och sterilitet. Via ledinjektionen fördes det därför in streptokocker. Hästägaren uppmärksammade även YY på att det inte kom någon ledvätska vid injektionen i kotan, varpå han svarade: ”Det struntar jag i för jag vet att jag är rätt ändå”. En vecka hade hästen fruktansvärt ont och kunde bara stå på tre ben. Eftersom YY var på semester undersöktes hästen av en annan veterinär vid en ATG-klinik. Klinikveterinären gav hästen spoldropp samt tog prover på ledvätska för analys.

Djurägaren har till sin anmälan fogat ett analyssvar från Statens Veterinärmedicinska Anstalt med uppgift om ledvätskan som togs på ATG-kliniken vid hästens ankomst. Av analyssvaret framgår det att provet innehöll ”växt av alfahemolyserande streptokocker.”

Hästens ledinfektion behandlades av andra veterinärer under följande sommar och höst. Nästa vår började hästen hoppträna lätt men blev snart halt igen på höger framben. Vid ny undersökning på ATG:s hästklinik ca ett år efter det första besöket, bedömdes skadan som fortfarande inte läkt.

Veterinärens anförande

Veterinär YY anförde att när han undersökte hästen visade undersökningen att hästen hade en halv grads initialhälta på höger framben. Vid böjprov uppvisade den en hälta på vänster framben. Hältan bedömdes som lindrig och hästen fick Naproxen och Opticorten. Vid nästa besök en dryg månad senare var hästen initialt halt en grad på höger framben med en ökning i kotled och karpus för böjprov. Hästen behandlades med Palosein (orgotein, antiflogistikum) i kota samt i nedre knäavdelningen, höger fram. Vid injektionen i karpus på höger framben konstaterades missfärgad ledvätska. Ledinjektionen skedde under sträng aseptik och föregicks av klippning och noggrann tvätt med sprit. YY utför årligen hundratals ledinjektioner enligt ett speciellt mönster.

Med anledning av att ledvätskan var missfärgad kan det, enligt YY, inte uteslutas att leden var störd redan från början.

Ansvarsnämndens bedömning

Ansvarsnämnden konstaterar inledningsvis att ledinjektioner alltid utgör riskmoment med påtaglig fara för komplikationer. Såsom nämnden utförligt har behandlat i ett tidigare beslut (nr 66/00), är normen att sterila handskar alltid skall användas

SUCURRIMUS ANIMALIBUS 1998 Svenska sällskapet för djurtandvård

SSDt inbjuder till årsmöte och vårmöte 16–17 mars 2002

Årets tema är oral tumörpatologi samt olika table clinics. Möjlighet finns att den 16 mars delta i en föreläsningsdag med Dr Cecilia Gorrel i grundläggande odontologi riktad till veterinärstuderande.

Huvudföreläsare:	Dr Cecilia Gorrel BSc MA Vet MB MRCVS DDS Hon FAVD Dipl EVDC
Plats:	Undervisningshuset, Sveriges lantbruksuniversitet, Uppsala
Tid:	Start lördagen den 16 mars 2002 kl 09.00 med registrering. Årsmöte kl 16.00. Avslutning ca 15.00 söndagen den 17 mars 2002.
Målgrupp:	Medlemmar i SSDt samt övrigt intresserade.
Kursavgift:	2 750 kr (inkl moms).
Anmälan:	Anmälan sker genom inbetalning av kursavgiften till Svenska Sällskapet för Djurtandvård pg 1569557-0 senast den 16 februari 2002.
Upplysningar:	Ann Pettersson, tel 018-356014, 018-672678.

vid ledpunktion, också av den som kan påvisa överlägsen kompetens eller frånvaro av komplikationer i den egna praktiken. Även om utredningen i detta ärende inte visar att ledinfektionen orsakats av bristande sterilitet, finner ansvarsnämnden anledning att uttala kritik mot YY för brister i detta avseende.

Ansvarsnämnden vill vidare uttala kritik mot YY för att han, på indikationer som nämnden bedömer som alltför lättvindiga, har utfört ledpunktion. YY har sålunda ställt diagnosen ”hälta” efter böjprov, och därefter bestämt sig för att utföra ledinjektion.

Den missfärgade ledvätska som YY säger sig ha noterat i samband med injiceringen kan ha varit tecken på en bakterieinfektion, även om övriga kliniska symtom inte tyder på detta. Iakttagelsen borde rimligen ha föranlett YY att ta odlingsprov och inte behandla leden med Palosein.

Sammanfattningsvis anser nämnden att YY:s diagnostik varit alltför lättvindig och att han, när han trots det hade punkterat leden och funnit missfärgad ledvätska, borde ha utfört odlingsprov på ledvätskan och avvaktat ledbehandlingen med Palosein. Härtill kommer också den inledningsvis framförda anmärkningen om bristande sterilitet vid ledpunktionen.

På grund av denna kritik på flera punkter kan YY inte undgå att tilldelas en disciplinpåföljd i form av en erinran.

Johan Beck-Friis

Djurklinik till salu

Bästa läge, västra Göteborg.
Lämplig för 1–3 veterinärer.
Stort kundunderlag, stor utvecklingspotential.
Hyrd lokal med parkering.
Rimlig hyra.
Svar till: Frölunda Djurklinik,
Torgny Segerstedtsg 70,
426 69 V Frölunda
E-mail: frolundadjurklinik@telia.com

Från sektionerna

Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap
HÄSTSEKTIONEN
Normgruppen för Veterinär Hästpraktik

Nya normer från Hästsektionens Normgrupp för Veterinär Häspraktik

Hästsektionens Normgrupp för Veterinär Hästpraktik har vid sammanträde den 1/10 2001 antagit följande normer;

”Ansvar och skyldigheter mellan remitterande veterinär och remissinstans”

Grundregeln vid all undersökning och behandling av hästar är att den som utför åtgärden också är ansvarig för att denna utförs på ett sätt som överensstämmer med vetenskap och beprövad erfarenhet.

När en häst remitteras för undersökning, behandling eller annan åtgärd, skall den remitterande veterinären utfärda en remiss. Remissen bör vara skriftlig och det skall anges vilka undersökningar och åtgärder den remitterande veterinären har utfört och resultatet av dessa. Identiteten på patienten skall vara så noggrant angiven att inga förväxlingar kan ske. Det skall klart framgå vad den remitterande veterinären önskar få utfört. Väsentligt är också att den remitterande veterinären anger hur denne nås om någon oklarhet föreligger.

Den mottagande veterinären skall då patienten är remitterad för en viss åtgärd övertyga sig om att den föreslagna åtgärden är adekvat. Anser mottagande veterinär att i remissen angiven diagnos, föreslagen behandling eller åtgärd inte är korrekt är det dennes skyldighet att försöka få kontakt med den remitterande veterinären för att reda ut eventuella oklarheter. Uppnås inte denna kontakt, eller i ett akut fall där patientens hälsa kan riskeras genom att behandlingen fördröjs, är det den mottagande veterinärens skyldighet att göra en egen bedömning av patienten. Det är alltid den mottagande veterinärens ansvar att tillse att den mest optimala åtgärden eller behandlingen utförs. När skriftlig remiss mottagits skall remitterande veterinär erhålla skriftligt remissvar.

”Intralesionär behandling vid sen/gaffelbandsskador med s k Bapten”

Intralesionär behandling vid sen/gaffelbandsskador med Beta-aminoproprionitril-fumarat, s k ”Bapten”, får anses uppfylla kraven på vetenskap och beprövad erfarenhet. Ultraljudsundersökning av senan/gaffelbandet skall ha föregått behandlingen då det är väsentligt att injektionerna sker intralesionärt. Eftersom behandlingen är komplicerad och kan ge biverkningar bör den ske på klinik, helst med stationärvård. Särskilt betonas betydelsen av ett väl avvägt konvalescensprogram med återkommande ultraljudsundersökningar för att kunna bedöma skadans avläkning. För mera detaljerad information om behandlingens utförande hänvisas till befintlig litteratur.

”Upplysningsskyldighet om karenstid för tävling/träning vid behandling av tävlingshäst”

Vid behandling av häst som kan antas användas för tävling eller träning för tävling skall varje behandlande veterinär enligt LSFS 1991:16 (saknr L 13) kunna lämna uppgift om använda läkemedels och behandlingars karenstid inför sådan tävling och träning till djurägaren eller dennes ombud.

Angivna karenstider i författningar är satta med hänsyn till beredningsform, administrationssätt och dosering enligt FASS® VET. Vid avsteg från denna behandlingsregim skall vid uppgiftslämnandet hänsyn tas till hur detta avsteg kan påverka karenstiden.

Karenstider är satta dels med hänsyn till djurskyddet dels den dopinganalytiska kontrollen. Karenstider skall respekteras även då behandling inte interfererar med dopinganalysen, ex ledpunktion.

Det är rimligt att den som regelmässigt behandlar tävlingshäst eller häst som kan komma att användas för träning/tävling skall lämna uppgift om de karenstider, föranledda av behandlingen, som används inom respektive tävlingsorganisation.

”Isoleringsrutiner och behandling vid utbrott av kvarka”

Med kvarka avses här kliniskt misstänkt streptokocksjukdom av kvarkaliknande natur där befarad eller konstaterad smittsamhet bör föranleda åtgärder. Vanliga agens är *Streptococcus equi*, *S zooepidemicus* samt *S equisimilis*.

Stall med sjuk häst skall hållas isolerat intill dess att minst 20 dygn har förflutit från det att ingen häst längre visar smittförande symtom, såsom purulent näsflöde, fistulerande abscess eller feber.

Om sjuka hästar har flyttats till isoleringsstall, skall det stall varifrån hästarna flyttades hållas isolerat i minst 10 dygn under förutsättning att inga kvarvarande hästar insjuknar. Samma regel gäller stall dit eventuellt kliniskt friska hästar flyttas.

När primärfallet är uppdagat skall kroppstemperaturen på alla hästar kontrolleras dagligen under hela isoleringstiden. För att bryta eventuell fortsatt spridning och hindra klinisk manifestation av sjukdomen är det lämpligt att sätta in penicillinbehandling omedelbart på de hästar som visar en temperaturstegring. Att penicillinbehandla hästar med utvecklad klinisk kvarka i en abscederande fas kan konservera tillståndet och riskera en fördröjning av läkningsförloppet. I vissa fall kan dock hästens allmäntillstånd påkalla en intensivbehandling där antibiotikaterapi kan vara en del av övrig behandling.

”Åderlåtning vid polycytemi hos häst”

På hästar med, genom arbetstoleranstest, påvisad polycytemi har studier av effekten av blodtappning gjorts. Dessa studier visade att hästarna blir normovolema, blöder mindre från lungorna samt får en lägre blodviskositet. Man kunde dock inte, i dessa studier med arbetstoleranstest, påvisa en förbättrad prestationsförmåga. Det troliga är att de påvisade positiva effekterna är av övergående natur. Andra åtgärder för att motverka tillståndet måste således vidtagas samtidigt.

Ovan angivna normer har antagits av Hästsektionens Normgrupp för Veterinär Hästpraktik. De kan när som helst omprövas

Jordbruksverket

Jobb som distriktsveterinär

Distriktsveterinäravdelningen söker nu veterinärer till följande stationer:

Bredaryd (ref.nr. 06-5418/01)
80% vikariat t.o.m. 31 december 2002

Gällivare (ref.nr. 06-5456/01) en heltidsanställning

Hedemora
– en heltidsanställning (ref.nr. 06-5419/01)
– ett vikariat t.o.m. 31 december 2002 (ref.nr. 06-5420/01)

Piteå (ref.nr. 06-5421/01) ett vikariat t.o.m. 31 mars 2002

Söderköping, Valdemarsviks distrikt (ref.nr. 06-5422/01)
en heltidsanställning
OBS! Sista ansökan till denna tjänst är 7 januari 2002!

Vårgårda (ref.nr. 06-5423/01)
ett vikariat fr.o.m. 18 februari 2002 t.o.m. 31 augusti 2002

Vännäs (ref.nr. 06-5424/01) två vikariat t.o.m. 31 augusti 2003

Fullständig annons finns på internet:

www.sjv.se

Sista ansökningsdag är 12 december 2001.
Observera att till tjänsten i Söderköping är sista ansökningsdag 7 januari 2002.

JORDBRUKS VERKET
551 82 Jönköping
Tel. 036-15 50 00

TERAPI MED HÖG SÄKERHET*TILL LÄGRE KOSTNAD**!
7.8 g Ca^{2+} i en infusion på 500 ml.

*)- Infusion av, Ca 2^+, >10g är mindre lämpligt på grund av risken för biverkningar och nedsätter ej recidivfrekvensen.
**)- Infusionsaggregat medföljer gratis till varje behandling.

Referenser:
1. Larsson,K.A.Björsell,C.Kvart&S.Öhman. 1983. Zbl.Vet.Med.A,30,401-409.
2. Kvart,C.,K.A. Björsell&L.Larsson.1982. Acta vet.scand23,184-1963.
3. Hapke, H-J.1974. tierärtl.prax.2.257-262.

HIPRACAL
MOT KALVFÖRLAMNING OCH BETESKRAMP HOS KOR

Se FASS-text

Västertorpsvägen 135,
Box 112, 129 22 Hägersten.
Tel: +46 8 449 46 50.
Fax: +46 8 449 46 56.
Home page: www.nordvacc.se
E-mail: vet@nordvacc.se

NordVacc LÄKEMEDEL AB

och har ingen juridisk förankring utan skall ses som en rekommendation.

Hästsektionens Normgrupp för Veterinär Hästpraktik består av följande personer: Peter Forssberg, Catarina Fischerström, Gunnar Bergsten, Jonas Tornell, Agneta Gustafsson och Bengt Johansson.

Från styrelsen

Rapport från förbundsstyrelsen

Veterinärförbundets styrelse träffades den 7 november 2001, vilket var styrelsesammanträde nr 6/01. Här följer en sammanfattning av de viktigaste punkterna under mötet.

Förhandlingsärenden

Förhandlingar pågår inom både de statliga, kommunala och privata sektorerna. På den statliga sidan har utfallet för SACO totalt hittills blivit en löneökning på mellan 3 procent och 5,5 procent. Även pensionsavtalen diskuteras.

Löneutskott: förbundsstyrelsen beslöt utse ett löneutskott som ska vara ett stöd för kansliet i lönefrågor. Utskottet ska bland annat ta fram en lönepolicy för veterinärförbundet. Till ledamöter i utskottet utsågs Åsa Bergquist, Torkel Ekman och Ilmars Dreimanis.

Förbundets samarbete med andra organisationer

Diskuterades huruvida förbundet ska delta i gemensamma aktioner med organisationer som tydligt tar ställning mot stora delar av våra medlemmars verksamhet, såsom vissa djurrättsorganisationer. Det framhölls att det är viktigt att en dialog förs med alla organisationer som arbetar med frågor som berör veterinärmedicinsk verksamhet och att parallella aktioner i frågor av gemensamt intresse är bra. Däremot bör man vara restriktiv med att göra helt gemensamma aktioner med organisationer som uttalat sig starkt mot vissa veterinära verksamhetsområden.

Informationsfrågor

Föreslogs en ändring av ledarplatsen så att sidan 1 i SVT hädanefter visar innehållsförteckningen, sidan 2 delas mellan ”ordförandens reflexioner” och en nedbantad version av kansliinformationssidan, och sidan 3 är ledarsidan. Ledaren skrivs, som tidigare, av styrelseledamöter, ordförande och chefredaktören omväxlande och signeras med skribentens funktion så att även ”icke insatta” förstår vem som skriver.

Diskuterades också vilka ämnen som ska tas upp på ledarplats, som allmänt sågs som ett lämpligt debattforum för aktuella frågor som rör förbundets medlemmar, likväl som fackliga diskussioner. Dessutom diskuterades upphandling av leverantör av ny hemsida. Den nya hemsidan ska kunna skötas direkt från kansliet och leverantören ska stå för design, support etc. Detta bör göra att aktuell information snabbt kan komma ut på hemsidan och inte riskera att fastna som idag, när webredaktören inte arbetar på kansliet.

Lettiska veterinärer praktiserar i Sverige

För närvarande finns två lettiska veterinärer på fyra veckors praktik i Sverige. Utbytet förmedlas av lettiska veterinärförbundet, som är SVF:s ”vänförbund” i det nordisk-baltiska samarbetet.

SVF:s utredning av veterinärfakulteten

Rapporterades om utredningsarbetet. Veterinärförbundets utredning har pratat med representanter för SLU centralt, veterinärfakulteten och några institutioner, samt tagit del av den information som gick från prefekterna till SLU:s egen utred-

DEN KGL. VETERINÆR-
OG LANDBOHØJSKOLE

KVL

Professor

i Veterinær Dermatologi

Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole søger en professor i veterinær dermatologi fra den 1. september 2002 eller snarest derefter.

Arbejdsopgaverne omfatter forskning og undervisning inden for dermatologiske problemstillinger hos husdyr fortrinsvis hos hund, kat og hest, særligt inden for hudsygdommenes ætiologi, patofysiologi, diagnostik, terapi og profylakse.

Ansættelsesproceduren vil følge Forskningsministeriets bekendtgørelse nr. 820 af 31. august 2000. Stillingen er klassificeret i lønramme 37. Stillingen besættes på overenskomstvilkår. KVL er indstillet på at optage forhandling med den forhandlingsberettigede organisation om ydelse af et personligt tillæg, således at den samlede løn årligt udgør kr. 478.067 eksklusiv pensionsbidrag.

For at søge stillingen er det nødvendigt, at ansøgeren rekvirerer det komplette stillingsopslag for stillingen, hvori indhold, kvalifikationskrav og krav til ansøgningerne er beskrevet. Stillingsopslaget kan rekvireres enten på KVL's WEB-side: http://www.kvl.dk/news/ eller ved henvendelse til Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskoles Personalekontor, Bülowsvej 17, 1870 Frederiksberg C, Danmark, tlf. 3528 2022. De bedes ved henvendelse henvise til j.nr. 628/00973-22.

Ansøgningsfristen for stillingen er den 28. januar 2002 kl. 12.00. Dette opslag er et uddrag, der ikke kan bruges som grundlag for ansøgning.

KVL varetager forskning og uddannelse på land-, skov- og havebrugsområderne, på veterinærområdet og på ernærings- og levnedsmiddelområdet. KVL har ca. 3.500 studerende, heraf 400 ph.d., 1.600 ansatte og en omsætning på 775 mio. kr. Som led i KVLs ligestillingspolitik opfordrer vi både kvinder og mænd uanset alder, religion eller etnisk tilhørsforhold - til at søge stillinger ved højskolen.

ning. En slutrapport ska färdigställas snarast. Rapporten blir relativt kort och övergripande, men kritik riktas mot både SLU:s och fakultetens ledning för bristande ekonomisk styrning och obefintlig hjälp med prioriteringar m m. Diskuterades hur rapporten ska hanteras när den är klar och framfördes att en uppvaktning på jordbruksdepartementet bör göras med önskemål om att man tar tag i SLU, gör en ekonomisk översyn och kräver bättre styrning. SVF anser det oerhört viktigt att kvaliteten på utbildning och forskning bibehålls, men det går inte med ständigt minskade resurser. Det är oacceptabelt att, som idag, lägga allt ansvar på fakultetens lärare, när kvalitet och resurstilldelning är politiska beslut. Efter en dialog med veterinärfakulteten kommer utredningens rapport att användas i diskussioner på ”högre nivå” för att lobba för bättre resurstilldelning till, och styrning av, fakulteten.

Information om veterinäryrket
Utkastet till broschyr som tagits fram av en arbetsgrupp ansågs bra och gruppen fick i uppdrag att arbeta vidare med det för att senare presentera ett färdigt förslag för styrelsen. Önskemål har framförts från SYVF att få ha en representant med i gruppen. Detta ansågs inte nödvändigt, gruppen representerar styrelsen och rapporterar till styrelsen. Inga delföreningar har egna representanter. SYVF får dock gärna ta del av förslaget och komma med egna förslag, vilket framförs till SYVF.

Fullmäktige 2002
Önskemål har framkommit om att fullmäktigemötena ska läggas på vardagar och inte, som hittills, på helger. Beslöts fråga delföreningarna om detta är vad majoriteten önskar. Det kostar mer att ordna mötet på vardagar, men det är svårt att uppskatta exakt hur mycket mer.

Mötesrapporter
Vid SACO:s ordförandekonferens diskuterades den nya inkomstförsäkringen som endast tecknats av ett fåtal medlemmar. Eventuella förbättringar ska införas för att locka fler. SVF:s ordförande har varit på jordbruksdepartementet och diskuterat bland annat SVF:s roll, SLU:s problem, konkurrens- och tillsynsproblematiken m m. Depar-

Veterinärpraktik säljes

Väl inarbetad praktik med bra omsättning i Hornstull, Stockholm. Goda utvecklingsmöjligheter. Ring Camilla, tel: 070-480 50 21 eller 018-36 45 51.

Livsmedelsverket är den statliga centrala myndigheten för livsmedelsfrågor. Med konsumenternas bästa för ögonen arbetar vi för säkra livsmedel. Vi kontrollerar maten, undersöker livsmedels sammansättning och näringsvärde, ger råd och anvisningar samt visar vägen mot bra matvanor. På Livsmedelsverket i Uppsala arbetar ca 280 personer. Ytterligare ca 180 medarbetare återfinns på slakterierna runt om i vårt land. Se även www.slv.se

Livsmedelsverket söker

Gränskontrollveterinär till Stockholm och Göteborg

Stockholm: vikariat 020101-021231
Göteborg: vikariat 020101-020331, med möjlighet till förlängning

För att skydda djurs och människors hälsa finns gemensamma regler inom EU att animaliska produkter från tredje land ska kontrolleras innan de får tillträde till den inre marknaden.

Arbetsuppgifter
Kontroll av animaliska livsmedel som importeras från tredje land. Kontrollen omfattar dokument-, identitets- och fysisk kontroll. I uppgifterna ingår även rapportering och administration i anslutning till kontrollen samt att kunna lagstiftningen inom området. Viss jourtjänstgöring på helger och kvällar förekommer. Arbetsuppgifterna är självständiga och omväxlande med stort utrymme för eget ansvar.

I Göteborg samarbetar vi med Jordbruksverket, vilket innebär att du, förutom ovanstående uppgifter, även ska kontrollera animaliska produkter som ej är avsedda till livsmedel samt levande djur från tredje land. Stationeringen är i Skandiahamnen, men arbetsområdet täcker även Landvetter och Wallhamn.

Kvalifikationer
Du ska vara legitimerad veterinär, gärna med erfarenhet från livsmedelsområdet. Du måste ha körkort (B). Vi värdesätter särskilt samarbetsförmåga och administrativ förmåga.

Upplysningar
Vill du veta mera är du välkommen att ringa veterinär Anna Arvidsson, 018-17 55 43 eller Barbro Stark, stationsansvarig i Stockholm, 08-545 888 07 eller Lina Berg, stationsansvarig i Göteborg, 031-764 96 59. Fackliga representanter för SACO och ST nås på 018-17 55 00.

LIVSMEDELS VERKET

Ansökan
Välkommen med Din ansökan, märkt 2805/01, senast **den 14 december 2001** till Livsmedelsverket, Box 622, 751 26 Uppsala eller via epost: livsmedelsverket@slv.se

tementet uttalade sin uppskattning av de remissvar som kommer från förbundet i olika frågor och sa sig lägga stor vikt vid dessa svar. AVF (arbetsgruppen för veterinär fältverksamhet)-möte skulle hållits 5 november men sköts upp till 23 november. FVE har möte 14–17 november och kommande frågor där diskuterades, framför allt problematiken kring läkemedelstillgång för veterinärer (från humansidan uttalas bland annat krav på att begränsa användning av vissa preparat till humant bruk). Denna fråga bedömdes som så viktig att den bör tas upp för sig på nästa styrelsemöte.

Databasuppkoppling via hemsidan

Provmånaden med databasen CAB utföll positivt, med totalt 128 användare under augusti–september. Beslöts köpa ett års abonnemang och därefter utvärdera. Demonstration av databasen görs under veterinärmötet.

Sammanfattat av:
Susanna Sternberg
ledamot i förbundsstyrelsen

Intestinala funktioner för bedömning av djurs tarmflora

Veterinär Eje Collinder, Institutionen för cell- och molekylärbiologi, Karolinska Institutet, försvarade onsdagen den 28 november sin avhandling för doktorsexamen i medicinsk vetenskap med titeln ”Intestinal functions in animals: An experimental study on horses, pigs, cows and fish”. Fakultetsopponent var professor Claes Rehbinder, Statens Veterinärmedicinska Anstalt, Uppsala.

Djur och människor lever i symbios med ett aktivt gastrointestinalt ekosystem. Mikrofloraassocierade karaktäristika (MAC:s) definieras som uppmätta värden från alla anatomiska strukturer samt fysiologiska, biokemiska eller immunologiska funktioner i värddjuret som påverkas av den intestinala mikrofloran. Dessa parametrar avspeglar ekosystemet. Exempel på studerade MAC-parametrar är omvandling av bilirubin till urobiliner, omvandling av kolesterol till koprostanol, nedbrytning av mucin och inaktivering av trypsinaktivitet. Genom att använda MAC-parametrar har det intestinala ekosystemet hos friska hästar, kor, grisar, laxar och torskar studerats i avhandlingen, och jämförts med tidigare resultat från människa, råttor och möss.

Resultaten visar att MAC-parametrar kan vara användbara verktyg för att mäta komplexa tillstånd i tarmkanalen hos kor, grisar och andra djurarter. Bland annat kunde effekten på tarmfloran av antibiotikatillförsel tydligt utvärderas i studierna. Uppmätta referensvärden hos undersökta djurslag är mer likartade inom gruppen herbivorer och gruppen omnivorer, än mellan de två djurgrupperna. När fler referensvärden har uppmätts hos fler djurarter, bedöms MAC-konceptet bli av ökande vikt för studier av faktorer som interagerar med värddjurets intestinala mikroflora.

KUNGÖRELSE OM STIPENDIUM

Michael Forsgren avled den 10 januari 1987, då han befann sig i slutfasen av sina veterinärmedicinska studier.

Michael Forsgrens familj har beslutat att tillgångar, som Michael Forsgren ägde, skall överföras till en stiftelse med ändamål att främja utbildning av ungdomar inom det veterinärmedicinska området. I första hand genom att utdela stipendier i avsikt att möjliggöra för blivande eller nyligen utexaminerade veterinärer att under en begränsad tid bedriva forskning inom det veterinärmedicinska området.

Stiftelsens styrelse utgörs f n av Michael Forsgrens bror, Joachim Forsgren, professor Jan Luthman, ordföranden i veterinärmedicinska föreningen, Anne-Li Ljunggren, samt advokat Dag Wersén.

Michael Forsgrens stiftelse utlyser härmed följande stipendier.

Under våren 2002 kommer att utbetalas ett totalt belopp om ca 150.000 kr fördelat på 1–4 stipendier, beroende på vad styrelsen bedömer lämpligt vid granskning av inkomna ansökningar.

Ansökan om stipendium skall göras skriftligen före den 9 januari 2002 och inges till professor Jan Luthman, Veterinärmedicinska fakulteten, SLU, Box 7019, 750 07 Uppsala.

Ansökan skall inges i tre exemplar och vara maskinskriven samt innehålla följande upplysningar:

1. Sökandens namn, adress (gärna e-postadress), telefonnummer och personnummer.
2. Sökandens betyg och andra studiemeriter.
3. Uppgift om den forskning, som sökanden önskar finansiera med stipendium och vilket belopp som önskas för detta. Därvid bör anges i vilken utsträckning önskat belopp avser resor, uppehälle, forskningsmaterial etc. (Stipendiemedel för täckande av resekostnader och uppehälle för anhöriga kan inte påräknas).
4. De särskilda upplysningar som sökanden önskar åberopa.
5. Uppgift om eventuella stipendier eller bidrag från annat håll.

Beslut ocm stipendieutdelning beräknas ske under våren 2002.

November 2001
Michael Forsgrens stiftelse

Kongresser och kurser

Svenska

Nya

24–25/1 -02. Kurs i hästutfodring för veterinärer arrangeras i Vetlanda av Wallby Säteri AB och SVS Hästsektion. Info: Sara Nyman, tel: 0383-46 21 60, e-post: nyman@wallby.se (se annons i denna tidning).

16–17/3 -02. Sveriges Sällskap för Djurtandvård (SSDt) arrangerar **årsmöte och vårmöte** på SLU, Ultuna, Uppsala. Info: Ann Pettersson, tel: 018-35 60 14, 018-67 26 78 (se annons i denna tidning).

Tidigare publicerade

5–6/12 -01. Kurs om Byggnader och produktionssystem Hållsta, Eskilstuna. Arr: Svensk Mjölk (SVT 4/01)

31/1–2/2 -02. Kurs i Dermatologi hund och katt 1+2, Göteborg. Arr: SVS Smådjurssektion (SVT 14/01, annons i nr 15/01)

4–15/3 -02. Forskarkurs i Evidence based medicine, 3.75 ECTS-credits Göteborg. Arr: Nordiska Hälsovårdshögskolan (SVT 7/01)

11–12/3 -02. Svenska Djurhälsovårdens fortbildningskonferens, Saltsjöbaden. Arr: Svenska Djurhälsovården. (SVT 13/01)

14–16/3 -02. Kurs i hältdiagnostik hos hund, Falkenberg. Arr: Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap och Hallands Djursjukhus (SVT 13/01)

Internationella

Fler internationella kurser hittar Du på World Veterinary Association's hemsida: http://www.worldvet.org/ och på British Small Animal Veterinary Associations hemsida: http://www.bsava.com

Tidigare publicerade

1–6/12 -01. AO/ASIF advanced techniques in small animals – Joints och AO/ASIF – fracture treatment in large animals: principles and new concepts, Davos, Schweiz (SVT 11/01)

3/12 -01. Seminarium om Veterinary Medicinal Products in the EU, part IV: Pre-Clinical and Clinical Dossier, London, UK (SVT 12/01)

4–5/12 -01. Kurs i Practical Implementation of GCP in Veterinary Field Studies, London, UK (SVT 12/01)

11–13/12 -01. 7th Congress of equine medicine and surgery, Genève, Schweiz (SVT 10/01)

12–13/12 -01. Konferens om The Impact on Animal Health, Food Safety and Agriculture. Can we Survive It? Bryssel, Belgien (SVT 10/01)

27–31/1 -02. Seminarium om Veterinary Critical Care and Emergency Medicine, Fort Lauderdale, USA (SVT 13/01)

17–21/3 -02. Seminarium om Veterinary Critical Care and Emergency Medicine, Fort Lauderdale, USA (SVT 13/01)

4–7/4 -02. 45th British Small Animal Veterinary Association Congress Birmingham, UK (SVT 4/01)

14–18/4 -02. Seminarium om Veterinary Critical Care and Emergency Medicine, Fort Lauderdale, USA (SVT 13/01)

15–16/4 -02. 3rd International Conference on The Regulation of Veterinary Medicinal Products in Europe, London, UK (SVT 12/01)

10–12/5 -02. Third EVSSAR Congress: On Reproduction in Companion, Exotic and Laboratory Animals, Liège, Belgien (SVT 10/01)

9–13/6 -02. Seminarium om Veterinary Critical Care and Emergency Medicine, Fort Lauderdale, USA (SVT 13/01)

5–7/7 -02. 11th Annual Scientific Meeting of the European College of Veterinary Surgeons Wien, Österrike (SVT 7/01)

4–8/8 -02. International Conference on Antimicrobial Agents in Veterinary Medicine, Helsingfors, Finland (SVT 10/01)

SVERIGES LANTBRUKSUNIVERSITET SLU

DOKTORANDTJÄNST

Ref nr 4263/01-4496

vid institutionen för idisslarmedicin och epidemiologi, Uppsala

Projektet syftar till att utvärdera hur olika svenska databaser över hästar kan användas för att framställa meningsfull sjukdomsstatistik om häst i Sverige. En viktig databas att arbeta med kommer att vara Agrias databas.

Behörig är den som har veterinärexamen och har behörighet att praktisera veterinärmedicin i Sverige. Intresse och vilja att förkovra sig i epidemiologi och statistik bedöms som mycket viktigt såsom även praktiskt intresse för vård och förebyggande av sjukdom hos häst. I den 5-åriga heltidstjänsten ingår 20% institutionsarbete vid avdelningen för epidemiologi.

Innehavaren av tjänsten förutsätts ha klinisk erfarenhet av hästsjukvård eller kommer att beredas möjlighet att arbeta praktiskt med djursjukvård på häst (hästkliniken SLU). God kännedom om det svenska språket är en fördel. Projektet är ett samarbete mellan avdelningen för epidemiologi vid institutionen för idisslarmedicin och epidemiologi, och institutionen för kirurgi och medicin, stordjur.

Närmare upplysningar lämnas av forskarassistent Agneta Egenvall (tfn 0152-70411)
e-post: agneta.egenvall@kirmed.slu.se eller professor John Pringle (tfn 018-671474), e-post: john.pringle@kirmed.slu.se

Välkommen med Din ansökan **märkt med ref nr** samt meritförteckning och övriga handlingar, som skall ha inkommit till Registrator, SLU, Box 7070, 750 07 Uppsala **senast den 4e januari 2002.**

19–23/8 -02. 22nd World Buiatrics Congress, Hannover, Tyskland (SVT 3/00)

11–14/9 -02. British Equine Veterinary Association **(BEVA)** anordnar sin **årliga kongress** i Glasgow, UK (SVT 12/00)

12–14/9 -02. ESDAR (European Society for Domestic Animal Reproduction) 6th Conference, Parma, Italien (SVT 14/01)

25–29/9 -02. 27th World Veterinary Congress, Tunis, Tunisien (SVT 14/00)

19–21/10 -02. Conference on Equine Sports Medicine and Science of the Elite Dressage and Three-Day-Event Horse, CESMAS 2002, Saumur, Frankrike (SVT 13/01)

3–6/4 -03. 46th British Small Animal Veterinary Association Congress Birmingham, UK (SVT 4/01)

4/7 -03. 2nd Dentistry, Oral and Maxillo-Facial Surgery Forum Velbert, Tyskland (SVT 7/01)

5–6/7 -03. 2nd Surgical Forum of the European College of Veterinary Surgeons Velbert, Tyskland (SVT 7/01)

Läkemedel

Godkända läkemedel

Läkemedelsverket har den 21 september 2001 godkänt nedanstående läkemedel.

Cartrophen vet, injektionsvätska, lösning 100mg/ml. Innehavare av godkännande för försäljning är Arthropharm (Erurope) Ltd, Portadown Co Armagh, Nordirland.

ATC-kod: QM01 AX (övriga icke-steroida antiinflammatoriska och antireumatiska medel).

Kanslinytt

Billigare bensin hos OKQ8

Veterinärförbundet har slutit ett avtal om billigare drivmedel för bilar hos OKQ8, för förbundets medlemmar. De rabatterade produkterna fås genom att söka bensinkort hos företaget via ansökningsblanketter som rekvireras från förbundet. Man kan också uppgradera sitt befintliga OKQ8-kort genom att anmäla till företaget att man ska anslutas till gruppavtal 38142. Kompletta ansökningsblanketter kommer att bifogas ett av de första numren av SVT 2002.

Aktuella rabattsatser för avtalet är 17 öre/l bensin på bemannade stationer, 11 öre/l bensin på obemannade stationer, 40 öre/l diesel på bemannade stationer och fem procents rabatt på trafikprodukter, smörjolja och automattvätt. OKQ8 har ca 1 100 stationer fördelade över hela Sverige.

CAB Abstracts öppet för SVF-medlemmar

Veterinärförbundets styrelse beslutade vid sitt möte den 7 november att under ett prövoår från och med den 1 december 2001 köpa in litteratursöktjänsten CAB Abstracts för förbundets medlemmar. Beslutet togs efter en utvärdering av den försöksmånad som genomfördes under september i år.

CAB är en databas som samlar vetenskapliga artiklar kring ämnesområden som veterinärmedicin, jordbruk, miljö med flera kategorier. CAB är också den viktigaste databasen som används av forskarna vid SLU och SVA.

Veterinärförbundets medlemmar når det enorma vetenskapliga materialet i CAB Abstracts genom att gå in på förbundets hemsida www.svf.se på Internet och där logga in på förbundets medlemssida. Inloggning sker genom att den enskilde medlemmen skriver in sitt efternamn som användarnamn och sitt medlemsnummer i SVF som lösenord. Detta nummer återfinns på varje kvartalsfaktura från förbundet. Sökning i CAB görs med ett sökverktyg som kommer upp automatiskt då man klickar på CAB-sökning via SVF:s hemsida.

Noterat

Sammanställning av svensk parasitologi

SWEPAR, Avdelningen för parasitologi vid SVA och SLU i Uppsala, gav i början av oktober ut sin återkommande treårsrapport. Rapporten ”SWEPAR triennial report 1998–2000” sammanfattar avdelningens verksamhet under den angivna perioden, både vad gäller diagnostiska aktiviteter, parasitologiska fynd, forskningsprojekt, publikationer, gästföreläsare och seminarier med flera aktiviteter. Framför allt de redovisade forskningsprojekten innehåller sammanfattade studier och resultat som kan vara av intresse för den praktiserande veterinären.

SWEPAR:s chef Arvid Uggla konstaterar att det finns ett fortsatt stort behov av kunskapsuppbyggnad kring parasiter och de problem de orsakar. Detta gäller inte minst i samband med ekolo-

Ny adress? Nytt namn?

Meddela oss på förbundskansliet om Du flyttat eller bytt namn.
Svensk Veterinärtidning kommer snabbare fram till Dig om vi har Din rätta adress.

Ring nu! **08-545 558 20**

gisk husdjursproduktion med utomhusdrift och slopad förebyggande parasitbehandling.

SWEPAR-rapporten kan kostnadsfritt rekvireras från avdelningen för parasitologi SVA/SLU, telefon 018-67 40 00.

Företagarguiden förenklar för företagare

Företagarguiden är en satsning för företagare på initiativ av Näringsdepartementet. Den nya webbportalen Företagarguiden ska göra det enklare för företagare att hitta myndighetsinformation via Internet. Satsningen är ett samarbete mellan över 20 olika myndigheter, bland andra Konkurrensverket.

Grundtanken med Företagarguiden är att möta företagarnas önskemål om en samlad webbplats för information, oavsett vilken myndighet informationen hör till. Där finns matnyttig information också för egenföretagare inom den veterinära sektorn, i form av regler för anställning, arbetsmiljö, konkurrens och upphandling, redovisning och bokföring, skatter och avgifter m m. Man kan även hämta hem vanliga blanketter som egenföretagaren behöver i sin verksamhet och i kontakt med myndigheter.

Besök Företagarguiden på: www.foretagarguiden.gov.se

Källa: Konkurrensnytt nr 9/01.

Djurpratare orsakade djurplågeri

Ett fall där en så kallad djurpratare uppmanat en hästägare att inte avliva hästen, trots flera veterinärers uppmaning om avlivning, uppmärksammades av media i slutet av oktober. När länsveterinären kallats ut till hästen avlivades den på plats av djurskyddsskäl, då den var kraftigt påverkad av långt gången sjukdom.

Med anledning av fallet uttalade veterinärförbundet sig fördömande om djurpratare som övertalar djurägare att strunta i veterinära rekommendationer, eller som helt anser sig kunna behandla djuret själv. Behandlingsråd som bygger på ovetenskapliga eller bedrägliga grunder får aldrig ersätta en adekvat veterinärvård.

I ett pressmeddelande från Agria framförs samma ståndpunkt. Försäkringsbolaget får allt oftare veta att djurpratare används vid diagnosställning – ibland utan att veterinär konsulterats över huvud taget.

– Både oetiskt och oansvarigt, säger Pekka Olson, chefveterinär på Agria Djurförsäkring. Han tar det nyligen uppmärksammade fallet av vanvård och nödslakt av en travare som exempel. Den 16-åriga travhästen var svårt utmärglad och plågad, men djurpratarna hade sagt att hästen ”ville leva” så lidandet fick fortgå. De två djurpratarna är nu polisanmälda.

– Den etiska och självklara åtgärden när ett djur mår dåligt är att vända sig till en legitimerad veterinär, anser Pekka Olson.

Winberg vill ha kastreringsförbud för smågris

EU arbetar med skärpta regler för kastrering av smågris. Men när unionens jordbruksministrar möttes i slutet av oktober beslu-

Sugen på nytt jobb?

På veterinärförbundets hemsida www.svf.se hittar du såväl fasta tjänster som kortare vikariat under rubriken ”Jobbtorget”. Gå dit och titta redan idag.

Vetforum, ett svenskt diskussionsforum för veterinärer

Den 1 oktober 1998 startade Vetforum, ett diskussionsforum för svenska veterinärer på Internet. Diskussionslistan har idag flera hundra deltagare, och debatten är stundtals livlig inom de mest skiftande veterinära ämnesområden. På mångas begäran kommer här en instruktion till hur man anmäler sig till Vetforum.

Att tänka på

När man deltar i en digital diskussionslista är det några saker som man bör tänka på.

Eventuella behandlingar som föreslås på listan får inte följas okritiskt, inläggen är inte alls vetenskapligt granskade. All veterinärbehandling sker som vanligt på den behandlande veterinärens eget ansvar och därför bör alla inlägg noga ifrågasättas innan man sätter in dem i praktiken.

Även om alltså inläggen inte förpliktigar till juridiskt ansvar och även om listan bara är öppen för veterinärer, bör man komma ihåg att inläggen ändå kan komma att hamna i händerna på utomstående. Man bör alltså alltid formulera sig med detta i åtanke. Alltför personlig inriktning på inläggen är inte heller önskvärd av samma skäl.

Om man har ett meddelande till en enskild person ska man inte använda sig av listan, utan utnyttja den vanliga e-postfunktionen.

Anmälan

Vill man anmäla sig till denna lista ska man skriva ett e-postmeddelande till: majordomo@slu.se. Detta meddelande hanteras helt automatiskt i en dator varför man måste anmäla sig efter ett bestämt mönster.

Meddelandet ska inte ha någon rubrik (ämnesrutan lämnas tom), sedan skriver man bara *Subscribe vetforum* i meddelanderutan. Allt annat som signatur etc måste tas bort för att det ska fungera.

När man skickat iväg detta får man nästa dag ett svarsmeddelande med en del information. Sedan börjar listans inlägg att strömma till inkorgen i e-posthanteraren. Inläggen adresseras därefter till vetforum@slu.se.

tade fem länder att inte vänta på de nya EU-reglerna, rapporterar tidningen ATL nr 43/01.

– Vi ska arbeta tillsammans för ett förbud mot kastrering av smågrisar så att vi får liknande lagstiftning i de fem länderna, säger jordbruksminister Margareta Winberg till ATL. Sverige tillsätter en grupp tillsammans med Danmark, Nederländerna, Tyskland och Belgien för att tekniskt se hur det ska gå till. Enligt Winberg finns en dansk lösning på problemet med ornelukt från okastrerade grisar, som Sverige nu ska titta på.

Samtidigt meddelar ”Nytt om forskning” nr 8/01 att en studie från institutionen för husdjurens utfordring och vård, SLU, visar att okastrerade hangrisar växer betydligt bättre än kastrater. Halten skatol som registrerades i försöket var genomgående låg, och endast tre procent av slaktkropparna sorterades bort på grund av för hög skatolhalt. Även efter avdrag för kostnader för skatolanalys och bortsorterade grisar var lönsamheten 10 kr högre för hangrisar än för kastrater.

Världssmådjurskongress i Danmark 2006?

Varje år anordnas en världskongress för smådjurspraktiserande veterinärer av WSAVA, World small animal veterinary association. Den Danske Dyrlaegeforening har skickat in en ansökan till WSAVA att få vara värd för kongressen 2006, och ber nu svenska kolleger om stöd för sin begäran.

Världssmådjurskongressen har aldrig tidigare hållits i Skandinavien, men danskarna är övertygade om att Köpenhamn fullt ut lever upp till de förväntningar som ställs på en stor kongressstad. Avgörandet om vilket land som ska vara värd för kongressen 2006 faller under nästa års kongress i Granada. De danska veterinärerna ber sina nordiska kolleger om hjälp att i första hand stötta den danska kandidaturen. I andra hand vill man gärna ha hjälp med den vetenskapliga planeringen av programmet, då de danska arrangörerna tänkt sig en sektion av kongressen med specifik skandinavisk fokus. Här skulle t ex ögonsjukdomar och andra områden där den skandinaviska forskningen är världsledande kunna ingå.

Smådjursveterinärer som är intresserade att delta i planeringen av världskongressen ombeds kontakta Anne Sørensen, ordförande i den danska organisationskommittén. Hon nås via det danska veterinärförbundets kansli, telefon: +45-38 71 08 88.

Moderater kräver översyn av konkurrensneutralitet

Moderata riksdagsledamöterna Christel Anderberg och Patrik Norinder anser att det är olämpligt att Jordbruksverket, SJV, i egenskap av kontrollmyndighet bedriver affärsverksamhet som innefattar att med hjälp av statliga subventioner konkurrera med de privata veterinärer man är satt att övervaka. SJV:s myndighetsutövning bör skiljas från affärsverksamheten på ett tydligare sätt och det bör finnas garantier för att statliga medel inte används i den konkurrensutsatta verksamheten, skriver de båda i en motion till riksdagen.

De föreslår därför att riksdagen begär en översyn av Jordbruksverkets praxis vad gäller försäljning av och prissättning på veterinär medicin. I motionen hävdar de att SJV agerar mot sina egna föreskrifter om prissättning på läkemedel och mot apotekets ensamrätt till försäljning av läkemedel. Detta då SJV genom DVO, distriktsveterinärorganisationen, bedriver kommersiell veterinär verksamhet och inom ramen för denna säljer läkemedel. Kunden debiteras inköpspriset plus ett påslag, som enligt DVO:s anvisningar inte bör underskrida 30 procent. Försäljningen av läkemedel omfattar ofta hela behandlingsperioden och härigenom synes SJV agera såväl mot sina egna föreskrifter, (vilka säger att ”material och läkemedel samt övriga utlägg som förrättningen medför, skall debiteras till självkostnadspris”) som mot apotekets ensamrätt till försäljning av läkemedel, anser Anderberg och Norinder.

Stängt på förbundskansliet

I år har förbundskansliet julstängt torsdagen den 27 och fredagen den 28 december.
Vi öppnar igen onsdagen den 2 januari 2002.

Vid mycket brådskande och angelägna ärenden kan kontakt tas med:

Förbundsordförande
Dag Hultefors, tel: 070-566 08 36.

Tjänstenotiser

Tjänstetillsättningar

Statens jordbruksverk

Distriktsveterinärorganisationen

Fr o m 2001-06-01:
Barbara Silfverbrand, distriktsveterinärstationen i Eskilstuna.

Fr o m 2001-10-01:
Kristina Pettersson, distriktsveterinärstationen i Nyköping.

Fr o m 2001-10-05:
Ingrid Bersås, distriktsveterinärstationen i Finsta.

Fr o m 2001-10-15:
Maria Lundh, distriktsveterinärstationen i Falköping, 50%.

Distriktsveterinärenheten

Maria Lundh anställs på deltid (50%) som handläggare på distriktsveterinärenheten i Jönköping fr o m 2001-10-15.